

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Seles-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 7. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopis se ne vrača.

Nova strategija in živčna vojna

Vojaški strokovnjaki v vseh drž-
vah razpravljajo te dni o novih strate-
ških osnovah modernega vojskovanja.
Njih bistvo označujejo vojaški stro-
kovnjaki s tem, da se moderna strate-
gija poslužuje istočasno najrazličnejših
sredstev, ki so vsa in v medsebojni po-
vezanosti podvržena končnemu cilju:
oslabitvi odporne moči in volje na-
sprotnika. Prav zaradi tega je danes
tako težko oceniti dejansko moč te ali
one države, ki prihaja v poštev za vojne
račune. Med glavna sredstva moder-
ne vojne je namreč treba istočasno
šteti ne le oborožene sile na suhem, na
morju in v zraku, temveč tudi vso go-
spodarsko proizvodnjo moči države, di-
plomacijo in propagando, pa še več
drugih činiteljev, ki so le navidezno
postranskega pomena. Zato so v moder-
ni vojni razne »nepravde« oblike
vojskovanja, kakor gospodarska, diplo-
matska in živčna vojna, v tolikšni me-
ri sestavni del »prave« vojne, da si
brez njih moderne vojne sploh ne sme-
mo več zamisljati.

Po dosedanjem razpletu vojne se še
vedno pripisuje največji pomen zlasti
živčni vojni, ki je zvesta spremljeval-
ka sedanje vojne. V vojaških krogih jo
označujejo za »razširjeno strategijo«,
to se pravi za strategijo, pri kateri
igrata diplomacija in propaganda vlo-
go, kakršne doslej nikdar še nista igrali
v razpletu vojn. Tehnika naglega
državnega udara in revolucionarnih
prekretov se je s področja notranjega
državnega življenja prenesla tudi na
širše mednarodno področje, kjer ji prav
tako kakor v posameznih državah stoji
na razpolago vse ogromne tehnične
pridobitve novega časa. Neki švicarski
vojaški strokovnjak je te dni metodo
»razširjene vojne strategije« takole
opredelil: »Metoda razširjene strategije
obstoji v tem, da se verjetni nasprotnik
v naprej na znotraj razkroji s ta-
jinstvenimi neredi, šepetajočo propa-
gando in pripravami za sabotažna de-
janja, da se s smotnimi akcijami za-
nese nesloga v njegov narod, zaseje
nezaupanje in vzbudi občutek negoto-
vosti. Ko je potem njegova notranja
trdnost dovolj zrahljana, sledi vojaški
napad od zunaj, ki se izvede bliskovito
s tem ali onim geslom.«

Zastopniki te »razširjene strategije«
so mnjenja, da spadajo velika vojaška
merjenja moči, kakor jih poznamo tu-
di še iz svetovne vojne, v preteklost.
V bodoče bo nasprotnik vojaško napade-
n šele, ko bo njegova odporna moč
z nevarnimi orožji živčne vojne v to-
likšni meri zrahljana, da bo spričo bli-
skovitega udara v kratkem času prislil-
jen h kapitulaciji. Seveda so vojaški
strokovnjaki mnjenja, da drža te do-
mneve predvsem glede nepripravljenih
in v glavnem malih narodov, da pa
bo mogoče borbo med velesilami za-
ključiti samo s popolnim angažiranjem
vseh razpoložljivih oboroženih sil na
suhem, na morju in v zraku. Vsako novo
orožje izgubi na svoji prvotni udarnosti,
čim je njegovo delovanje znano, pa
se je zato mogoče proti njemu tudi za-
varovati. Navzlic temu je izven dvoma,
da je izmed vseh strategij naših dni
najbolj genialna in seveda tudi
najbolj nevarna strategija duhovne vojne.
Vsaj dosedanje izkušnje kažejo, da
je v tej vojni osvajanje terena tesno
povezano z osvajanjem duha.

Vojaški strokovnjaki so tej novi bojni
taktiki izbrali naziv »razširjena strate-
gija« znabiti predvsem zato, ker se
ona ne nanaša samo na države, ki so
že v vojni in si v njej stoji kot sovra-
zniki nasproti temveč tudi na vse one,
ki so izven oboroženega konflikta.
Spominimo se samo, kako se prav v
tej vojni neprestano govori in piše o
možnostih njenega razširjenja. Strate-
gija tega »razširjenja« zaposluje strate-
ge obeh vojnih taborov neprimerno
bolj kakor vse druge strategije. V ne-
posredni zvezi s temi strateškimi raču-
ni pa je seveda vsa diplomatska in
propagandna akcija, ki to vojno novih
strateških načrtov spremlja kot tako
zvana živčna vojna.

Zato je razumljivo, ako se danes v
vseh državah izven vojne, zlasti sred-
njih in malih, ki jih strategija nepresta-
no, dasi nevidno in za širše kroge ta-
ko rekoč povsem nezaznavno vlečejo v
svoje račune, pojavlja potreba po vna-
prejšnjem zavarovanju proti vsem
presenečenjem. Ta presenečenja, kakor
je pred kratkim izjavil vrhovni poveljnik
švicarske vojske general Guisan, ute-
gnejo priti ne le od zunaj, temveč tudi
od znotraj. Zlasti male države izven
vojne morajo v novem konfliktu med
velesilami stalno računati s tremi so-
vražniki: zunanjim, ki ni treba, da bi
bil v naprej določen, pa dvema notra-
njima, katerih eden je tujec v propa-
gandni misli, drugi pa domačin, ki
takemu tujcu naseda.

To vnaprejšnje zavarovanje proti na-
vedenim trem nevarnostim je danes
nujno potrebno vsem državam izven
konflikta, ki jih samo nevtralnost ne

Norveška debata v Londonu

Chamberlain je opravičeval postopanje vojnega kabineta — Opozicija je zavzela zelo ostro kritično stališče in zahtevala spremembo vlade

London, 7. maja. s. (Reuter). Malokatero
sejo spodnje zbornice so v političnih kro-
gih in v širši javnosti pričakovali s tolik-
šno nestrpnostjo kakor današnja popo-
danska seja, za katero so bile napovedane
važne izjave ministrskega predsednika
Chamberlaina ter drugih odgovornih re-
sornih ministrov v zvezi z zadnjimi do-
godki na Norveškem. Poslanci so se zbrali
že mnogo pred napovedanim časom, prav
tako pa je bila tudi diplomatska loža za-
sedena do zadnjega kotička. Med drugimi
je prisostvoval seji v diplomatski loži tudi
norveški zunanji minister dr. Koht.

Po otvoritvi seje je bila prečitana naj-
prvo vrsta vprašanj, ki so jih v zvezi z
dogodki na Norveškem stavili razni po-
slanci iz vladnega in opozicijskega tabora.
Ko je predsednik zbornice napovedal, da
bo odgovoril na postavljena vprašanja
ministrski predsednik Chamberlain, so se
poslanci zgrnili okrog govorniške tribune.
Chamberlain je imel zelo obširen govor,
v katerem je podrobno pojasnjeval razvoj
dogodkov na političnem, diplomatskem in
vojaškem področju. Poslanci opozicije, pa
tudi poslanci iz vladnega tabora so mu
često vpadli v besedo in zahtevali preciz-
nejših pojasnil.

Chamberlainov govor

Chamberlain je v svojem govoru naj-
prej omenil, da je bilo treba po umiku
angleške vojske iz Andalsana opustiti tudi
še Namsos. Nato je nadaljeval: V svojem
poročilu prejšnji teden sem se kar naj-
skrbneje izogibal, da bi dal kakršnekoli
misljati o tej drugi operaciji, ki je bila še
bolj nevarna nego prejšnja. Izraziti moram
ob tej priliki vse priznanje spretnosti kop-
ne vojske in mornarice, ki sta izvedli zo-
pneto vkrcaje v Namsos in v teku ene
same kratke noči, brez vsake izgube pri
operaciji sami. Kolika je bila pri tem ne-
varnost, je razvidno že iz dejstva, da je
naslednjega dne, v petek zgodaj zjutraj
50 nemških bombnikov napadlo angleške
ladje, ker je sovražnik izvedel za njih od-
hod. Pri tem sta bila izgubljena en angle-
ški in en francoski rušilec.

Umik na Norveškem je zelo pretresel
vso javnost. Ministri morajo seveda
pričakovati, da v vsakem primeru nosijo
vso krivdo. Toda omeniti moram, da so
poročila, ki so prihajala o poteku norveške
kampanje iz Stockholma, izražala prič-
kovanja, ki niso bila nikdar upravičena in
ki jih ni s svojimi izjavami potrdil noben
član kabineta. Nasprotno so člani vlade
storili vse, da ta poročila potlačijo, niso
pa pri tem seveda smeli povedati nič ta-
kega, kar bi dalo sovražniku informacije
o pravem izgledu položaja. Na ta način je
bilo razočaranje neizogibno. Vendar pa
ne smemo precejevati neuspeha, ki smo
ga na Norveškem doživeli. Predvsem ni-
smo imeli na Norveškem več ko eno divi-
zijo vojaštva. Angleške izgube pa tudi ni-
so posebno velike, niti po številu, niti nam-
ni bilo treba na Norveškem pustiti veli-
kih ali važnih zalog. Nemške izgube na
vojnih ladjah, transportnih ladjah in mo-
štvo so mnogo večje.

Svetovna reakcija na umik iz Norveške
ni bila neugodna za zaveznike. Francija
je sprejela umik z občudovanjem vredno
trdnostjo in s prepričanjem, da moramo
pomnožiti svoje napore v vojni. Turčija se
ni vznemirila, Egipt je dovršil varnostne
ukrepe in položaj na Bližnjem in Sred-
njem vzhodu je doživel pomirjenje s pri-
hodom našega vojnega brodograja pred Alek-
sandrijo. Obžalujem pa gotove kritike
švedskih listov, ker te niso mogle poma-
gati niti švedski sami, niti zaveznikom.

Usoda za Finsko

prilapravljene vojske

Šlišali smo tudi očitke, da zavezniške
sile, ki so bile pripravljene, da gredo na
pomoc Finski, ne bi bile smele biti razpu-
ščene, temveč bi morale prehiteti Nemčijo
zasedbo Norveške. Toda Nemčijo bi bilo
v tem oziru nemogoče prehiteti, razen če
bi bila Norveška prošila za to, ali pa izdala
dovoljenje. Nihče ne more predlagati, da
bi bili mi izvedli tako invazijo, kakor so
jo Nemci. Nemški napad je bil podpiran
od izjave znotraj, poleg tega so se na Nor-
veškem že nahajali skriti nemški vojaški
oddelki in vojni material v nedolžnih tr-
govskih ladjah.

Načrti za ekspedicijo na Finsko so ob-
stojali iz dveh delov. Prvič so bili pri-
pravljene oddelki prednjih straž, drugič pa
glavna vojska, ki naj bi prvim sledila.
Ta drugi del vojske je bil poslan v Fran-
cijo, ko smo opustili misel na intervencijo

more dovolj ščititi pred presenečenji,
pa naj bo še tako stroga, vsestranska
in popolna. Tako vidimo, kako hite
vse nevtralne države z izdajanjem pri-
mernih ukrepov, ki so namenjeni takš-
nemu preventivnemu zavarovanju. Za-
radi njih se nobeden izmed vojnih ta-
borov ne more pritoževati, ker niso
naperjeni proti nikomur, temveč služi-
jo samo obrambi pred delovanjem ta-
ko zvane živčne ali duhovne vojne, ki
v svoji razširjeni strategiji ne pozna
nobelih mej.

Kakor drugod, se ta težnja čuti da-
nes tudi na evropskem jugovzhodu, na
Balkanu. Okoli Balkana se že nekaj
časa plete prav nevščena živčna vojna,
ki se poslužuje vseh mogočih sredstev.
Navidezno se ta borba vrši samo med
prizadetimi velesilami, toda dejansko
se po metodah »razširjene strategije«

na Finskem, oddelki prednjih straž pa so
ostali tukaj. Nas uspeh na Norveškem itak
nikdar ne bi zavisel od števila čet, temveč
od hitrosti, s katero bi se te čete izkrcale
v primernih lukah.

Dva razloga umika

V splošnem mislim, da je bil pravilen
poskus naše intervencije na Norveškem,
da pa je bil enak pravilen tudi umik vojs-
ke, ko smo videli, da načrt ni izvedljiv.
Razloga za neizvedljivost sta bila dva. Pr-
vič ni bilo mogoče dobiti letališč za lovsko
letala, drugič pa so nemška ojačenja iz-
redno hitro prišla. Nemci so dovažali na
Norveško vedno nova ojačenja. Pod taki-
mi pogoji smo se odločili, da uporabimo
vojsko, ki je bila poslana na Norveško,
drugod, z večjo silo in večjim efektom.
Ne smemo si utvariti prehitro sodbe po
dosedanjih rezultatih. Očitvidno je, da so
Nemci nekaj dobili, toda enako jasno je,
da so morali plačati za to veliko ceno.
Prezgodaj bi bilo presojati, kje bo kon-
čna premoč na Norveškem, ker kampanja
še ni končana. Velik del Norveške je še
izven nemške oblasti, kralj in vlada sta še
vedno tam in vodita norveško vojsko, da
nadaljuje borbo, v kateri bomo stali vedno
na njeni strani.

„Vojna se lahko vsak hip razširi.“

Norveški zunanji minister je pozval več-
raj norveški narod, naj bo potrpečljiv. To
je moder nasvet. Čeravno smo pripravljene
nuditi Norveški vsako pomoč čimprej, ne
smemo pozabiti, da se lahko vsak trenutek
vojna razširi. Nemčija razpolaga z veliko
armado v centralnem položaju, s katero
lahko vsak trenutek udari na različnih
mestih. Treba je postopati tako, da lahko
parirano napad, kjerkoli bo prišel. Naj-
važnejše je, da smo v takem primeru takoj
pripravljeni. Nočem biti niti preoptimisti-
čen, niti pesimističen. Sem vedno za sred-
njo pot, proti prevelikim upanjem, pa tudi
proti malodušju.

„Sedaj ni čas za spore“

Popolnoma zaupam v končno zmago. Mi-
slim pa, da se nas narod še ne zaveda vse-
ga obsega nevarnosti, ki mu preti. Prav
norveška kampanja je pokazala, kako se
trenutna slika v vojni lahko hitro izpre-
meni. Zato pa se moramo izogibati taki ce-
pivni sil, ki bi služila lahko sovražniku. Ta
bi lahko podvelj nemadoma kar najmoč-
nejši neposredni napad proti naši državi.
Sedaj ni čas za spore med nami. Sedaj je
čas, da sklenemo vrste, sistemo zobe in
mobiliziramo vso svojo energijo in vse
svoje vire.

Napravljeni so bili poskusi, da bi se pri-
kazale razlike med štirimi vodilnimi člani
vojnega kabineta. Toda ni mogoče trditi,
da bi bil za eno ali drugo stvar eden od
njih bolj odgovoren nego drugi. Nobene
razlike v mišljenju ni med nami Nihče od
nas ni poskušil intrigrirati proti drugemu.
Vsi smo imeli samo eno misel: kako bi
vsak izmed nas najbolje prispeval k zma-
gi v vojni.

Stavljeni so bili mnogi predlogi za spre-
membe v ustroju vlade. Toda najizkuš-
nejši člani vlade, med njimi ministri Han-
key in Churchill, take predloge odklanjajo.
Vendar nistem nasproten osebnim spre-
membam v sestavi vlade.

Pooblastila Churchill

Napravljeni je bil aranzma, da bo da-
jal Churchill direktna navodila odboru
šefov stavov, ki bodo zopet pripravili načrte
po Churchillovih navodilih. Churchill bo
imel posebno nalogo, da na ta način od
dne do dne nadzoruje vse vodstvo vojne.
Nobenega dvoma ni, da bo na ta način vo-
jaški položaj z vseh vidikov posebno skrb-
no proučen in da bodo odločitve, ko bodo
sprejete, izvedene hitro in z energijo.

Tu je padel Chamberlainu v besedo
Lloyd George ter vprašal, če bo Churchill
ostal tudi še nadalje mornariški minister.
Chamberlain je odgovoril: Da! Mislim, da
lahko ostane na tem položaju, upam, pa,
da bo sam povedal, če bo njegovo težko
delo zahtevalo, da mesto mornariškega mi-
nistra odloži.

Attleejeva kritika

in vprašanja

Za Chamberlainom je govoril prvi vodja
opozicije Attlee. Najprej je pohvalil spre-
tnost, pogum in požrtvovalnost angleških
vojakov na Norveškem, ter je poudaril, da

prenaša na samo balkansko področje,
med balkanske narode, ki jim nihče ne
more očitati, da hočejo v tej borbi so-
delovati. Nasprotno, oni te metode odk-
lanjajo, ker se v svoji miroljubnosti
izogibljajo vsemu, kar bi moglo služiti
za povod kakršnekoli napadu od
zunaj. Zato so na živčno vojno, ki se
plete okoli Balkana, že v vseh balkan-
skih prestolnicah odgovorili tako, ka-
kor to zahtevajo svobodoljubje, miro-
ljubje in samozavest balkanskih nar-
dov: Medsebojne obdolžitve v službi
živčne vojne o tem, kdo prav za prav
pripravlja napad na Balkan, se bal-
kanski narodov ne tičejo. Oni budno
pazijo samo na to, kdo bo dejansko
napad izvršil. Na že izvršeni napad pa
bi vse balkanske države odgovorile ta-
ko, kakor to zahteva njihova velika
ljubezen do svobode.

je bil umik angleških čet z Norveške moj-
strsko delo. Toda konec koncev je bil to
vendarle neuspeh. Govor ministrskega
predsednika Chamberlaina prejšnji teden
je bil preveč optimističen in govor morna-
riškega ministra Churchilla teden dni po
začetku norveške kampanje je bil celo da-
leč preoptimističen. Chamberlain sviri
pred prehitrimi sklepi, toda ni vedno tako
govoril. Danes vsebuje njegov govor več
opravičil nego pojasnil. Kazen za to je,
da je občinstvo sedaj zelo razočarano.

Attlee je nato stavil vladni več vprašanj,
med drugimi je vprašal: Ali je bilo poskrb-
ljeno vse potrebno za protidarec na Nor-
veškem? Zakaj je bila angleško-francoska
vojska za Finsko tako hitro razpuščena?
Ali je bilo poslanih na Norveško dovolj
čet, ali so bile primerne in dobro opre-
mljene? Kakšne informacije je dal o nem-
ški invaziji »Intelligence Service« in ali
so bile primerne uporabljene?

Dalje je Attlee kritiziral splošno politiko
vlade. Nihče v Angliji, je dejal, ni niti naj-
manj pretresen zaradi umika iz Norveške.
Sedanja vlada je slepa in gluha proti očit-
kom z vseh strani, da vodstvo vojne ni
dovolj energično. Tu ne gre samo za ne-
uspeh na Norveškem, ta je bil samo višek.
Vlada ima za seboj skoro neprestano ka-
riero neuspehov: Norveška, Češkoslovaška,
Poljska. V tej vojni, v kateri gre za živ-
ljenje ali smrt, se ne smemo pustiti voditi
od ljudi, katerih kariero tvorijo sami ne-

uspehi, ali od ljudi, ki so potrebni počitka.
Splošen občutek v Angliji je, da te vojne
ne bomo izgubili, temveč bomo zmagali.
Toda v to svrhu potrebujemo na vodstvu
države druge ljudi.

Sinclairovi očitki

Vodja liberalcev Sinclair je izrazil mne-
nje, da je v primeru umika iz Južne Nor-
veške vlada pač postopala po nasvetih vo-
jaških strokovnjakov. Toda liberalna
stranka se vprašuje, zakaj je bilo treba
sploh priti v tak položaj. Vsekakor pa
umik iz Norveške v vojaškem oziru ne
predstavlja nesreče. Nič takega se ni zgo-
dilo, kar bi omajalo zaupanje v borbeno
silo vojske v vire, ki so zaveznikom na
razpolago, ali v končno zmago v vojni.
Treba pa bi bilo več dalekovidnosti in vo-
lje do zmage pri onih na vrhu, ki vodijo
vojno. Neuspeh na Norveškem je manjši,
nego so bili mnogi neuspehi v svetovni
vojni, toda najbolj resen je ta neuspeh na
gospodarskem polju. Anglija je izgubila
trgovske stike z Norveško, Dansko, Šved-
sko, Finsko ter z vsemi baltičskimi drža-
vami. Tudi diplomatski položaj Anglije je
skoro povsod oslabil. V nasprotju z go-
vori angleških ministrov stoji hitri udarec
Nemčije in v vojni so samo rezultati ono-
kar šteje. Sinclair je zahteval mnogo bolj
energično vodstvo vojne.

Polemika okrog tajnega telefonskega razgovora

Nemški komunike o razgovoru Chamberlaina in Rey- nauda, ki ga pa v Parizu ostro demantirajo

Pariz, 7. maja. j. (Havas). Danes je bil
s službenega mesta izdan komunike, ki se
glasi:

Nemško časopisje je danes objavilo ko-
munike, v katerih v podrobnostih navaja
telefonski razgovor, ki sta ga baje imela
30. aprila med 22.10 in 22.25 zvečer pre-
sednik angleške vlade Chamberlain in
predsednik francoske vlade Reynaud in v
katerem sta baje razpravljala o načrtih
za skupno akcijo v Sredozemlju. Navede-
ne nemške trditve so brez vsake podlage,
ker se tak razgovor, o namerah zavezni-
skih vlad v resnici ni nikoli vršil in je to
zgodil plod nemške propagande.

Berlin, 7. maja. j. (Havas.) Nemški ko-
munike o telefonskem razgovoru med
Chamberlainom in Reynaudom se glasi: 30.
aprila ob 22.10 zapadnoevropskega časa
je imel Reynaud telefonski razgovor s
Chamberlainom. Ko sta se razgovorila o
nekaterih finančnih vprašanjih, je dejal
Reynaud, da mu je »Weygand obljubil, da
bo do 15. maja dokončal vse svoje pripra-
ve za akcijo, ki mu je bila ukazana«, da
pa Chamberlain tega datuma ne sme vzeti
povsem dobesedno, ker bi se udegnila stvar
tudi zakasnitvi. Chamberlain je nato oči-
vidno vznejevoljen odgovoril, da »tam doli
ne bo čakal delj, kakor je absolutno nujno
potrebno«. Reynaud mu je nato naglasil
številne težkoče, ki jih je treba še pre-
magati, zlasti kar se tiče Turčije. Pri tej
priliki se je baje poslužil fraze »da po-
stavlja Turčija od dneva do dneva večje
zahteve«. Chamberlain je nato obljubil, da
bo »Turke še enkrat vzel v roke«, toda do-
dal je, da ne more garantirati, da se mu
bo posrečilo premagati samoljubje in po-
nos. Reynaud je obljubil, da bo s svoje
strani storil vse, da se odstranijo zapreke
mornarskega zvežaja. Nato je Chamberlain
z bolj ukazujočim naglasom zahteval od
Reynauda, da mu mora najkasneje do 20.

maja sporočiti zaključek vseh priprav. Ko
sta Reynaud in Chamberlain izmenjala še
nekateri vljudnostne fraze, sta pogovor
zaključila ob 22.25, ne da bi bil Chamber-
lain pozabil poprej opomniti Reynauda, naj
ukrene vse potrebno, da ne bo spet kakih
indiskrecij s francoske strani.

Italijanski odmev

Rim, 7. maja. br. (OA.) Italijanski listi
beležijo v svojih današnjih poročilih iz Ber-
lina, koliko senzacijo je v Nemčiji vzbudi-
lo poročilo o nekem telefonskem razgo-
voru Chamberlaina in Reynauda, ki ga
nemški tisk objavlja pod naslovom: »Pozor,
pozor! Za vse prizadete: Zadnji ter-
min je 20 maj!« Listi pa istočasno objavl-
jajo tudi londonski in pariški službeni de-
manti glede tega razgovora.

Francoski minister za delo v Londonu

London, 7. maja. AA. (Havas) Franco-
ski delovni minister Pomaret je prišel
danes v London. Pri prihodu ga je sprejel
britanski delovni minister Brown. Franco-
ski minister je s svojim spremstvom po-
polodne odšel v angleški parlament. Jutri
bo imel sestanek s trgovskim ministrom,
opolodne pa bo gost na kosilu, ki ga prireja
vlada.

Lansbury umrl

London, 7. maja. s. (Reuter). Danes je
umrl tu v starosti 81 let znani delavski po-
slanec Lansbury. Zadnja leta se je udeje-
stval kot vodja angleških pacifistov. Krat-
ko pred izbruhom vojne je osebo posetil
kancelarja Hitlerja in ministrskega pre-
sednika Mussolinija. Bil je tudi v Beogra-
du.

Pismi kralja Gustava in kancelarja Hitlerja

Ponovno zagotovilo Nemčije, da bo spoštovala švedsko nevtralnost — Obzir do Sovjetske Rusije

Berlin, 7. maja. AA. (DNB). V zvezi s
poročilom, da sta si kancelar Hitler in
švedski kralj izmenjala v drugi polovici
aprila osebni pismi, v katerih se potrjuje
popolno soglasje glede bodočih političnih
odnosov med obema državama, se izve s
poučne strani, da je Švedska pri tej pri-
liki izrazila trdno odločnost, da bo nada-
levala s politiko najstrožje nevtralnosti
do vseh in da se bo z vsemi sredstvi pri-
tem branila. Nemčija je od svoje strani
poudarila priznanje švedske nevtralnosti,
kakor je bilo to že sporočeno pred nekaj
dnevi v uradnih izjavah obeh vlad.

Stockholm, 7. maja. j. (Havas). Današnji
švedski časopisi objavljajo razne inform-
acije o pismih, ki sta jih izmenjala švedski
kralj Gustav in vodja rajha Hitler, vendar
pa se ne spuščajo v nikake lastne kome-
ntarje. Berlinski dopisniki švedskih listov
prilominjajo, da v nasprotju z diplom-
atskimi običaji besedilo teh pism ne bo ob-
javljeno. Do izmenjave je prišlo potem,
ko se je po zadnjih izjavah nemškega zu-
nanjega ministra Ribbentropa razjasnilo
nemško stališče do švedske nevtralnosti in
po osebnem posredovanju maršala Görin-
ga. V švedskih političnih krogih je sicer
zmerom prevladovalo prepričanje o veli-
kem interesu, ki ga ima do švedske tudi
Sovjetska unija, kar je nedvomno mnogo

priporočilo k temu, da je Nemčija preko
svojege zunanjege ministra ponovno izja-
vila, da bo spoštovala švedsko nevtralnost.
Navzlic temu na Švedsko po izjavah me-
rodajnih krogov mnogo bolj kakor takim
besednim jamstvom zaupa moči svojega
orožja, s katerim je odločena braniti vsa-
kršen napad na svojo nevtralnost.

Stockholm, 7. maja. AA. (Reuter). V
stockholmskih političnih krogih mislijo,
da je na pobudo kralja Gustava prišlo do
izmenjave stališč med Gustavom in Hitler-
jem. Ni znano, kaj je vodilo kralja, da je
ponovno poudaril željo Švedske, da bi
ostala nevtralna. Poudarja se, da je bilo
korektno vedenje švedske javnosti pri-
znano in podčrtano od strani nemškega
zunanjege ministra v Ribbentropa. Zato
smatrajo, da Švedski v bodoče ni treba za-
hlevati ponovnih jamstev od Nemčije. Be-
sedilo pisma, ki sta jih izmenjala kralj
Gustav in Hitler, ni bilo objavljeno.

Avdience belgijskih ministrov

Bruselj, 7. maja. (Havas). Kralj Leo-
pold je danes dopoldne sprejel v avdience
ministrskega predsednika Pierlota, zuna-
njega ministra Spaaka ter finančnega
ministra Gutta.

Ugibanja okrog Italije

Vesti o novem posredovanju za zblizanje Italije z zapadnima velesilama — Važen ameriški ukrep

Rim, 7. maja. z. Poleg raznih vesti o prizadevanju Vatikanu za zblizanje Italije z zapadnima velesilama, se je danes v rimskih krogih razširila vest, da je tudi še neka tretja država sprožila predlog, ki naj bi to zblizanje omogočil in pospešil ter dal osnovo za solidno in trajno prijateljstvo Italije, Francije in Anglije. Po tem predlogu naj bi se Gibraltar, Suez, Malta, in Korzika internacionalizirali, s čimer bi bilo ustrezno želji Italije, da se ji zajamči svobodni izhod iz Sredozemskega morja in da preneha biti jetnik Anglije in Francije v Sredozemlju.

V rimskih krogih smatrajo vse te vesti za preveč fantastične, da bi mogle biti resnične, ter so splošno mnenja, da je sedanji trenutek dobljena neprimeren za tako posredovanje.

Washington, 7. maja. s. (Ass. Press.) Gospodarski urad ameriške vlade je danes objavil, da je vlada sklenila ukiniti poseben uvozne tarife na italijansko blago, ki jih je bila uvedla lani z utemeljitvijo, da italijanska vlada daje za izvoz subvencije. Pričakujejo, da bo ta ukrep ameriške vlade pripomogel k gospodarskemu zblizanju med Zedinjenimi državami in Italijo.

Povratak angleškega veleposlanika

Rim, 7. maja. s. (Reuter) Angleški veleposlanik sir Percy Loraine se je vrnil v Rim in bo najbrže prihodnje dni posetil italijanskega zunanjega ministra Ciana. Tudi zastopnik angleškega finančnega ministrstva Playfair je došel v Rim, vendar ni verjetno, da bi prišlo do angleško-italijanske pogajanja za trgovinski sporazum preko dosedanjega obsega.

Senzacija in demanti

Rim, 7. maja. z. »United Press« poroča, baje po informacijah iz rimskih diplomat-

skih krogov, da je angleška vlada pozvala italijansko vlado, naj najkasneje do 16. t. m. dokončno pojasi in določi svoje stališče v sedanji vojni.

London, 7. maja. j. (Reuter). V merodajnih angleških službenih krogih kategorično demantirajo vse informacije, ki jih je objavilo časopisje, čes da je Velika Britanija zahtevala od Italije, naj se dokončno precizno izjavi o svojem stališču v trenutnem mednarodnem položaju.

Obisk italijanskega ministra v Berlinu

Berlin, 7. maja. AA. (DNB) Italijanski prosvetni minister Pavolini bo prišel v četrtek v Berlin na vabilo ministra dr. Göttelea. Minister se bo med drugim udeležil 9. maja tudi premiere drame Cavour, katero je spisal Mussolini.

Rooseveltova poslanica Mussoliniju?

Rim, 7. maja. br. (O.A.) Kar se tiče ameriške diplomatske akcije v Rimu se končno potrjuje, da je ameriški veleposlanik Phillips izročil Mussoliniju posebno Rooseveltovo poslanico, v kateri je ta izrazil svoje prepričanje, da se vojna ne bo razširila na Sredozemlje.

Nova italijanska oklopnica

Rim, 7. maja. br. (Stefani). Šele pred kratkim dograjena in oborožena 35.000 tonska oklopnica »Littorio« je bila včeraj uvrščena v italijansko vojno brodogradnjo. Italija ima sedaj 4 velike moderne oklopnice. Pred kratkim je bila uvrščena v italijansko vojno brodogradnjo njena posestrima »Vittorio Veneto«. Oklopnica »Littorio« je bila zgrajena v rekordnem času 18 mesecev. Na preizkusnih vožnjah se je ladja sijajno izkazala tako glede stabilnosti kakor glede brzine in gibčnosti.

na, ki je bil v obliki govora, v kateri je govoril o govorniku, kar je bil stični točki. Komemorativnim izrazom Suarda se je pridružil tudi Mussolini. V političnih krogih glede na zasedanje senata naglašajo, da je tudi to zasedanje v mednarodnopolitičnem pogledu zelo pomirjevalen element, ker bi bilo nedvomno odgovorno, če bi bila Italija tik pred vstopom v vojno.

Nova papeževa mirovna akcija?

Rim, 7. maja. br. Papež Pij XII. je stavil prezidentu Rooseveltu predlog, da bi se sedaj sprožila velika akcija za obnovo miru v Evropi. Kakor zatrjuje, je bil ta predlog sporčen posebnemu ameriškem delegatu pri Vatikanu Tayloru, ki ga je nemudoma odpisal v Washington. Poleg tega je papež dal tudi nunciju v Berlinu msgr. Orsenigu navodila, naj dožene stališče nemške vlade glede eventualne take vtičanske in ameriške mirovne akcije in predvsem glede vtičanskega prizadevanja, da bi Italija ostala izven vojne.

Curih, 7. maja. z. »United Press« doznava iz zanesljivega vtičanskega vira, da je papež izjavil zastopniku prezidenta Roosevelta Tayloru, da popolnoma soglasja s prizadevanji Roosevelta, da prepreči razširjenje sedanje vojne. Papež pa je vrhu tega mnenja, da je napačen čas, ko bi bilo treba napraviti nov in širokopotezen poskus za obnovo miru.

Italijanske počitniške kolonije za otroke izseljencev

Rim, 7. maja. br. (Stefani). Tudi letos nameravajo pod vodstvom zunanjega ministra Ciana organizirati po raznih krajih Italije počitniške kolonije za otroke Italijanov v tujini. Po podatkih posebnega odbora bo letos prišlo v Italijo 11.000 otrok italijanskih izseljencev, ki bodo razmeščeni v 12 obmorskih in gorskih kolonijah.

V pričakovanju Mussolinijevih izjav

Rim, 7. maja. s. (Ass. Press.) Pričakujejo, da bo imel ministrski predsednik Mussolini v četrtek ob priliki vojaške parade ob četrti obletnici osvojitve Abesinije kratek govor.

Weygandova armada

Rim, 7. maja. o. Tu se potrjujejo vesti, da se vojska generala Weyganda zmerom bolj ojačuje s četami iz Francije, iz protektoratskih področij in iz britanskih kolonij. Danes je prišel pred Aleksandrijo tudi drugi del zavezniškega brodogradnjskega materiala, ki ga je Italija prejela od zavezniških sil. Tako da se sedaj v vzhodnem delu Sredozemskega morja koncentrirane že štiri zavezniške pomorske eskadre.

Gospodarska pogajanja med Belgijo in Holandsko

Bruselj, 7. maja. AA. (Havas) V Haagu je prišlo do sestanka med holandskim in belgijskim gospodarskim ministrom. Ta prvi sestanek je potekel v ozračju vzajemnega razumevanja. Začeta pogajanja se nadaljujejo med strokovnjaki. Pogajalci se trudijo, da bi pri obnovi sporazuma o kontinuiranih med obema državama razširili uvoz holandskih kmetijskih pridelkov in živil v Belgijo. V zameno za to pa bi Belgija povečala izvoz metalurških izdelkov v Holandijo.

Portugalski konkordat

Vatikan, 7. maja. br. (Stefani). Danes dopoldne je bil v vatikanskem državnem tajnistvu podpisan novi konkordat s Portugalsko. Konkordat, ki mu je dodan tudi protokol, s katerim se ureja položaj katoliške cerkve in njenih ustanov v portugalskih kolonijah, sta podpisala vatikanski državni kardinal Maglione in vodja posebne portugalske misije Marchez. Polčas katoliške cerkve v Portugalski in njenih kolonijah je bil do sedaj urejen na osnovi časnega modusa vivendi.

Obnovljene napovedi o ofenzivi na zapadu

Bern, 7. maja. j. (Havas). Berlinski dopisnik švicarskega lista »Basler Nachrichten« naglašajo, da se pričeli merodajni nemški krogi po večtedenskem odmoru ponovno pripravljati nemško javnost na možnost morebitne velike ofenzive na zapadnem bojišču. Dopisnik naglašajo, da si je treba biti sicer na jasem, da je Nemčija širila take vesti zmerom tedaj, kadar se je pripravljala na akcijo na kakem drugem področju, da je pa navzlic temu možnost ofenzive na zapadni fronti treba tudi v bodoče posvečati vsi pažnji.

Kdo je močnejši?

Nemško-francoske polemike o naukih iz poteka vojnih operacij na Norveškem

Pariz, 7. maja. j. (Havas). Rezultate prvega dela norveške vojne navajajo Nemci kot dokaz za nadmočje nemške vojaške sile nad zaveznički. V francoskih vojaških krogih pa zavračajo taka tolmačenja ter naglašajo, da so ravno zaradi akcije zavezniške mornarice dokazale, da nemško letalstvo nikakor ni superiorno zavezniški pomorski sili, čeprav si Nemčija to na podlagi delnih uspehov svojega letalstva prizadeva dokazati. Ponovno se je zgodilo, da so bile zavezniške vojne ladje zadete od nemških bomb najtežjega kalibra in vendar niso zadobile poškodb, ki bi jim onemogočile nadaljnjo aktivnost v sestavi vojne mornarice. Ne glede na to pa so nemška poročila izgube zavezniške vojske mornarice znatno pretiravala. Tako so n. pr. angleške oklopne vojne ladje, »Warspite«, »Royal Oak« in »Ark Royal« ostale normalno v akciji navzile temu, da so jih nemška vojna poročila označila za potopljene.

Kot nadaljnji argument za svojo vojaško nadmočje nad zaveznički navaja Nemčija dejstvo, da je nemško letalstvo tako po številu kakor tudi po kakovosti nad zavezniško zračno silo. Številčne premoči Francija in Anglija ne zanikujeta, pripominjata pa, da je zlasti zadnji čas utrpelo nemško letalstvo zelo velike izgube ter da se zaradi tega njega superiornost iz dneva v dan zmanjšuje, dočim moč zavezniškega letalstva v istem razmerju narašča. Kar se pa tiče večje tehnične dovršenosti, naglašajo v merodajnih zavez-

niških krogih, da so najnovejši tipi zavezniških vojnih letal postavili rekorde, ki daleč prekašajo sposobnosti nemških avionov.

Zedinjene države prodajajo svoje ladje

New York, 7. maja. br. (Reuter). Na osnovi poblastila reprezentančnega doma je pomorski trgovinski odbor na svoji zadnji seji dovolil prodajo odnosno oddajo nadaljnjih 116 ameriških potniških in tovornih ladij v najem. Kakor kaže bodo del teh ladij kupili zaveznički. Večji del pa se bo v smislu predloga nekega člana odbora bržkone uporabljal za vzdrževanje rednih pomorskih zvez med posameznimi ameriški državami, ki so jih doslej vzdrževala danske in deloma tudi norveške ladje.

Vsi dopusti na Nizozemskem ukinjeni

Haag, 7. maja. j. (Havas). Tiskovni urad holandske vlade objavlja, da se ukinjajo vsi periodični vojaški dopusti, dalje vsi izredni dopusti, podeljeni v svrhu nadaljevanja dela ali študij. Preključujejo se nadalje vsi dopusti za uradništvo v podjetjih, ki delajo za vojno službo ter vsi dopusti oseba, dodeljena protiletalski obrambi, protiletalskemu topništvu in žarometnim oddelkom.

Preokret med Bukarešto in Budimpešto?

Poročila iz Budimpešte napovedujejo zblizanje Madžarske z Rumunijo in živahnije stike z Moskvo

Budimpešta, 7. maja. p. Med Budimpešto in Bukarešto je opaziti v zadnjem času živahne diplomatske stike. Takašnji politični krogi jim pripisujejo izredno velik pomen. Govori se o možnosti neposrednega prekrota v razvoju madžarsko-rumunskih odnosov.

Predvsem je že sklenjena stvar, da se bodo trgovinska pogajanja med obema državama, ki so se došlo zavlačevala, sedaj pospešeno nadaljevala in čimprej zaključila. Poleg tega pa govorijo budimpeštanski diplomatski krogi celo o izmenjavi misli med Budimpešto in Bukarešto glede nekih aktualnih vojaških vprašanj. Vojaški ukrepi, ki jih je Rumunija izdala na svojih zapadnih mejah, niso bili, kakor se posebej poudarja, naperjeni proti Madžarski, nego bi ji mogli ob dani priliki celo koristiti.

Istočasno je opaziti, da se pričena Madžarska približevati tudi Sovjetski Rusiji. Diplomatski krogi zatrjujejo, da se je Madžarska vlada že odločila navezati stike s Sovjetsko Rusijo v svrhu nove ureditve trgovinskih odnosov. Omenjeni krogi opozarjajo, da je ves ta preokret, ki ga je opaziti v madžarski politiki, posledica sklepov Hitlerja in Mussolinija o priliki njunega naslednjega sestanka na Brennerju.

V krogih, ki so blizu madžarske vlade, tolmačijo sedaj madžarske politične smerice v tem smislu, da je Madžarska ostala popolnoma osamljena med Nemčijo in Rumunijo. Doslej se je oslanjala na Italijo. Rim pa je šel po drugi poti. Zato Madžarski ne preostaja nič drugega, kakor da se sporazume z Rumunijo, ki ji poleg Madžarske in še prav preko njenega ozemlja groze enake nevarnosti, ter s Sovjetsko Rusijo, ki bi jo edina še mogla učinkovito zaščititi, tako da bi ohranila svojo politično in teritorialno suverenost in nevtralnost.

Diplomatska akcija Sovjetske Rusije

Prav ta polslužbena interpretacija madžarske politike je dala diplomatskim krogom v Budimpešti pobudo za gornje komentarje. Pri tem opozarjajo, da je povsem sličen političen razvoj opaziti tudi v Bukarešti, kjer se trgovinska delegacija vlade pravkar pripravila na odhod v Moskvo, kjer naj bi se nadaljevala predložena pogajanja za novo trgovinsko pogodbo na širši osnovi. Velik pomen pripisujejo tudi večeršnjemu razgovoru rumunskega zunanjega ministra Gafencu z ameriškim veleposlanikom v Moskvi ki se trenutno mudi v Bukarešti.

Splošno se tu ugotavlja, da je pričela Sovjetska Rusija razvijati v podunavskih državah zelo živahno diplomatsko akcijo. Hkratu pa se opazuje tudi že pričetki nove zavezniške ofenzive v jugovzhodni Evropi.

Zbiranje sil pri Narviku

Norveške čete se umikajo proti Narviku, a Nemci jih skušajo prehiteti

Berlin, 7. maja. br. (DNB) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi izdalo vojno poročilo, v katerem pravi o položaju na Norveškem:

Pri Narviku se položaj doslej v ničemer ni izpremenil. Nemška bojna letala so napadla kolono angleških čet z bombami in strojnimi metali jo razpršila. Neka bomba srednjega kalibra je zadela pred Narvikom usidrano sovražno križarko. Druga bomba je zadela sovražno letalo tipa Sunderland, ki je padlo v morje in se potopilo.

S področja okrog Namsosa in Gronga proti severu prodirajoče nemške čete so dosegle Mosjón.

Flotila nemških vojnih ladij, ki se oporablja za borbo proti podmornicam, je v Skagerraku potopila neko sovražno podmornico. Dve angleški letali, ki sta poskusili prodrati nad Nemški zaliv, sta bili sestreljeni.

Stockholm, 7. maja. AA. (Reuter). Po poročilih, ki so prispela v Stockholm, je prišlo na več krajih pri Trondhjemu na poti proti Narviku do spopada med norveškimi in nemškimi četami. Prav tako poročajo, da se močni oddelki norveških čet umikajo proti severu, da bi se združili z zavezniškimi četami in da bi naredili obrambno črto pri Narviku. Nemške čete naglo prodirajo proti severu, da bi preprečile to združitve.

Stockholm, 7. maja. AA. (Reuter). Po vesteh, ki prihajajo v Stockholm, se operacije pri Narviku nadaljujejo odločno. Poročajo, da se zavezniške in norveške čete, polagoma približujejo Nemcem. Nemci so se v upanju, da bodo mogli dobiti ojačenja z juga po umiku zaveznikov, vkopali v okolici Narvika. Pri Rørosu se norveški oddelki še naprej upirajo Nemcem. Obupno se bore v hribih okrog Vildala. Nemci z vso naglico popravljajo mostove, da bi preprečili norveško prodiranje proti Størenu.

Stockholm, 7. maja. j. (Havas). Norveške čete, ki so se nahajale na frontnem sektorju pri Steinkjeru, so trenutno na tem, da zavzamejo svoje pozicije pri Mosjónu, Moju in Bodöju. Prav tako so norveške čete, ki so se umaknile od Steinkjera proti severu, sedaj že v stiku z zavezniškimi četami, ki operirajo v narviskem okrožju. Nemške čete si prizadevajo prodirati povsod neposredno za umikajočimi se Norvežani ter si trenutno ni mogoče ustvariti povsem točne slike, katere točke so pri tem že zasedli.

Pomen Norveške za Nemčijo

Berlin, 7. maja. AA. (DNB). Kolikor bolj se razvija nemška akcija na Norveškem, toliko bolj razpravljajo o gospodarskih zakladih te države. Norveška razpolaga v prvi vrsti s celotno rudninskimi bogastvi, ki jih bo nemško gospodarstvo odsejal lahko še v večji meri izkoriščalo. Med drugim je na Norveškem več vrst železne rude, bakra, nikla, cinka, svinec

ropi in še posebej na Balkanu. Ta ofenziva je deloma naperjena prav proti Sovjetski Rusiji. V zvezi s tem opozarjajo v prvi vrsti na akcijo angleškega poslanika iz Ankare v Sofiji, kamor je formalno prišel na obisk k tamkajšnjemu angleškemu poslaniku. Dejansko pa je njemu poverjeno vodstvo te protiofenzive in v Sofiji se je sestel že z več angleškimi državniki iz raznih balkanskih držav. Ta akcija naj bi imela namen vplivati na balkanske države, da bi se sedaj pod pritiskom obče napetosti v jugovzhodni Evropi in Sredozemlju odločile za vojaški pakt, o katerem je bilo govora že o priliki poslednjega zasedanja stalnega sveta Balkanske zveze, za katerega pa se tedaj niso odločile, ker so smatrale, da nasprotuje njihovi ideji striktno nevtralnosti. Vojaškemu bloku naj bi se tokrat priključila tudi Bolgarija.

Madžari proti živčni vojni

Budimpešta, 7. maja. z. »Magyar Orszag«, glasilo ministrskega predsednika grofa Telekija, nastopa v svojem uvodniku zelo ostro proti živčni vojni, ki se je zadnje dni znova silno razpasla in ki si prizadeva vzemirriti zlasti male nevtralne države. Pisec prihaja do zaključka, da so se vojskujoče države vrgle na živčno vojno, ker na bojnem polju ne morejo ne ena ne druga doseči odločilnih uspehov.

Dr. Clodius odpotoval iz Sofije

Sofija, 7. maja. j. (Havas). Nemški gospodarski ekspert dr. Clodius je danes ob krajšem bivanju v Sofiji spet zapustil bolgarsko prestolnico.

Poostritev cenzure v Rumuniji

Bukarešta, 7. maja. j. (Havas). Vsi dopisi informativnega značaja, namenjeni za objavo v inozemskem tisku bodo v bodoče podvrženi poostrejeni kontroli. Vsa poročila bodo morala biti po možnosti odobrena od rumunskega propagandnega ministrstva, predno se bodo mogla odposlati izven rumunskih meja. V merodajnih rumunskih krogih namreč kažejo naraščajoče nezadovoljstvo nad zmerom bolj senzacionalnimi informacijami, ki se širijo v inozemstvu o državah jugovzhodne Evrope in še prav posebno o Rumuniji. Rumunski minister za propagando Giurescu je ob priliki nove uredbe o poostrejeni cenzuri sprejel zastopnike tujega tiska ter apeliral nanje, naj ga podpirajo in sodelujejo z njim v njegovi težki nalogi, katere cilj je ustvariti v inozemstvu pravo in točno sliko o položaju Rumunije in drugih držav jugovzhodne Evrope.

in grafitu. Po mnenju strokovnjakov se cenijo železne rude na skupno 376 milijonov ton, medtem ko cenijo bogastvo ostalih železišč, ki še niso zadosti raziskana, na poldrugo milijardo ton. Zadnja leta je norveška proizvodnja železne rude naglo naraščala. Medtem ko je leta 1933 znašala proizvodnja 474.000 ton, je leta 1938 znašala že 1.4 milijona ton. Od te skupne proizvodnje je Norveška porabila doma povprečno samo 50.000 ton, vse ostalo pa je izvažala. Prej je velik del rudarskih in topniških izdelkov odhajal v Anglijo zlasti pa železne in nje sorodne rude. Pri Trondhjemu in severno od Stavangra so železišča pirita, v celem kakih 100 milijonov ton. Zadnja leta so našli na Norveškem tudi celo vrsto novih železišč bakrene rude.

Z zapadne fronte

Pariz, 7. maja. br. (Havas). Davi objavljeno poročilo vrhovnega poveljstva francoske vojske pravi: Na fronti je noč v splošnem miru potekala. Vzhodno od Mozele je prišlo do spopadov izvidniških čet, ki so se zaključili v prilog francoskim edinic.

Berlin, 7. maja. br. (DNB). Vrhovno poveljstvo nemške vojske poroča: Na zapadu ni bilo nikakih posebnih dogodkov.

Uvoz 5000 vagonov koruze

Beograd, 7. maja. p. Danes je bila podpisana uredba o uvozu 5000 vagonov koruze, ki se ne bo ocarinila. Na ta način naj se onemogoči spekulacija s cenami koruze in krije vsa domača potreba po tem blagu. Prizad je prvih 200 vagonov koruze v Bolgariji že naročil.

Odlikovanja na Hrvaškem

Beograd, 7. maja. p. »Službene novine« so danes objavile ukaze s katerimi so bili odlikovani poleg drugih z redom Jugosl. krone I. st. senatorja inž. Avgust Košutić ter dr. Jurij Krnjević, z redom sv. Save I. st. senatorja Venceslav Vilder in Sava Kosanović, z redom sv. Save II. st. pa šef kabineta bana Hrvatske Vladimir Šikur, vsi načelniki oddelkov banske oblasti v Zagrebu ter šef izpostave banske oblasti v Splitu Mato Bulić.

Iz državne službe

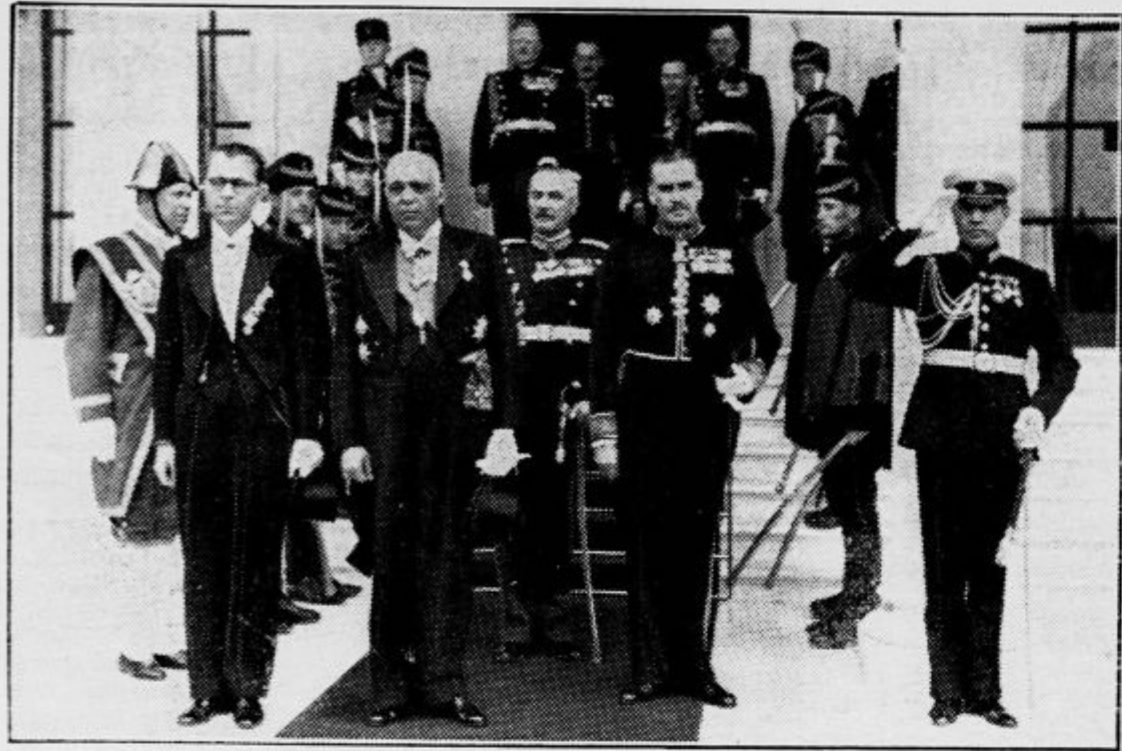
Beograd, 7. maja. p. V poštini službi sta bila premeščena višja kontrolorja France Vumec iz Murske Sobote v Gornjo Radgono in Slavko Vutković iz Gornje Radgone v Mursko Soboto.

Uradniški pripravnik gradbenega ministrstva inž. Ludvik Senica je bil premeščen k tehniškemu oddelku banske uprave v Ljubljani.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Ohladilo se bo. Pretežno oblačno, od časa do časa dež. Razvedrilo se bo na primorju in v severnih krajih.

Naši kraji in ljudje

Kakor smo že poročali, je Nj. Vls. knez namestnik Pavle te dni sprejel v nastopni avdijenci novega bolgarskega poslanika Stoila Stoilova. Naša slika kaže poslanika Stoilova pred kneževim Belim dvorom

Borba proti jetiki

Delc ljubljanske PTL ne najde razumevanja pri tistih, ki razpolagajo s sredstvi — V kratkem dobi Ljubljana gozdno šolo

Ljubljana, 7. maja.

V mestni posvetovalnici je bil večeraj popoldne letni občni zbor ljubljanske krajevne protituberkulozne lige. Zborovanje, ki ga je vodil ljubljanski podžupan dr. Vladimir Ravnihar kot predsednik krajevne lige, je bilo sicer zelo pičlo obiskano, zato pa so bila tem bolj zanimiva poročila funkcionarjev za tiste, ki jim je zdravstvena dobrobit resnično pri srcu.

Po kratkih pozdravnih besedah, ki so veljale predvsem predsedniku Zveze protituberkuloznih lig dr. Joži Bohinju ter zastopnici Kola jugoslovenskih sester ge. Manici Komanovi, je predsednik najprej v kratkih potezah očrtal delo in težnje krajevne lige, nato pa je besedo o podrobnem delu lige dal tajniku g. Kresniku. Na žalost se tajnik v svojem poročilu ni mogel kdo ve kaj pohvaliti s kakšnim posebnim razumevanjem, ki bi ga bila liga v preteklem letu deležna bodisi s strani javnih korporacij, predvsem ljubljanske mestne občine in banovine, bodisi od kateregakoli denarnega zavoda ali industrijskega podjetja, na katere se je v denarnih potrebah za svoje protituberkulozno delo obračala. V hudem nasprotju recimo z mariborskimi industrijskimi podjetji, ki rada žrtvujejo za podobne namene primerne vsote, je ljubljanska liga pri ljubljanskih in okoliških podjetjih našla na gluha ušesa in na površne izgovore. Tako si je pač morala pomagati, kakor je vedela in znala s pičlimi dohodki iz drugačnih akcij. Njeno najvažnejše delo se je osredotočilo predvsem v dveh glavnih oddelkih in sicer v odseku za gozdno šolo in v odseku za protituberkulozni dispanzer in končno še pri organizaciji protituberkuloznega tedna. Mimo tega dela pa je odbor pokrenil tudi obsežnejšo akcijo za pritegnitev novega članstva. To mu je prav dobro uspelo in trenutno šteje že na 600 članov. Tudi v tem oziru pa se odbor ni posrečilo, da bi v svoje članstvo pritegnil kakšno premožna podjetja, ki se dandanes pač izgovarjajo na »slabe čase«. Vsi ti neuspehi pri zbiranju denarnih sredstev pa so bili tudi vzrok temu, da liga ni mogla tako, kakor bi bilo potrebno ustreči vsem potrebam, ki so se pojavljale glede zdravstvene pomoči. Morala je sploh ukiniti vsakršno podeljevanje denarnih podpor za zdravljenja in podpore v materialijah. Najbolj žalostno pa je v zadnjih časih dejstvo, da zaradi močne kapacitete protituberkuloznega dispanzerja nikakor ne more letega povečati ali celo postaviti novega in se je pojavila tudi nevarnost zdravstvenega ogražanja zdravniškega in strelškega osebja, ki je v dispanzerju zaposleno. Liga smatra, da bi ljubljanska mestna občina, ki je po zakonu itak dolžna poskrbeti za takšno ustanovo in gre pri tem vprašanju predvsem za zdravstveni dobrobit ljubljanskega me-

ščanstva, vendarle že morala pristopiti k temeljitji rešitvi tega vprašanja. Liga sama, ki po svojem članstvu predstavlja le privatno iniciativo, nikakor ne zmora takšne naloge in občina je vsekakor dolžna to privatno iniciativo primerno podpreti.

Tajnikovemu poročilu je sledilo še poročilo blagajnika g. Satlerja, ki je poročal, da ima liga kljub slabim gmotnim podporam vendarle že zbranih 40.000 din prihrankov za namene gozdne šole, ki jo misli v bližnji bodočnosti zgraditi. V celoti izkazuje njena blagajna celo nekaj poslovnega prebitka.

O gozdni šoli je podrobneje poročal tudi dr. Franta Mis kot zdravstveni svetovalec in zastopnik mestne občine pri ligi. Po njegovem zagovilu lahko z veseljem pričakujemo, da bo prihodnje leto že prišla delovata gozdna šola, ki jo bodo zgradili na Večni poti. Zgrajena bo iz lesa in bo odprta le v poletnih mesecih, do nje pa bodo te šole potrebno mladež dovažali z avtobusom. Stroški za gradnjo bodo po proračunih znesli okrog 350.000 din. Kot načelnik dispanzerjevega odseka je dr. Mis poročal tudi o delu tega. Kakor že vsi prejšnji poročevalci je tudi on naglašal potrebo, da se mestna občina odloči rešiti to vprašanje, ker so prostori v dispanzerju po mnenju strokovnjakov že popolnoma neprimerni dr. Mis pa je mnenja, da bi bilo k temu treba vsekakor pritegniti tudi banko upravo in državo.

Kako so merodajni činitelji brez pravega razumevanja za delo tega dispanzerja, pa je šele v pravi luči bilo razvidno iz poročila šefa dispanzerja dr. Prodana. Delovanje je bilo vprav rekordno. Preiskave so narasle za več kakor 2500 primerov. Dnevno jih je bilo izvršenih povprečno 54. Röntgenskih je bilo 5.756, torej približno okrog 1000 več kakor prejšnje leto. Odprtih pljučnih tbc je bilo izsledenih 30, do čim je bilo vseh odprtih tuberkuloz pregledanih 500 krat. Vendar je bilo v tem letu najdenih 24 manj odprtih tuberkuloz kakor prejšnje leto. Poleg tega je opravil dispanzer sistematične in tudi periodične preiskave šoloobvezne mladine, novih šolskih nastavnikov, dijaških gospodinj, vajencev in športnikov. Dispanzerski sestri sta izven internega dela v dispanzerju posvetili vso skrb tudi obiskom po domovih ter iskanju pomoči pri socialnih in karitativnih ustanovah in društvih ter tako prav izdatno skrbeli za zatiranje jetike. V vsakem primeru odprte tbc in ogrožene okolice je dispanzer skušal izvesti najstrožjo ločitve, kar mu je v večini tudi uspelo. Zele tesno je bilo povezano tudi sodelovanje z bolniškimi blagajnami in drugimi zdravstvenimi ustanovami, kar se je izkazalo za zelo koristno. Vse to pa ni moglo preprečiti žalostnih težav z oddajanjem otrok v zdravilišča. Ugotovljeno

je, da je nad 75% bolnikov, ki so bili takega zdravljenja potrebni, moralo predolgo čakati na izpraznitev prostih mest, v času odpoklica v zdravilišče pa se je le prepogosto izkazalo, da so ali že umrli ali pa da je postalo zdravljenje zaradi prehudega poslabšanja zdravstvenega stanja že nesmotrno. Enako, vendar pa v manjši meri, se je dogajalo z odraslimi. Zato bi bilo potrebno poskrbeti za več mest v zdraviliščih, prav tako pa tudi izločiti kletna stanovanja in bivališča v barakah. Za uspešno pobijanje tbc pa bi bilo tudi nujno potrebno povečati tuberkulozni oddelek v bolnišnici, da bi bilo možno sprejemati tudi mladino. Prav tako pa bi bili potrebni tudi lastni in večji prostori za dispanzer. Vsekakor je malo čudno dejstvo, da stoji glede tega podeželski dispanzerji daleč pred glavnimi in najbolj obremenjenimi dispanzerjem mesta Ljubljane.

Dr. Prodano se je za njegovo poročilo korist krajevne protituberkulozne lige v četrtlet dne 9. t. m. zvečer ob 20. predstava »Uježe« a. Ljubljanci, ki se zanimajo za protituberkulozni pokret, se vabijo na to predstavo.

Sentjakovski gledališki oder priredi v korist krajevne protituberkulozne lige v četrtlet dne 9. t. m. zvečer ob 20. predstava »Uježe« a. Ljubljanci, ki se zanimajo za protituberkulozni pokret, se vabijo na to predstavo.

Dvajset let dela za rusko kulturo v Ljubljani

V ponedeljek se je vršil v prostorih Drž. dvorazredne trgovske šole deklamacijski večer ruske poezije. Osemnajst slušateljic in slušateljev ruskih tečajev, ki jih prireja Ruska Matica, je deklamiralo izbrane pesmi, med katerimi je prevladovala nesmrtna poezija sončnega Puškina. Na tudi pesmi Tjutčeva, Lermontova, Feta, Nadsnoda, Apuhina in Bajmonta je bilo čuti iz slovenskih ust. Prireditev ni bila javna, bila je samo zaključek sezonskih tečajev; prisostvovali ji je nekaj povabljenih gostov, med njimi predsednik »Ruske Matice« univ. prof. E. Spektorski. Drug za drugim so se vrstili slušatelji in vsak se je skušal po svojih močeh približati blaglasnosti največjega slovenskega jezika. Nekateri so lahko pokazali že lepe uspehe in tudi primerno recitacijsko kulturo, vsi pa so izpričali ljubezen do jezika, ki ga je genialni Puškin ubral na tako tanke strune. Posebno so ugajali odlomki iz Puškinovega »Evgenija Onjeginca«. Ti najlepši biseri so bili zaupani posposobnejšim.

Večer je vodil dolgoletni predavatelj ruskega jezika in literature v tečajih Ruske Matice, g. Sergej Nikolajevič Kun. In ljubka pozornost njegovih slušateljcev je hotela, da se je večer izpremenil v počastitev njegovega dela in njegovih zaslug za rusko kulturo v Ljubljani. Dvajset let je vodil g. Kun ruske jezikovne tečaje. V teh dvajsetih letih je okrog pet sto Slovencev, med njimi prenekaterih, danes že uglednega javnega in kulturnega delavca, za vedno zblížal z duhom ruskega jezika in kulture. Zato mu je delegacija slu-

šateljic in slušateljcev prinesla krasen sopek rdečih nageljnov in v lepim nagovorom poudarila uspehe njegovega dolgoletnega tihega dela.

Prav je tedaj, da se tudi široka javnost spomni zaslug in uspehov tega ruskega intelektualca, ki je našel v Sloveniji drugo domovino. Sergej Nikolajevič Kun je po rodu iz Petrograda. Pred revolucijo je zavzemal visoko mesto v nekem ministristvu. Pridobil si je izredno široko izobrazbo. Ko je diplomiral na juridični fakulteti, se je posvetil še študiju čiste filozofije, literarne zgodovine in prirodnih ved. Bival je dalje časa v Parizu in v Berlinu. Sedaj živi že več kot dvajset let v Ljubljani, kjer se je uživel ne samo družabno, marveč tudi duhovno. Pozna zelo dobro našo kulturo in prav posebno čista Cankarja in Zupanciča; proniknil je v naš jezik prav do odtenkov.

Tečaji ruskega jezika, ki jih vodi ljubljani Sergej Nikolajevič, niso samo navadni slovniško-pravopisni tečaji, marveč nekaki seminarji ruskega jezika in književnosti. Kdor pričakuje, da se bo tu temeljito vadil v slovnični, se morda malce razočara, zakaj g. Kun ima uspeš metodo. V nekaj mesecih predela z učenci slovniške osnove, nato pa prepušti jezik njihovi lastni iniciativi. S tem večjo vsemu uvaja slušatelje v rusko literaturo. Morda se nikjer drugod ne obravnava Puškinova poezija s tolikšno pozornostjo in ljubeznijo, kakor v »seminarju« Sergeja Nikolajeviča. Že v drugem tečaju se čita »Evgenij Onjegin«, ki nudi prizadevnemu učitelju največ prilike, da opozarja na notranjo lepoto teh pesniških podob ruskega življenja, da razčlenja njihove formalne in vsebinske vrednote in sle di avtorjeve misli prav do odtenkov. G. Kun je pronicav analitik in psiholog ter izboren poznavalec ne le ruske književnosti, marveč tudi ruske zgodovine in vsega nacionalnega življenja. Kot človek filozofskega duha skuša vedno vplivati tudi na človeške lastnosti svojih učencev; kakor združuje jezik z literaturo, združuje lite sturo z etično vzgojo.

Ta skromni in tihi kulturni delavec pripravlja že dolga leta gradivo za obsežen rusko-slovenski slovar, žeteli bi bilo, da bi čim prej dovršil ta svoj chef-

Mali pevci iz Amruševa

V Ljubljani so priredili prisrčno uspele koncerte

Ljubljana, 7. maja

Nedaleč od Zagreba, pod Okičko goro, leži Amruševa, vzgajališče za otroke, ki so že v zgodnjih letih svojega življenja izgubili dom in večino tudi roditelje. Okoli 150 gojencev živi tu svojo prvo mladost. Stupetdeset človeških usod, majhnih in velikih tragedij, nekaj mesecev, morda nekaj let življenja nekeje v predmestju, v kleti ali na podstrešju, nevzdržnega življenja teh, ki se niso rodili pod srečno zvezdo, dokler ni otrok priromal do Amruševa in tu našel tihega zavetja pred vsem hudim... Mnogo jih je, ki nimajo niti svojega imena in ki nikoli niso videli obraza svoje matere. Pod vodstvom ravnatelja g. Malusa se pripravljajo tu za svoj življenjski poklic.

Mali gojenci, med katerimi je tudi lepo število slovenskih otrok, so si želeli ogledati Ljubljano. Ker so dobri pevci, so hoteli ljubljancem zapeti nekaj svojih priljubljenih pesmic. Že v nedeljo popoldne so se predstavili občinstvu v St. Vidu. Tam so v režiji Hrvatskega kulturnega društva »Napredak« nastopili pred nabito polno dvorano, ki je z burnim odobravanjem sledila njihovemu ubranemu petju. V ponedeljek popoldne, ko so ob 17. uri nastopili z istim programom v uniojski dvorani, jih je poslušalo okoli 2000 otrok. Ko so se nato zvečer ob 20.30 zbrali k tretjemu nastopu, so bili mali pevci in tamburaši že nekoliko zaspani in utrujeni. A vendar so stopali na oder z nasmejanimi obrazi, nekoli-

PREDJUŽNEK IN MALICA
naj bodo vsi vsako rodbino 2-3 žličice

OVOMALTINE

v sladkosti m'eka, Ovomaltine daje moč
in zdravje staremu in mlademu
zdrave-mu in bolnemu.
Dobiva se povsod.

CENE NESPREMENJENE!

d'oeuvre, za katerega ima vse sposobnosti, tako poleg znanja tudi vestnost in temeljitost. Končno redakcijo slovarja, ki se o oziral tudi na neologizme v sovjetski književnosti in na novo terminologijo današnje Rusije, bo izvedel od sodelovanju domačih strokovnjakov. Kakor izvemo, kaže zanimanje za izdajo tega prepotrebne slovarja Slovenska matica, čije člani bi gotovo z navdušenjem pozdravili izid te knjige. Sergeju Nikolajeviču Kunu pa želimo ob dvajsetletnici njegovega kulturnega dela v Ljubljani še mnogo nadaljnjih uspehov!

S sinčkom je skočila pod brzovlak

Žaloigra obupane matere pri mostu v Laškem

Laško, 7. maja

Blizu postaje v Laškem in sicer tik ob železniškem mostu preko Savinje in nad podvozjem je v ponedeljek 6. t. m. skočila pod popoldanski brzovlak, ki prihaja v smeri od Zidanega mosta, mlada, še ne 30 let stara delavčeva žena Marija Doberškova, s seboj v smrt je vžela svojega 4-letnega sinčka. Pasanti z banovinske ceste so gledali, kako ga je potegnila seboj na železnico in kako sta se skupno vrgla oba pod brzovlak ki je prihrumel po mostu.

Vlak je obe trupli razpolovil preko pasu in ste trupli tik drugo ob drugem obležali na tiru odnosno ob tiru, ne da bi ju bila lokomotiva vlekla s seboj ali kako drugače

razmesarila. Na kraj sam se je takoj podala komisija, ki je ugotovila samomor, trupli pa so prepeljali v mrtvašnico na pokopališču, ki je v neposredni bližini. Kmalu po strašnem dogodku je prišel iz Rečice drugi pokojničin sin, ki hodi v prvi razred ljudske šole. Pravil je, da gre iskat svojo mater. Ljudje pripovedujejo, da je Doberškova šla pod vlak iz obupa, ker je bil njen mož premečen od rudnika Hude jame k rudniku v Rajhenburgu, kjer pa mu ni bilo obstanka. Iskal je službe in jo je našel v neki tovarni v Mariboru. Ali medtem je Doberškova marsikaj pretrpela in je slednji obupala.

Kulturni pregled

Iz naše prevodne književnosti

Karel Nový

Karel Nový, eden izmed vodilnih čeških pisateljev našega časa, se je predstavil Slovincem z novo knjigo. V založbi Modre ptice je izšel njegov roman »Samotni Křešin« v prevodu profesorja Janka Liške.

Roman »Samotni Křešin« je kakor vsa prejšnja pisateljeva dela roman ponižanih in razžaljenih, roman majhnega človeka, ki sta mu lakota in pomanjkanje vsakdanji gost in življenje en sam, trd delavnik... Kdo je glavni junak te žalostne, 314 strani obsegoče zgodbe? Štefka Liškova, hči uboge kočarice, ki je sinu najbogatejšega kmeta v okolici rodila nezakonskega otroka? Tratil, lahkomiselni mlinski pomočnik, ki se je oženil s Štefko Liškovo, priženil kočarico in nezakonskega otroka, kamnar, pijanec, tat in morilec, ki ga je človeška pravica obsodila na vislice, pa mu kazen omilila v dosmrtno ječo? Ali mali nezakonski sin Štefke Liškove, Jaromir, ki z bolešno ljubeznijo bedi nad ubogo materjo in jo čuva pred očetom pijanecem, dokler mu usoda ne odpre vrat v boljši svet, v šolo? Ali Franca Januškovca, pol še otrok, ki je od svoje babice in tete podedovala nemirno kri in lepega dena pobežnila s samotnega Křešina v široki svet?

Nosilec dejanja te zgodbe je Křešin, samotni Křešin, ki je v nje zažidano preletstvo in čigar gospodarica je beda...

Křešin s svojim kamnolomom in opekarino, s kamnarji in opekarji, z njihovimi ilovatimi, skopimi njivicami, z razpadajočimi kočami, z vsem njihovim vsakdanjim življenjem — dolgi delavniki in

redkimi prazniki. Še prej, v davnih časih, »dokler je bila apnenica živa, so bili Křešinci apnarji in so tlačili z Jakobom Hanibalom iz Kozmic, z redkobesednežem, čigar ded je padel 18. julija 1775. leta od

krogle graščinskega paznika. Pravili so: »To je vnuk tistega, ki je hotel pahniti iz gradu Njegovo Milost.« In mnogi so majali z glavami in pristavljali, kakor so slišali v cerkvah: »Upor proti oblasti je upor proti Bogu...« Ali to je bilo davno. Apnenica je prehajala iz rok v roke, čokler ni začela hirati kakor vse konopiško gospodarstvo in je končno izdihnila. Prezadolženo konopiško gospodarstvo je kupil nadvojvoda Franc Ferdinand in v jezičinskih skalah so začeli lomiti. Zrasle so kamnarske kolibe iz zelenega hovejaja; vtisnjene v skalni hrib so se zdele kakor stoletne žene, ki jim je že zmedel pogled. Daleč od tokov življenja in križišč je samoval samota Křešin v krogu svojih vrhov, na kamenju svoje bede in na opuščeni pečinih pod ozkimi pasovi polji, ki so jih obdelovale žene z dečo...

Zivljenje kamnarjev in opekarjev je bil trd boj s kemnom in z ilovico. Življenje na videz enolično, a v resnici polno tragike, polno majhnih dogodkov, ki so posegali v koče in v srca ljudi. Ta ali oni je pobegnili, ni mogel več vzdržati v tej samoti. Čez nekaj let se je vrnil ali se sploh ni vrnil. Ta ali oni je pretepel svojo ženo, nekeje so ukradli svinjo; Marijo Šebkovo, ki je imela prepovedano razmerje s Tratilom, so našli v potoku mrtvo...

Da je Karel Nový močan pripovedni talent, je izpričal že s svojimi prejšnjimi deli. Njegovo pripovedovanje je živo, polno epske širine, zgoščeno. Kakor na filmskem platnu se utrínajo pred našimi očmi obrazi ljudi, prizori, slike. Sleherno stran preveva globoka pisateljeva ljubezen in sočustvovanje s trpečimi. Njegova knjiga je knjiga življenja, tegobnega, vročega življenja in kot taka si bo med slovensko prevodno literaturo brez dvoma pridobila tisto mesto, ki ji gre po njeni odlični kakovosti.

K. S.

Iz gledališke kronike

Ponovno gostovanje ge Leventove

Ga. Leventova si je umela pridobiti širša ljubljansko občinstvo že s prvim nastopom kot »Madame Butterfly«. Neobičajen glas, izdatno znanje, prirojen temperament, prečiščena, iskrenost in dopadljiva zunanost, te lastnosti so dale takoj naslutiti, da nas je posetila mlada, a najtežjim nalogam že dorasla umetnica. Kljub nedovoljnim skušnjam, nevarnosti našega odra in novim partnerjem je gostinja rešila tudi vlogo »Adriane Lecouvreur« in »Traviate« v svojo korist, kar ji je občinstvo, ki je obakrat napolnilo gledališče do zadnjega sedea, s prisrčnim odobravanjem priznalo.

Ga. Leventova je nastopila — to je treba posebej poudariti — doslej v onih vlogah, ki jim je pri nas vtisnila pečat svojega občudovanja vrednega odrskega mojstrstva ga. Gjungenac. Iz primerjave, v katero sili to dejstvo, bodi izluščeno samo eno: ga. Leventova je — predvsem v vidiki ljubljanskega poslušalca in gledalca — ustvarila samonikle kreacije. V gestah, ki se jih poslužuje sedaj z izdelanim znanjem, nato zopet instinktivno, v petju, ki kaže tu izpiljeno kulturo, drugje zopet — zapeljano od temperamentnega zanosa — manj plemenito prirodnost, je še marsikaj estetski krčevitega in trdega. Toda priznamo: koliko zares doživljajočih in od temperamenta zanešenih velikih odrskih umetnikov pa smo doslej občudovali, ki jim ne bi bil prešel glaj ali ton preko uglejenih meja tehniškega znanja? — Posebno pozornost je vzbudila Ga. Leventova v tretjem dejanju »Adriane« z recitatom, ki je bil — morda instinktivno — izredno

učinkovit. V ganljivem četrtem dejanju iste opere se je v nasprotju s prefinjeno izraženo boleštvu v liku ge. Gjungenac predala igralski in pevski krčevitimi utripom obupajoče ter na svoj — morda premočno naturalistični način dosegla vrhunec. V okviru »Traviate« je najbolj segla v srce poslušalcev z ganljivo odpovedjo od tihe ljubezenske sreče v drugem dejanju. Vsestransko zrelo podana zadnja scena je bila združena s toliko emocijo v igri in glasu, da je bilo opravičeno burno odobravanje številnih prisotnih. Od vsega, s čemer je ga. Leventova doslej postregla, so najmanj ogrele kolorature. Morda bodo v kakih izrecni koloraturni vlogi manj izstopale po izumetničenosti.

Odrske ustvaritve ge. Leventove so zanimive, kar je za naš oder pri osvžitvi starih repertoarjih del izredno važen faktor. Pela je vse vloge v italijansčini. Od tipično italijanske operne glasbe do italijanskega jezika je pač tako majhen skok, da moramo tolerirati drugo, če smo se s prvim sprijaznili! Bolj kot to dejstvo moti razumljivost v duetih in ansamblih. Navada vseh gostujočih pevcev-nedomalčinov je ta, da navežajo vse vloge v originalnem jeziku. Želimo si le eno: naj ta naša tolerantnost, v kateri se kaže resno spoštovanje tuje kulture, rodi tudi obratne sadove.

P. S.

Ga. Kirsanova

in g. Žukovski

V petek, dne 3. maja je imela slavna, po mnogih evropskih kulturnih srečanjih znana ruska umetnica, ga. Nina Kirsanova, v ljubljanski operi svoj plesni večer. Sama

Domače vesti

Letošnji mariborski zlet

So časi, ko dobivajo vsa naša javna dejanja poseben značaj. Danes mora biti vsaka javna manifestacija domoljubnih organizacij kakor silen klic, ki prihaja iz notranjosti vsakega člana našega narodnega telesa in se združuje v mogočno izpoved naših narodnih nemoč — v izpoved brezpoznojnega domovinske ljubezni.

Manifestacija, kakršna bo letošnji mariborski sokolski zlet, je nastala iz notranje potrebe. Narekovanje jo je naš nacionalni čut, ki hoče, da se združimo vsi, ki ljubimo našo narodno državo, vsi, ki nam je svoboda naroda najvišji ideal, da se združimo in pregledamo naše vrste. Biti morajo močnejši, da bo občutil vsak posameznik ponos, ki ga dajeja moč in edinstvo, ker le tako se bodo množice našega naroda navzele novih moči, ki so danes potrebne bolj, kakor kdajkoli poprej. Vsak posameznik mora vztrajati na svojem mestu kot cel bojevnik proti vsemu in vsakomur, ki kakorkoli ogroža naš državni obstoj. Tako manifestacija nas združuje, da vidimo koliko nas je; da vemo, da smo vsi enih misli in da gremo na svoja mesta močni in odločni.

Maribor, ta lični izraz združitve pradedne Pohorja, zasanjanega Kobanskega, mehkih Slovenskih gor in mladostnega Dravskega polja — je lepota, ki jo hočemo ohraniti vedno v nizu biserov naše jugoslovenske domovine.

Ali si kedaj stal na hribu in gledal pod seboj krasoto svoje domovine? Ali si kedaj premišljal o besedah našega Prešerna:

Manj strašna noč je v črne zemlje krili,
kot so pod svetlim soncem sužnji dnovi...

Vedno znova se jih spominjamo in težka misel se nam poraja.

Pa bi slehernega člana našega narodnega občestva povedel s seboj, da mu pokažemo domovino: da mu odpremo oči, če je še ne vidi da mu zbudi srce, če je še ne občutil! Kdo bi potem še ostal izven naših vrst, ki ljubi svoj dom? Kdo bi še bil, ki bi ne bil pripravljen z jekleno voljo in trdno pestjo stopiti na branik?

Sokolska župa mariborska vas, bratje in sestre, in vas vse, ki vam je domovina draga, vabi v Maribor na zlet, da na severu naše Jugoslavije manifestiramo za svoje ideale.

Živela Jugoslavija!

FOTOKOPIJE, POVEČAVE

HITRO, ČISTO, POCENI V DROGERIJAH

EMONA IV. KANČ ZALOGA FOTOMANUFAKTURE NEBOTIČNIK

* **Srbski učitelji na Hrvaškem sodelujejo s hrvatskimi tovariši.** V nedeljo so v Zagrebu zborovali predstavniki srbskih učiteljev iz banovine Hrvatske. Sprejeli so resolucijo, ki pravi: Srbi, učitelji banovine Hrvatske, bodo sodelovali s svojimi tovariši Hrvati v Zvezi hrvatskih učiteljskih društev in bodo zastavili vse moči za blaginjo učiteljstva, šole in naroda. Vsa stanovska vprašanja se morajo reševati v skupni organizaciji na sreskih in zveznih skupščinah ob soglasju s Hrvati. Priporočamo vsem Srbom, učiteljem banovine Hrvatske, da se po svojih sreskih društvih včlanijo v zvezi hrvatskih učiteljskih društev zavoljo napredka skupnih, gmočnih prosvetnih interesov učiteljskega stanu.

* **Poroka.** V nedeljo sta se poročila v Petrovčah pri Celju g. inž. Janez Kersnič, vodja študijskega oddelka v Trbovljah, in gđc. Lora Sučova, učiteljica v Trbovljah. Za priči sta bila ženinu njegov brat dr. inž. Viktor Kersnič, vseučiliški docent, nevesti pa njen oče g. Stefan Suc, višji davčni inšpektor v pokouju. Zavednemu narodnemu paru želimo obilo sreče.

* **Nova grobova.** Pri Sv. Barbri v Slovenskih gorah je preminil v častitljivi starosti 85 let upokojeni višji sodni svetnik g. Ernest Ferik. Blagi pokojnik je bil zaveden narodnjak in odlikoval ga je srčna dobrota. Vsi, ki so ga poznali, ga bodo ohranili v trajnem spominu. Pogreb bo v četrtek 9. t. m. ob 14. uri pri Sv. Barbri v Slovenskih gorah. — V Ljubljani je umrl zemljemski inšpektor v pokouju g. Feliks Justin. Pogreb blagega rajnika bo v sredo 10. t. m. ob 14. uri v Ljubljani.

— **Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomikanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefov« gorenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josefove« gorenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.**

Ogl. reg. S. št. 30474-32.

in v družbi solista beograjskega opernega baleta, g. Zukovskega je predvajala bogat spored plesnih kompozicij, ki ga je izpopolnil s pevskimi točkami priznani baritonist, g. Boris Popov. Večer je obsegel dva dela, ki sta navajala po stilu in vrednosti — vsaj z glasbenega vidika — zelo pomešane točke. Chopin, Drigo, Tajčević, Gluck, J. Strauss, — Čajkovskij, Ružička, Milojević in Ravel so imena zastopanih glasbenih avtorjev; valček, Colombina, bojni ples, vizija, na »plesu«, — andante in V. simfonije, oktober, indijski ples, kolo, bolero so značilni naslovi posameznih plesnih prikazov. Široka razgledanost v koreografskem ustvarjanju in visoka tehnična popolnost ge. Kirsanove pa idealna zunanost ter izredno bogate in okusne toalete so večer dvignile v nevskadnost.

Glasbi skladni prikaz osnovnega razpoloženja, učinkoviti kontrasti v plesnem izrazu in jasni, gladki izklesani gibi so priložili osebno do veljave v Čajkovskega »Oktober«, njegovi simfoniji (andante) in Gluckovi »Viziji« (Ples iz »Orfeja«). Plesna umetnost ge. Kirsanove in njena koreografija sta zakoreninjeni v klasičnem baletu. Le tam, kjer ni njegova tehnika upravičena, se od njega oddaljuje (v narodnih plesih). Bolj kot načelno vprašanje, kateri ples je danes pomembnejši: starejši klasični ali moderni plastični po nemških vzorih, zanima ljubitelje prave umetnosti — žal je bilo njih število na opisanem plesnem večeru izredno malo kakšna je sinteza med glasbo in plesal-

ga bo danes ob pol 17. izpred veže zavešča sv. Jožefa na Vidovdanske cesti k Sv. Križu. — Rajnikima blag spomin, žalujcimo naše sožalje!

* **Zagreb bo imel 400.000 prebivalcev.** Banska oblast v Zagrebu je odobrila generalni regulacijski načrt Zagreba, ki bo v kratkem razstavljen. Po uredbi za izvedbo novega načrta bo število prebivalstva povečano Zagreba zraslo na 400.000 duš. Zagreb bo v glavnem razdeljen takole: trgovski del okrog Jelčićevega dela, industrijski v jugovzhodnem predelu, stanovanjski del pa bodo obsegali pas med železnico in Zagrebško goro. Urejena bo cela vrsta novih parkov; eden izmed največjih bo ob Savi, saj je Maksimir že zdaj za Zagreb premajhen. Uredili bodo tudi celo vrsto zelenih počivališč in otroških igrališč. V južnem delu razširjenega Zagreba sta določeni dve veliki stavbišči za novo gledališče in koncertno dvorano. Nekateri podrobnosti novega načrta bodo dovršene v treh tednih. Za načrt je seveda med Zagrebčani ogromno zanimanje, da komaj čakajo, kdaj bo razstavljen.

* **Novo postajališče na Dolenjskem.** Na 8 km dolgi železniški progi Novo mesto — Straža-Topolce bodo sredi maja odprli novo postajališče v bližini Zaloga. Postajališče ne bo imelo postojnega poslopja, postajena bo le lova, pri kateri se bo vlak ustavljal da bodo potniki lahko vstopali in izstopali ter kupili vozni listek pri službojučem sprevodniku. Postajališče bo za okolico važnega pomena, ker morajo ljudje sedaj pešati v oddaljeno Stražo ali pa v Novo mesto. Postajališče se bo imenovalo Prečna. Ljudje pa s tem niso zadovoljni. Sicer spadajo vasi v okolici postajališča v občino Prečno, ki pa je od tu precej oddaljena. In pot od tod do Prečne je največ kolovoz. Zato bi jim bilo bolj prav, če bi postajališče imelo ime Zalog ali Log, ker sta ti dve vasi bližji postajališču. Noben potnik iz Prečne ne bo vstopal na tem postajališču, ker mu je cesta bližja in bližja v Novo mesto.

* **Izpremembe v Dolenjskih Toplicah.** Kopalska sezija v Dolenjskih Toplicah se je pričela s 1. majem. Kopalske letos ni več v najemu, temveč je uprava v rokah lastnice zdravilišča: Kmetске hranilnice v Ljubljani, oziroma zdraviliške družbe z o. z. Kopalsko restavracijo pa je prevzel g. Milan Majcen. Prvi gostje so že prišli. Kopalski zdravnik je letos zopet dr. Konvalinka. Nova kopalska uprava se trudi nuditi kopalskim gostom, ki prihajajo vsako leto v večjem številu, vso udobnost

in prijetno bivanje. V načrtu ima, da izda novo brošuro z zgodovinskimi podatki zdravilišča, ki je med najstarejšimi v naši domovini, kratki opis učinka zdravilne vloje vpliva terne ter opisi izprehodov in izletov. V delu je tudi plastičen zemljevid okolice, ki bo napravljen v merilu 1:20.000 in bo na ogled v veži zdravilišča. Z raznimi deli, ki se že vrše in so še v načrtu bo tudi zunanji obraz zdravilišča na olepšanju kraja mnogo pridobil.

* **Prva filatelistična razstava banovine Hrvatske v Zagrebu** je trajala pet dni in so jo v ponedeljek zaključili. Obisk je bil rekorden, saj jo je ogledalo 4500 oseb. Razdeljenih je bilo 7 zlatih, 18 srebrnih in 15 bronastih kolajz. Zlato kolajno za zbirko slovenskih znamk je dobil Radoslav Horvat. Prav tako je dobil zlato kolajno ameriški konzul John James Meyl za krasno zbirko znamk USA.

* **Zaradi svetovne krize je odšel v samostan.** Iz Čuprije poročajo, da je urednik »Angleško-jugoslovenskega pregleda« g. Nestor Milivojević stopil v samostan Ravnanico. Zdal se imenuje oče Panteleimon. V svetovni vojni se je boril in se izkazal kot zelo hraber vojščak. Po vojni je odšel v Ameriko in je študiral na univerzi v Chicagu. Hrepenenje ga je spet privabilo domov k staršem. Uveljavil se je kot publicist, kot glavni tajnik Angleškega kluba v Beogradu in kot učitelj angleščine na višji pedagoški šoli in tajnik Društva za spoznavanje angleške kulture. Kriza morale in poštenosti v današnjem svetu ga je, kakor pravi, pripravila do sklepa, da stopi v samostan.

* **Jurjevanje v Borovem** je bilo doslej še vsako leto na dan 6. maja veliki družabni praznik, saj je bil še lani prirejen banket, ki se ga je udeležilo 15.000 gostov. Letos pa je bilo jurjevanje Batovega velikega podjetja skromno, vendar dostojanstveno. Ravnatelj Mončilo Nedeljković je delavstvu izpregovoril: Živimo v časih, ko ne vemo, kaj nam prinese dan in kaj priprava noč. Zato moramo biti tudi pri praznovanju skromni. Danes je potrebno, da bolj kakor kdajkoli manifestiramo voljo

cem ter koliko skladnega izraza premore njegov ples. S tega vidika niso bile vse plesne točke na isti umetniški ravni. Dal bi prednost pred vsemi ostalimi izredno dognani, precizni in tudi v detajlih zanimivi kompoziciji na Čajkovskega »Oktober«. Kjer plesne zgradbe andanteja in vizije so mestoma z zastoji v razvoju ali sekvenciranjem zgolj tehničnih, ustaljenih gibov rušili strnjeni potek glasbe. Kot običajno, so tudi to pot dosegli največje odobravanje ritmični narodni plesi pa Straussovi lahkotni »Pomladni glasovi«. G. Zukovski se je uveljavil i kot izborni vplešan partner i v samostojnem, živem in krepkem »bojem plesu«. V teku večera je imel nešteto prilik, pokazati nekatero izredno sposobnost in obvladovanje težavnih plesnih gibov in izraznih možnosti svojega telesa. — Prav dobro razpoložen je bil g. Popov, ki je dosegel višek pevškega prikaza v Musorgskega »Bohine in Napravniki« »Serenadi Don Juana«. Pevska dikcija (pel je vse v originalu) in pesmi mu je odlična in v njih je pri nas nedosežen. Težko nalogo je spretno, kot vedno, opravil neumorni dr. Švara, ki je vse skladbe večera spremljal na klavirju. Večer je zaslužil mnogo večji odziv v naši kulturni javnosti. (Op. ure d. Želebi bi bilo, da bi razni prireditelji nekoliko bolj upoštevali drug drugega in se vzdržali tako, da bi ne bilo več kulturnih prireditvev ob istem času! Ne bi smeli tudi pozabiti, da je celo v normalnejših letih ob tem času že ponehovala sezona.) P. S.

PREMIERA!
Slavna zvezdnika SPENCER TRACY in MYRNA LOY v napetem — pustolovskem filmu

Koronovi biseri

Kino obiskovalci, ki so željni senzacijskih, borbenih filmov, se bodo pri tem filmu izborno zabavali od začetka do konca dejanja KINO MATICA, tel. 21-24. Ob 16., 19., 21.

Ljubljankanke, matere, žene!

Vsi, ki ljubite filmsko umetnost, ki se navdušujete za vsebinsko globoke, lepe filme, ne zamudite prekrasnega — nepozabnega filma

JEANNE DORÉ

Materina radost in bol z edinstveno ženo — predstavnicu odrske in filmske umetnosti

EMO GRAMATICO

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri KINO UNION, tel. 22-21

JEANETTE Mc DONALD in NELSON EDDY v veličastnem glasbenem filmu:

CVETJE V MAJU

KINO SLOGA, tel. 27-30

(BELI JORGovan)

Danes ob 16., 19. in 21. uri

ga uprizarjajo šentjakobčani s takim uspehom, da so bile vse dosedanje predstave (26) popolnoma razprodane. S tema predstavama bodo šentjakobčani zaključili letošnjo sezono. Ker je odšlo tudi pri zadnji predstavi mnogo ljudi brez vstopnic, jih kupite že v naprej od danes dalje v društvenih prostorih v Mestnem domu.

Dom na Uskovnici za binkošti oskrbovan

u— **Magoličeva razstava** v Jakopičevem paviljonu je odprta vsak dan od 8. do 18. Vstopnina in petina izkupička gresta v prid mestnim revežem.

u— **JNAD Jugoslavija.** Danes ob 20. uri bo seja upravnega odbora v društveni posvetovalnici. Jutri 9. t. m. bo ob 20. uri v društveni čitalnici 2. redni članski sestanek. Predaval bo dr. Evgen Spektor-skič o temi: »Socialna solidarnost. Udeležba obvezna. Odbor.

u— **JNAK »Edinstvo«.** V četrtek 9. t. m. ob 20. uri bo redni članski sestanek. Predaval bo g. kapetan v p. Ture Sturm o temi: »Zaokrožene gospodarske enote. Udeležba je obvezna.

Lepo darilo za birmance ali pridnega dijaka je:

Balda fotoaparati vel. 6x9 z optiko 1:6,3, 2 filmom in lepo torbico

za din 350.—

Sveži filmi pa še vedno po stari ceni pri **Foto Touristu, Lojze Šmucu LJUBLJANA — ALEKSANDROVA C. 8.**

u— **Upokojeno učiteljstvo** napravi v četrtek 9. t. m. popoldne izlet k Dev Mariji v Polju. Zbirališče ob 14. na glavnem kolodvoru. Za primer slabega vremena se preloži na naslednji delovni četrtek z lepim vremenom ob naznačenem času.

u— **Pevski zbor Glasbene Matice** ima do srede junija redne pevске vaje ob torških in četrtkih. Drevi ob 20. uri vaje vsega mešanega zbora. Nov program Odbor. (—)

u— **Kolo žen zadružark** obvešča svoje članice, da se predavanje radi nuje službene odsotnosti predavatelja preloži na dne 15. maja t. l.

Spomenik radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem v Gornji Radgoni bodo odkrili 2. junija

Gornja Radgona, 7. maja. Pripravljalni odbor za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem v Gornji Radgoni je v soboto razpravljao o podrobnem sporedu za veliki praznik odkritja, ki bo dne 2. junija popoldne. Izprčno je poročal o dosedanjih pripravah predsednik pripravljalnega odbora g. Joža Hrstelj. Za pokroviteljstvo nad to narodno prireditvijo sta bila zaprosena vojni minister armijski general Milan Nedić in ban dr. Natlačen. Kamnoseka dela je Vodnikovo podjetje v Ljubljani že dogotovilo in bo spomenik v teku prihodnjega tedna prepeljal v Gornjo Radgono, tako da ga bodo pričeli postavljati v torek po Binkošti. Vsa dela bodo trajala teden dni.

Dosedanja nabiralna akcija je bila izvršena s sledečim uspehom: občina Gornja Radgona 21.000 din, nabiralna akcija pri občanah v Gornji Radgoni je vrgla 11.780 din, nabiralna akcija izven Gornje Radgone 12.384 din, ministrstvo pravde v Beogradu 5.000 din, skupno doslej 50.164 din, kar pa ne zadostuje za kritje ogromnih stroškov. Zato se razvija nabiralna akcija še naprej, na sam dan slavnostnega odkritja pa se bodo prodajali spominski trakovi za spomenik.

V nedeljo 26. maja po pozni maši bo na slovesen način vzidana spominska listina, katere sestava je bila poverjena upokojujemo šolskemu upravitelju Karlu Mavriču. On je ob kritičnih dogodkih učiteljeval v Gornji Radgoni in spremljal vse čas dogodka, ki so se odigrali na meji. Spomin-

ska listina opisuje vse zgodovinske dogodke od onega časa pa doslej. Soglasno je bil sprejet sklep, da bo spomenik oveličeval naslednji napis: »1918 žrtvam in borcem 1919«, na zadnji strani pa bo dan odkritja.

Spored določa pričetek slavnosti na soboto, dne 1. junija t. l. s slovesnim enournim pritkavanjem zvonov ter bajno razsvetljavo prostora pred spomenikom. V nedeljo nato bo med 8. in 9. uro sprejem gostov, ob 9. uri poklonitev deputacij ob skupnem grobu žrtve in borcev, ob 9.30 sprejem častnih gostov pred občinsko hišo, ob 9.45 spreved skozi trg na prostor pred spomenik, ob 10.15 svečana služba božja, ki jo bo daroval lavantinski vladika, ob 11. uri svečano odkritje spomenika, slavnostni govori in polaganje vencev. Potek teh slavnosti bodo prenašale vse radijske postaje, zaproseno pa je tudi za četrtinsko vozino.

Izvoljeni so bili razni odseki, kakor propagandni, kateremu načeljuje g. Hrstelj Joža, blagajniški pod vodstvom g. Alfreda Kosa, rediteljski pod vodstvom g. Staneta Cividinija. Vabljeni so vsa društva in organizacije srezov Ljutomer, Murška Sotota, Dolnja Lendava, Ptuj ter Maribor levi in desni breg, pa tudi nekatera društva izven tega okoliša, nadalje vse šole, župni uradi in občine navedenih srezov. Ponovno se naprošajo vsa okoliška društva, da ta dan ne prireajo svojih prireditev, marveč da prihite v obmejno Gornjo Radgono.

Za birmo

nudi veliko izbiro vsakovrstnih švicarskih ur in zlatnine
ALOJZ FUCHS,
LJUBLJANA, Židovska ulica 3

u— **Občni zbor krajevne organizacije JNS za dvorski okraj** bo v četrtek, 9. maja, ob 20. uri v salonu gostilne pri Mraku na Cesti 29. oktobra. Odbor vabi članstvo, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Odbor.

u— **Rotarski klub** v Ljubljani je prireditelji pretekli teden lepo uspel mladinski večer za sinove svojih članov. Univ. prof. dr. Fran Stele je predaval o rotarskem pokretu, odvetnik dr. Viljem Krejčič pa o individualni in kolektivni vzgoji. Na sestanku je bilo sklenjeno pokloniti društvu »Naša skrb za pohabljenega deca« znesek 10.000 din.

u— **Drevo in jutri ob 20.15** prirede šentjakobčani dobrodelni predstavi Nušičeve veseloligre »Uježe. Dobiček predstave so namenili odboru za rešitev Aškerčevega doma, jutrnje predstave pa odboru Protituberkulozne lige v Ljubljani. Še na binkoštno soboto in na binkoštni ponedeljek 13. t. m. obakrat ob 20.15 boste imeli priliko ogledati si to izvrstno Nušičevo delo ki

Nesrečna smrt pri cerkvenem zvoniku Tram je ubil obrtnika, ki se je odpravljaj domov

Raka, 7. maja. V naši župniji so pred kratkim uvedli zbirko darov za novi zvon, ki bi že v kratkem moral prispeti. Zato so te dni še ostale tri zvonove odmontirali in napravili nove ogrode za vse štiri zvonove. Poleg večje števila delavcev je bil zaposlen v soboto 4. t. m. ključavničar France Nerat iz Rake. Ko je svoje delo opravil, je rekel ostalim delavcem, da gre naravnost domov. Odšel je iz cerkvenega stolpa. V trenutku, ko je stopil iz cerkve in zavil mimo zidu, pa je eden izmed delavcev vrgel star hrastov tram iz zvonika na tla. V tistem usodnem trenutku je ravno bil spodaj ključavničar France Nerat in mu je tram priletel na glavo. Pri priči je bil mrtev, ker mu je tresk glavo razklat, da so izstopili možgani. Okoličani bridko obžalujejo na tako usoden in žalosten način preminulega pokojnika, ki je bil daleč na okrog znan kot priden in vesten delavec. Bil je skrben oče svojim številnim otrokom, ki jih je vse vzgojil v narodno-zavednem duhu. Med njimi je eden v policijski službi v Ljub-

Žrtev elektrike

Maribor, 7. maja. Sinoči se je pripetila v Slovenski Bistrici usodna nesreča, ki je terjala življenje mladega pomožnega delavca. Pri zidarskih delih v neki tamošnji tvornici je bil zaposlen 25letni pomožni delavec Stefan Pongračič. Po nesrečnem naključju je med delom prišel v stik z električno žico, na kateri je obvisel. Ko so videli njegovi tovariši, kaj se je zgodilo, so takoj odklopili tok, da bi Pongračič rešili življenje. Toda bilo je prepozno. Ko so Pongračiča sneli z električne žice, je bil že mrtev. Roki sta bili popolnoma ožgani. Pongračičeva tragična smrt je globoko pretresla vse tovariše in znance. Pongračič je bil marljiv delavec, priljubljen zaradi lepega značaja.

Iz Celja

e— **Deložacija delavskih organizacij.** Po sklepu imenovane uprave Delavske zbornice bodo delavske strokovne organizacije, organizirane v Udrugi delavskih sindikatov, in delavske kulturno društvo »Vzajemnost«, ki so imeli doslej na razpolago tri lokale v poslojpu Delavske zbornice v Celju, v četrtek 9. t. m. ob 9. dopoldne deložirane iz dosedanjih prostorov. Ta ukrep je izval med delavstvom veliko razburjenje.

e— **Povišanje cen v kavarnah.** Celjske kavarne so te dni zaradi draginje povisale cene. Številne kavarniške goste, ki po večini še niso bili deležni povisanih prejemkov, je to podražitev neprijetno prizadela.

e— **Upokojeno učiteljstvo** iz Celja in okolice se bo sestalo v četrtek 9. t. m. ob 16. v St. Petru v Savinjski dolini. Sestanek v St. Pavlu pri Preboldu je odločen, ker tamkajšnja tovarna dopoldne ne obratuje.

e— **Oskrbovalne planinske koč.** V Logarski dolini, kjer je stalno oskrbovana Piskernikova koč, bo preko binkoštnih praznikov odprt tudi Aleksandrova dom. Za obisk Logarske doline se zanima mnogo izletnikov, ki hočejo praznike preživeti v tem lepem planinskem kraju. Oskrbovan bo tudi Frischaufov dom na Okrešlju, kjer je še dovolj snega za smučanje. Tudi na Korošici je še mnogo snega, ki privablja smučarje. Kočecbov dom je sedaj stalno oskrbovan in pričakuje o praznikih mnogo obiskovalcev-smučarjev. Vabljeni izletnički točki sta Mojirska koč na Golteh in Celjska koč, kjer je baš čivila pomladanska narava, ki vabi človeka v svoj objem.

e— **Dijaški kuhinji v Celju** je poklonil odvnetnik g. Jernej Stante v Celju v sporazumu z odvnetnikom g. Mirkom Hočevarjem v Celju znesek 1018 din, ki ga je plačal generalni konzul v p. o. dr. Anton Novčan iz naslova odmerjenih stroškov iz kazenske zadeve g. Hočevarja proti g. dr. Novčanu.

e— **Razprava proti inž. Westenu.** Na sresksem sočisu se je včeraj zaključila nedavno preložen kazenska razprava proti inž. Maksu Westenu, ki je bil obtožen, da je na velikonočni ponedeljek ponoči v gostilni razžalil trgovca Kraupnerja in Debenjaka s psovko »Windscheit Hünde«. Tudi pri tej razpravi je inž. Westen odločno zavrnil, da bi bil izrekil inkriminirane besede. Mediar in trgovec Rihard Kraupner je izpovedal kot priča, da je prišlo med njim in inž. Westnom do incidenta najprej v Zampartutijevi gostilni. Pozneje pa se je incident ponovil v kavarni »Merkur«. Na sodnikovo vprašanje, zakaj Kraupner ni že pri zaslišanju na policiji omenil incidenta pri Zampartutiju, je priča dejal, da je tam incident zamočal, ker se mu je drugi dan inž. Westen oprstil, češ naj mu ne zameri zelo, če ga je res kaj razžalil, ker je bil v razposajenem stanju. Trgovec Josip Debenjak je potrdil, da je inž. Westen tudi njega žalil na omenjeni način, in sicer v kavarni Merkur okrog ene po polnoči. Priče sofer Miroslav Zagar, avtomobilski izvozeč Ignac Toplak in hotelski vratar Viktor Krivec, ki so v kritični noči šahirali v kavarni, so izpovedali, da se je inž. Westen vmešaval tudi v njihovo družbo, toča inkriminiranih besed niso čuli. Prav tako je izpovedal trgovec Lokošek iz Štor, ki je bil v družbi, v kateri je bil inž. Westen. Visokošolec Frac Martini in uradnik Robert Ržinec sta bila v Westnovi družbi in nista slišala inkriminiranih psov. Dopoldnaska razprava je bila prekinjena, da je sodnik mogel zaslišati dopolnilne izjave Kraupnerja in Debenjaka. Kraupnerja sta bila zaprežena, nato pa je sodnik s. o. s. Kraut razglasil sodbo, da je inž. Westen kriv po čl. 5. zakona o zaščiti države ter se obsoja na dva meseca zaporu in 8000 din denarne kazni. Inž. Westen je prijavil rekurz.

e— **Težka prometna nesreča.** V ponedeljek zvečer je padel Iv. Koprivc, uslužbenec hotela »Slovana« na Vranskem, med vožjo z avtomobila in dobil hude notranje poškodbe. Koprivca so nezvestnega prepeljali v celjsko bolnišnico.

e— **Tri žrtve napadalec.** Ko se je 28-letni tkalec Martin Florian s Polzele vračal v nedeljo domov, ga je napadel sin nekakega posestnika in mu zasadil nož v levo roko. V ponedeljek je neki posestnik napadel 39letnega dinarja Ignaca Bergausa iz Sp. Sečovega pri Rogasli Slatini s sekirno po hrbtu. Ko je 22letni posestnikov sin Franc Grabler iz Dramelj gnil v ponedeljek zvečer živino proti domu, ga je napadel sin nekakega posestnika in ga zabodel z nožem v pleče. Vse tri poškodovance so oddali v celjsko bolnišnico.

Iz Maribora

a— **Oseba vest.** Komisar obmejne policije g. Stevo Krajnovič, ki ostane na sedanjem službenem mestu do prevzema po njegovem nasledniku, je premeščen na važno mesto v notranjem ministarstvu. G. komisarju, ki uživa v vseh mariborskih nacionalnih in družinskih krogih izrečno priljubljenost, izražamo ob napredovanju in službenem priznanju najtoplejšo čestitke, ki se jim iskreno pridružuje vsa mariborska nacionalna javnost.

MOSKO PERILO PO MERI — izdeluje ceneno in hitro

IVAN BABIČ, Maribor, Gosposka ul. 24

a— **Sokolsko prosvetno delo ob mej.** V nedeljo ob 15. bo pri br. Kerencič na Pesnici zanimiva predstava, ki jo uprizori marljiva odreda družina Sokola Pesnica - Jarenina. K predstavi pohitijo tudi Mariborčani.

a— **O IX. zletu bolgarskih Junakov v Sofiji** leta 1939. bo dr. predavanje v dvorani Ljudske univerze s pričetkom ob 20. uri.

a— **Iz moške kaznilnice.** V VI. položajno skupino je napredoval pisarniški uradnik Maks Arfka, v VIII. skupino knjigovodja Djordje Lazič, v II. skupino zvanikov poznaj Djordje Lisenko in Josip Murgelj.

a— **Enodnevni tujskoprometni tečaj** bo 10. maja v Ribnici na Pohorju. Pojavnika glede udeležbe daje »Putnik«, Maribor.

a— **Letošnji april.** Kakor kaže pregled opažanj tezenske vremenske postaje, je bil najtoplejši dan v letošnjem aprilu 21. april, ko je bilo v senci 22.6 st. C, najmržnejši pa 13. april, ko je zabilno živo srebro na 4.2 st. C pod ničlo. Povprečna

temperatura je bila 9.9 st. C. Mesečna višina padavin 43.1 mm. Letošnji 29. april z 22.3 mm je imel več padavin, kakor ves lanski april.

a— **Gledališki abonement.** Vsi abonenti so dobili doslej že po 18 predstav, tako da dobijo še štiri. Oni, ki so že v zaostanku s plačilom mesečnih obrokov, se naprošajo, da svoje obveznosti čim prej poravnajo.

Propagandne razglednice zlata mariborske sokolske župe

se dobijo v trgovini »Olimpya« (Tyrseva ulica),
Avtomatski bufet (Slovenska ulica),
Tiskovna zadruga (Aleksandrova cesta) in
Kolodvorska prodajalna časopisov na kolodvoru.
Kupujte propagandne razglednice zlata mariborske sokolske župe!

a— **Tradicionalno jurjevanje** je mariborska garnizija tudi letos proslavila na zelo svečan in dostojen način.

a— **Iz vst. mariborskega ženstva.** V četrtek 9. t. m. ob 20. bo v dekliški mešanici šoli v Cankarjevi ulici sestanek ženskega društva. Vabljenje vse članice.

a— **Tragičen konec slepega berača** in njegove mačke v naraslem potoku. V potoku Laznici pri Jeričevem jezu v Spodnji Ložnici, ki je zaradi deževja zelo narastel, so našli utopljenca, 52letnega Alojzija La-

ha iz Cigonice. Lah, ki je bil slep na obeh očeh, je beračil. Niso se našli njegove 65 letne mačene Marije Lahove, ki je slepa stalno spremljala. Narasli potok jo bo gotovo naplavlil. Pri preiskavi so dognali, da sta bila oba nekoliko vinjena in da sta v temi padla v Laznico, ki ju je za zmerom zagrnila.

a— **Mrtvec na cesti.** Pred trgovino Ba-te na Aleksandrovi cesti je včeraj dopoldne omahnil starček, 82-letni upokojeni železničar Stefan Prsenjak z Aleksandrove ceste 44. Obležal je negiben. Komisija je dognala, da je podlegel srčni kapu. Starčevovo truplo so prepeljali v pobreško mrtvašnico.

Iz življenja na deželi

BREZICE. Mladina ljudske šole je pridelila dne 4. in 5. t. m. materinsko proslavo v prid CMD. Uvodoma je bil lepo uspel prizor »Materi za goda«, na kar je sledila obrambno-vzgojna spevoigra »Poštelski zaklad«. Vsa dejanja so bila podana prav dobro. Vsebinska je časa primerna, saj je med vso predstavo prevečala občinstvo misel: moli in delaj, ljubi bližnjega in ljubi domovino! Vloga starčka Martinka je z doživljenjsko podal učitelj g. Karlo Sancin in s tem držal množestveno otročad v harmoniji. Prireditve je bila zavodu in izvajalcem v čast in tudi deležna obakrat toplega priznanja s strani polne dvorane občinstva. Režija je bila v rokah učiteljice ge. Slave Voukove.

Gospodarstvo

Gibanje zaposlenosti v Jugoslaviji

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je objavil podatke o gibanju števila zavarovancev pri vseh krajevnih organizacij v Jugoslaviji v mesecu februarju. Med tem ko se je lani od januarja do februarja število zavarovancev povečalo zaradi sezonskih razlogov za 44.579, je bilo letošnje sezonsko povečanje v istem mesecu mnogo slabše, saj je število zavarovancev od januarja do februarja letos naraslo le za 15.104 in smo zaradi tega glede skupnega števila zavarovancev padli pod lanski nivo. V januarju letošnjega leta smo imeli še za 5.103 zavarovance več nego v lanskem januarju, v februarju pa je bilo število zavarovancev za 14.372 manjše nego lani v istem mesecu. Vsega je bilo v februarju zavarovanih 666.148 zavarovancev nasproti 680.520 v januarju. Skupno število zavarovancev v Sloveniji, banovini Hrvatski in ostalih banovinah je bilo v februarju naslednje:

	februar	razlika na- 1940	sproti januarju
Slovenija	102.573	+ 1456	
ban. Hrvatska	213.577	+ 4444	
ostale banovine	349.998	+ 9204	

V skupnem številu zavarovancev v Sloveniji so upoštevani poleg zavarovancev Okrožnega urada v Ljubljani, ki jih je bilo 91.265 za 1321 več nego v januarju, tudi zavarovanci pri bolniški blagajni Trgovskega bolniškega in podprnega društva, ki jih je bilo 10.332 (za 96 več) in zavarovanci zagrebškega Merkurja na področju Slovenije, ki jih je bilo 976 (za 39 več).

Od januarja do februarja se je število zavarovancev v Sloveniji povečalo za 1.4%, v banovini Hrvatski za 2.1% in v ostalih banovinah za 2.6%.

Občutno nazadovanje zaposlenosti v lesni stroki

Od posameznih gospodarskih panog kažejo v primeru z lanskim februarjem najobčutnejše povečanje števila zaposlenih delavcev kovinska in strojna industrija, kjer je število zavarovancev naraslo za 5291 ali za 11.5%. Nadalje zaznamujejo v

primeru z lanskim letom povečanje zaposlenosti kemična industrija, živilska industrija, javni promet itd. Od gospodarskih panog, kjer se je zaposlenost v primeru z lanskim letom poslabšala, je omeniti predvsem godno-zagorsko industrijo, kjer je bilo letos v februarju za 12.958 zavarovanih delavcev manj nego lani in znaša nazadovanje preko 25%. Tekstilna industrija beleži zmanjšanje števila zavarovancev za 3956 za 6.2%, gradnja železnice, cest in vodnih zgradb za 3829 ali za 13.4%, industrija gradbenega materiala za 2739 delavcev ali za 15.5%, industrija za obdelovanje lesa za 1704 delavcev ali za 8%, gradbenja stroka (visoke gradnje) za 1642 delavcev ali za 11% in usnjarska industrija za 1077 delavcev ali za 17.9%.

Od okrožnih uradov zaznamujejo najobčutnejše povečanje nasproti lanskemu letu okrožni uradi v Beogradu (za 4.7%) in na Sušaku (za 1.7%). Najobčutnejše zmanjšanje števila zavarovancev v primeru z lanskim letom pa beleži okrožni uradi v Nišu (za 10%), v Karlovcu (za 9.2%), v Petrogradu (za 4.3%), v Subotici (za 2.4%) in v Ljubljani za (1.1%).

Mezde in zaslužek

Povprečje zavarovane mezd je znašalo letos v februarju za vso državo točno 25 din, to je za 0.32 din več nego v januarju in za 1.38 din več nego v lanskem februarju. Na področju dravske banovine je znašalo povprečje zavarovane mezd 26.65 din, na področju banovine Hrvatske 26.61 din in na področju ostalih banovin 23.54 dinarjev.

Skupni zavarovani zaslužek delavcev in nameščenecv v vsej državi je znašal v februarju 416.4 milijona din, to je za 14.5 milijona din več nego v lanskem januarju, čeprav je bilo število zavarovancev manjše, kar je pripisati okolišnosti, da se je zaslužek zaradi povišanja povprečja zavarovane mezd v večji meri dvignil, nego je znašalo nazadovanje zaslužka zaradi manjšega števila zaposlenih delavcev.

Draginja pri nas in drugod

Že ponovno smo poudarili, da je draginja v Jugoslaviji zavzela mnogo večji obseg, kakor v ostalih evropskih državah, ne izvemši vojskovanje se države. To le potrjuje, da je pri nas borba proti draginji bolj na papirju, kar tudi ne more biti drugače, dokler je dopuščeno, da se cene kmetijskih proizvodov poljubno dvigajo, kakor smo to videli nedavno pri pšenici in koruzi. Kakor je bilo morda prej upravičeno, da se cene proizvodov, ki jih prodaja kmet zboljšajo zlasti v primeru s cenami blaga, ki ga kmet kupuje, tako se moramo za drugi strani zavedati, da je tako zboljšanje v korist kmetu možno le do gotove meje, če pa to mejo prekorachimo, se prične neizogibno splošno dvigavanje nivoja cen, ki potem kmetu nič več ne koristi,

Kongres slovenskih vinogradnikov bo v Dolnji Lendavi

Vinogradniki dravske banovine, združeni v Vinarskem društvu v Mariboru, bodo letos zborovali v Dolnji Lendavi.

V soboto dne 18. maja 1940 bo imelo ob 20. uri zvečer Vinarsko društvo v čitalnici hotela »Krone« svoj redni letni občni zbor. V nedeljo 19. maja 1940 pa se bo prav tam vršil XII. vinarski kongres vinogradnikov dravske banovine. Na kongresu, ki se prične ob 16. uri dopoldne bo poročal o selekcijskih krožkih kmetijski svetnik Vladimir Kuret, banov. referent za vinarstvo v Ljubljani ter Franjo Vojsk, kletarski nadzornik iz Maribora o pogojih za pravilno kletarstvo.

V nedeljo dne 19. maja t. l. priredi Vinarska podružnica v Dol. Lendavi ob 9. uri III. vinsko razstavo in vinski sejem v gornji dvorani hotela »Krone« v Dolnji Lendavi. Razstavljena bodo vina iz lendavskih gor in Medjimurja. Ta razstava in vinski sejem imata predvsem namen, pokazati vinogradnikom vse dravske banovine napredek prekmurskega vinogradništva v zadnjih sedmih letih. Vinska poskušnja bo pokazala, da imajo v lendavskih gorah vinogradniki prav dobra sortirana in pitna namizna vina.

Dne 19. maja popoldne, pa si bodo udeleženci kongresa ogledali dolnje lendavske gorice ob naši vzhodni državni meji.

Ker so v Dolnji Lendavi ugodne železniške zveze valimo vinogradnike, kupce in ostale interese, da se polnoštevilo udeležijo te manifestacije naših vinogradnikov.

Sprememba uredb o gospodarskih zbormicah

Ministrski svet je na predlog trgovinskega ministra predpisal uredbo o izpodbijanju uredb o trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbormicah, ki določa naslednje:

Paragraf 17. uredb se spremeni in se glasi: Kadar se v času trajanja mandata izprazni katero mesto zbormične svetnika, kakor tudi v slučaju, kadar je zbormični svetnik poklican na vojaško dolžnost, pokliče predsedstvo zbormice takoj njegovega namestnika. V prvem primeru trajanja mandata namestnika kakor mandat osebe, na katere mesto je prišel, v drugem primeru pa za čas odsotnosti zbormičnega svetnika, vendar pa ne delj, kakor traja ta mandat.

V § 20 uredb se na koncu doda nov odstavek, ki se glasi: (6) Če bi bilo toliko članov zbormičnega sveta ali njihovih namestnikov poklicanih na vojaško dolžnost, da svet ne bi imel zadosti navzočih članov za izdajanje veljavnih sklepov o vseh predmetih iz pristojnosti zbormičnega sveta, bo pristojno predsedstvo zbormice.

Paragraf 21. odstavku 2. uredb se doda nov stavek, ki se glasi:

Če bi bilo tolikšno število članov predsedstva in njihovih namestnikov poklicanih na vojaško dolžnost, da ne bi bilo prisotnih zadosti članov, ki bi mogli izdati veljavne sklepe, potem ima predsednik pravico, da iz vrst zbor. svetnikov pokliče v predsedstvo potrebno število članov. Ti člani bodo opravljali svojo dolžnost v odsotnosti članov predsedstva, oziroma njihovih namestnikov, vendar pa ne dalj, kakor traja njihov mandat.

Gospodarske vesti

= **Trgovinska pogajanja z Nemčijo.** Včeraj dopoldne je predsejni nemške trgovinske delegacije Landfried obiskal pomočnika zunanjega ministra in predsednika naše trgovinske delegacije Milivoja Piljo. Popoldne pa je bil Landfried sprejet pri trgovinskem ministru dr. Andreju. V sredo dopoldne ob 11. bo prva plenarna seja naše in nemške trgovinske delegacije.

= **Posojilo Gospodarske šole za intervencijo na trgu koruze.** Iz Zagreba poročajo: Na konferenci, ki jo je imel ban dr. Šubašić z načelnikom oddelka za kmetstvo gospod. arstvo banske oblasti Slavkom Poljarjem, ravnateljem »Gospodarske šole« Ljudevitom Tomašičem in glavnim ravnateljem Prizada dr. Totem, je bilo sklenjeno, da bo banska oblast jamčila za posojilo 10 milijonov din, ki ga bo »Gospodarska šola« najela pri Banovinski hranilnici. Denar se bo porabil za intervencijo na tržišču koruze, ki so se ji cere iz spekulativnih razlogov povisale, kar je posebno v škodo pasivnim krajem. Doslej je banska oblast jamčila že za 25 milijonov posojilo »Gospodarske šole« za nabavo žita in modre galice ter še za poseben 5 milijonski kredit v iste namene.

= **Odločeno povišanje cen opekarnarških izdelkov na Hrvatskem.** Kartel opekarn se je obrnil na bansko oblast v Zagrebu s predlogom, da bi kot kartelna oblast odobrila povišanje cen opekarnarških izdelkov. Banska oblast pa je predlog zavrnila, češ da ni dovolj utemeljen, hkratu pa se je odločila ustanoviti posebno komisijo strokovnjakov, ki bo ugotovila proizvajalne stroške posameznih karteliranih opekarn.

= **Nova izdaja zadrugnega zakona.** Prva izdaja zakona o gospodarskih združenjih z dne 11. septembra 1937. je pošla in zato sta Zveza slovenskih zadrug in Zadrugna zveza v Ljubljani izdali in založili knjižico, ki vsebuje besedilo omenjenega zakona, razen tega pa tudi uredbo o vodenju in vpogledovanju zadrugnega registra, pravilnik o opravljanju revizije in pravilnik o uporabljanju sredstev sklada za podpiranje zadrugništva. Na ta način ima vsakdo, ki se bo poslužil te knjižice, pri roki vse potrebne zakonske predpise, ki se nanašajo na zadrugo, ter mu jih ni treba iskati po raznih virih. Velikega praktičnega pomena bo ta knjižica za vse one, ki imajo dan za dnem opravka z zadrugnim pravom, posebno torej za številne zadrugne funkcionarje, nameščence itd. Knjižica, ki ima običajno obliko izdaj raznih naših zakonov, je naprodaj v knjigarnah po 16 dinarjev, naroči se pa lahko tudi neposredno pri eni izmed založnic.

= **Dobave.** Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 10. t. m. ponudbe za dobavo 40 pocinkanih sodov. Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 14. t. m. ponudbe za dobavo cementa. Do 21. t. m. pa za dobavo jamskega armiranega kablja. Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo dinamite žice raznih dimenzij. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 15. t. m. ponudbe za dobavo 6.000 aluminijastih porcij, do 17. t. m. pa za dobavo raznih mornarskih gumbov iz medi.

= **Licitacije.** Dne 10. t. m. bo pri zavodu za izdelavo vojne opreme v Beogradu licitacija za dobavo 1.000 kg kositra in istočasno v Zagrebu za dobavo raznega usnja, 15. t. m. v Beogradu in Zagrebu za dobavo 40.000 komadov desk za postelje, 18. t. m. za dobavo sviterjev, šalov, rokavic, nočnikov, pasov, krpelj i dr., 27. t. m. za dobavo koev za postelje in 28. t. m. za dobavo bombažnega in lanenega sukanca.

Borze

7. maja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirski čeki nespremenjeno 14.70. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 29.75, v Beogradu pa je bil promet po 30.05. Bolgarski klirski čeki so se v Beogradu trgovali po 96.50. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda pri slabih tendencijah nudila po 426 (v Beogradu je bil promet po 427). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov, pač pa je bil promet v delnicah Trboveljske po 243 — 245.

Devize

Ljubljana. Ofcielni tečaji: London 153.30 — 156.50, Pariz 86.60 — 88.90, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 743 — 755. Tečaji na svobodnem trgu. London 189.41 — 192.61, Pariz 107.06 — 109.36, New York 5480 — 5520, Curih 1223.18 — 1238.18, Amsterdam 2900.55 — 2938.55, Bruselj 917.65 — 929.65.

Curih. Beograd 10, Pariz 8.61, London 15.20, New York 446, Bruselj 74.75, Milan 22.50, Madrid 45, Amsterdam 236.75, Berlin 178.62, Stockholm 106, Sofia 5.50, Rim 79.50, Atene 3.10, Bukarešta 2.37.

Elekti

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 426 bl., 4% severne agrarne 51 bl., 6% begunjske 75 bl., 6% dalm. agrarne 96 bl., 7% stabiliz. 95 bl., 7% invest. 96 — 98, 7% Blair 90 bl., 8% Blair 98 bl., delnice: PAB 183 bl., Trboveljska 242 — 245 (243 — 245), Gutman 51 — 55, Sečerača Osi-je 215 den., Isis 31 den., Oceania 600 den. Jadranska 250 den.

Beograd. Vojna škoda 428 — 430 (427), 4% agrarne 51.50 den., 6% begunjske 74 — 74.50 (74.25), 6% dalm. agrarne 65.50 — 65.75 (65.75), 6% šumske 64 — 66, 7% invest. 97 — 97.75 (97.50), 7% Blair 89 bl., 8% Blair 99 bl., (99), Narodna 8000 — 8050, PAB 179 den. (180).

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago.** 7. maja. Začetni tečaji: pšenica: za maj 105.625, za julij 104.25, za septemb. 104.50; koruza: za julij 65.375, za septemb. 65.75.

+ **Novosadska blagovna borza** (7. t. m.) Tendence nespremenjena. Pšenica: baška okolica Novi Sad 250 — 252; sremška 250 — 252; slav. 250 — 252; ban. 250 — 252; baška ladja Tisa 252 — 254. Rž: baška 202 — 204. Oves: sremški 194 — 196; slavanski 196 — 198. Ječmen: baški in sremški 44/65 kg 204 — 206. Kuruza: baška 195 — 197; par. Indija 195 — 197. Moka: baška in ban. 200 — 202; 365 — 375; 22 345 — 355; 25 325 — 335; 26 305 — 315; 27 275 — 285; 28 275 — 185. Otrubi: baški in sremški 162.50 — 165; banatski 160 — 162.50. Fazole: sremški beli brez vreč 435 — 440.

SPORT

V nekaj besedah

O nezadovoljivem začetku

tekmovanja v državni ligi, ki se je pričelo na praznik 2. t. m. in nadaljevalo minulo nedeljo, se na dolgo in široko razpisujejo zagrebški in beograjski listi. Vsi so soglasni v tem, da je začetek tega tekmovanja prinesel nekatera neljuba presenečenja, tako v tehničnem kakor tudi materialnem pogledu. Zagrebčani imajo razen tega po prvih dveh terminih še to bridko zavest, da sta oba njihova predstavni-ka dozdaj ostala brez zmage, pri čemer pa se spet tolažijo, da izguba teh prvih točk še ni nenadoknadljiva. Beograjski so seveda silno veseli velikega uspeha svojega prvaka v Zagrebu in trdijo, da je tudi letos brez dvoma največji favorit za doseg naslova državnega prvaka, tarnajo pa obenem nad zelo šibkim nastopom drugega beograjskega zastopnika — Jugoslavije, ki je pokazala vsaj v nedeljo tako slabo igro, da ji v nadaljnjem tekmovanju ni pripisovati posebnih uspehov. Še najbolje se je dozdaj odrazil Hajduk, ki se je z z remisom proti BSK in efektivno zmago nad Haškom z boljšo razliko golov povzpela na čelo tabele. Če bo prihodnje nedeljo še enkrat kolikor toliko uspešno opravil z Gradjanskim na domačih tleh, mu je treba vsaj v prvem delu tekmovanja proročati najbolj vidno vlogo med vsemi močnimi kandidati za naslov državnega prvaka.

Zanimivo je, da to tekmovanje, ki pomeni vendarle višek, ki ga more naš nogomet nuditi gledalcu, če se zanima za to sportno panogo, v prvih tekmah ni privlačilo na igrišče takih množic, kakor so splošno pričakovali. Saj je značilno, da je bilo na največjem nogometnem »derbyju« naše države preteklo nedeljo v Zagrebu samo 8000 gledalcev, češar je deloma krivo slabo vreme, biti pa so morali še drugi vzrok, da ni prišlo na tekmo med dvema — lahko se reče — najboljšima moštva v Srednji Evropi — še nekaj tisočev ljudi, ki so ob takih nogometnih praznikih sigurno napolnili nogometna igrišča v Zagrebu do zadnjega prostora. Skratka: start v tekmovanju za državno ligo ni niti od daleč tako razveseljiv, kakor so nanj računali aktivni igralci, še bolj pa seveda organizatorji.

Na proslavi Djurdjevega dneva v Borovu so imeli tudi sportne prireditve, med katerimi je bila na sporedu tudi nogometna tekma med reprezentanco Beograda in domačo enajstoroico Bate. Batovci so razveselili svojo publiko z zelo lepo igro in so nazadnje popolnoma zasluženo v gladko zmagali nad Beograjskimi s 4:1 (2:0). Pripomniti je treba, da v beograjskem moštvu res ni bilo nobenega prominentnega ligaškega igralca, kar pa seveda niti najmanj ne zmanjšuje uspeha odlične tvorniške enajstoroice.

Zagrebška Concordia, ki te dni gostuje po Srbiji, je v ponedeljek nastopila še enkrat v Nišu, in sicer proti tamkajšnjemu Železničarju. V tej prvi igri se je pokazala še v mnogo boljši formi kakor dan prej v tekmi proti Pobedi ter je porazila Železničarja z nič manj

Železne ograje padajo

V Italiji so začeli odstranjevati železne ograje pri hišah, vrtovih in parkih. Železo bodo porabili za izdelovanje orožja in streliva

Položaj Italije v Sredozemskem morju

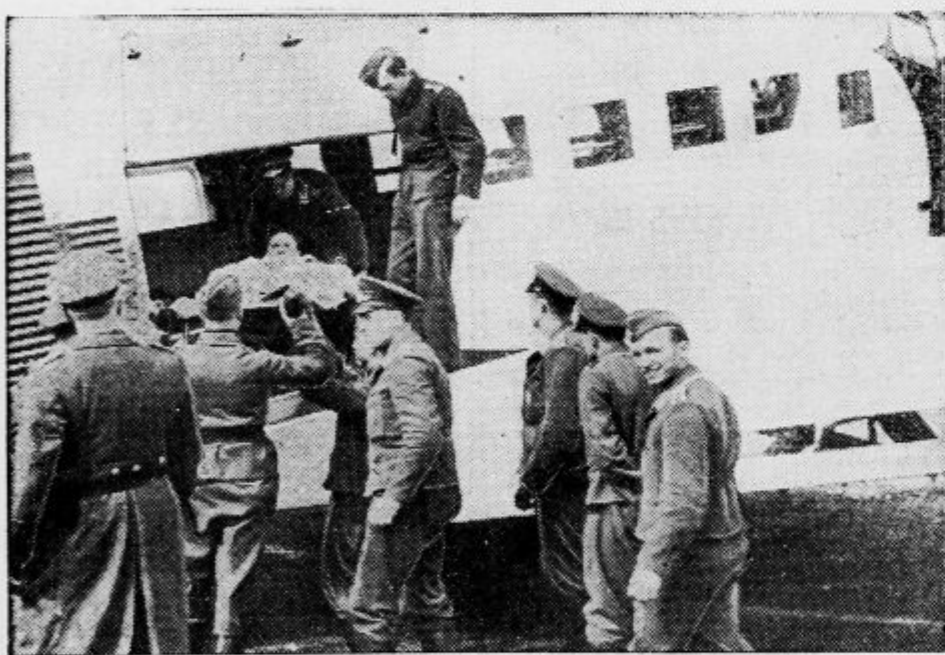
Stari angleško-francoski položaji in italijanski stratiški sistem

Vzmirjenje zavoljo najnovejših dogodkov o Sredozemskem morju se je trenutno malo podelo, vendar pa je skoraj jasno, da moramo pričakovati še nadaljnjih zapletljivost. Italijani se pripravljajo na vse morebitnosti vsekakor precej hladnokrvno in kakor je razvidno iz pisanja njihovih listov, pred vsem iz serije člankov, ki jo je objavil pred kratkim znan Virginio Gayda v »Giornale d'Italia«, se čutijo tudi dovolj močne in zavarovane, da lahko nastopajo z zahtevami glede svojega položaja v Sredozemskem morju, ki prekašajo vse njihove dosedanje zahteve.

Nad starim angleško-francoskim položajem v tem morju si je Italija v zraku zgradila strateški sistem, o katerem misli, da more brez nadaljnjega držati angleško-francoske položaje v šahu. Zavoljo italijanske grožnje iz zraka je naravna trdnjava Malta izgubila precej svojega pomena, saj je oddaljena komaj 90 km od Sicilije in jo je z letali doseči v polurni uri iz Sirakuze, v dveh urah pa iz Tripolisa. Dodekaneški otoki v Egejskem morju, ki so italijanska posest, stoje nasproti Egiptu, Palestini in Cipru. Oporišče Rod je tu oddaljeno 600 km od Aleksandrije in 550 km od Famagoste na Cipru. Kar bi ušlo italijanskim letalcem v vzhodnem Sredozemskem morju, bi se dalo iz Brindisija, Tripolisa in Tobruka ujeti v srednjem ali zapadnem delu tega morja. Otok Pantelleria, ki so ga Italijani v zadnjih letih močno utrili oboje polovici Sredozemskega morja, vzhodno in zapadno, sploh zapira. Niti sam Gibraltar za italijansko letala ni več nedosegljiv. Od Sardinije je oddaljen sicer 1200 km, toda to je razdalja, ki jo moderen bombnik tja in nazaj prav lahko premeta.

Kar se tiče zavarovanosti italijanskih mej, je zanimiv članek, ki ga je objavil te dni »Tevere«. Na vprašanje, da-li je Italija ranljiva, odgovarja ta članek z »Ne« in pravi: Jadran kot pohodni pas za sovražna brodovlja sploh ne prihaja v poštev, ker ga je mogoče kakor Doverski preliv ali Škagerak zapreti v Otrantski ožini. Ostala morja, ki obkrožajo Italijo od francoske meje, mimo ligurske obale do Libije

Letalo za bolnike

Nemško sanitetno letalo ob prihodu na neko oporišče na norveških tleh

Angleško slovo od Norveške

Stockholmski dnevnik »Svenska Dagbladet« objavlja, da je imel njegov dopisnik priliko govoriti z norveškim poveljnikom pri Namsosu, polkovnikom Goetzom. Goetz mu je pokazal pismo, ki ga je prejel ob odhodu Angležev, odnosno od njih poveljnika generala Cartona de Wyarta, ko so zapuščali norveška tla. General je pisal polkovniku:

»Dragi polkovnik Goetz, z veliko žalostjo Vas obveščam, da smo morali izprazniti ozemlje v tem predelu. Vsak izmed nas občuti to kot trdo dejstvo. Ostavljamo vam mnogo materiala in upamo, da ga boste mogli prevzeti ter da bo Vam in norveški hrabri vojski v veliko korist. Po drugi strani pa upamo, da se homo zopet vrnil v te kraje, kjer Vam homo pomagali dovršiti boje do srečnega konca«.

Opreznost v Egiptu

Egiptska vojska preizkuša top proti letalom

Kako je bil potopljen »Blücher«

Preluknja! so ga izstrelki norveških obalnih baterij

Skoro mesec dni po zasedbi Norveške, objavljajo nemški listi nekatere zanimive podrobnosti o potopitvi nemške križarke »Blücher«, ki se je pogreznila na dno morja v Oslo fjordu dne 9. aprila.

»Blücher« je pripadal skupini križark, torpedovk in manjših ladij, ki so bile pod poveljstvom admirala Kummetsa. Vojske ladje so morale mimo trdnjave Oskarsborg in tam je norveška obramba na razdaljo 500 m na sovražne ladje otvorila hud topniški ogenj. Nabrežje je bilo zavito v meglo, z brega pa je bila nemška križarka Norvežanom dobro vidna.

»Blücher« je odgovarjal na norveški ogenj in njegovim topovom se je tudi deloma posrečilo, da so prisilili nekatere baterije k molku. S tem je bila odprta kot za nadaljne nemške ladje, ki so vdrle v fjord. Kljub temu pa je nemško križarko zadelo več izstrelkov iz norveških topov. Na zgornjem krovu je nastal požar, za prvimi se več drugih, ki jih posadka ni mogla pogasiti. Kmalu nato je dobil »Blücher« še več zadetkov od norveških torpedov. Ladja ni bila več zmožna manevriranja. Voda, ki je vdrla vanjo, je zmagala in kmalu je izginila pod vodno gladino. Preden se je to zgodilo, jo je močvilo zapustilo. Kmalu po potopitvi »Blücherja« je padla norveška metropola Oslo. Ko se je ladja potapljala, so Nemci na bregu prepevali svojo pesem...

Če še ne veš, zdaj izveš

da je Evfrat prestopil bregove in da grozi poplave Damasku;

da bo ameriški prezident Roosevelt ostal še nekaj časa na dopustu v Hydeparku;

da so Nemci po zasedbi Poljske preimenovali veliko industrijsko mesto Lodž v Litmanstadt, mesto Brzozno pa v Löwenstadt;

da so iz javnega parka v Brnu odstranili spomenik, ki je stal tam na čast utemeljitelja esperanta, dr. Zamenhofa;

da je v Kozu, Anatoliji, nastala rudniška nesreča, ki je zahtevala 37 mrtvih; da so obhajali letos rojstni dan izumitelja Marconija v Italiji kakor narodni praznik;

da je nestorja nemških arheologov Doerpfelda v starosti 87 let na grškem otoku Levkasu zadela kap;

da sta oboje švedski zbornici sprejeli zakon o obveznem delu;

da je angleška vlada te dni izdala seznam izgub, ki obsega 119 imen. Ta seznam je najobsebnostni seznam angleških izgub od začetka vojne;

da bo novi italijanski poslanik pri nemški vladi Dino Alfieri dne 15. maja odpotoval v Berlin, kjer bo sprejet od Hitlerja v svečani avdienci;

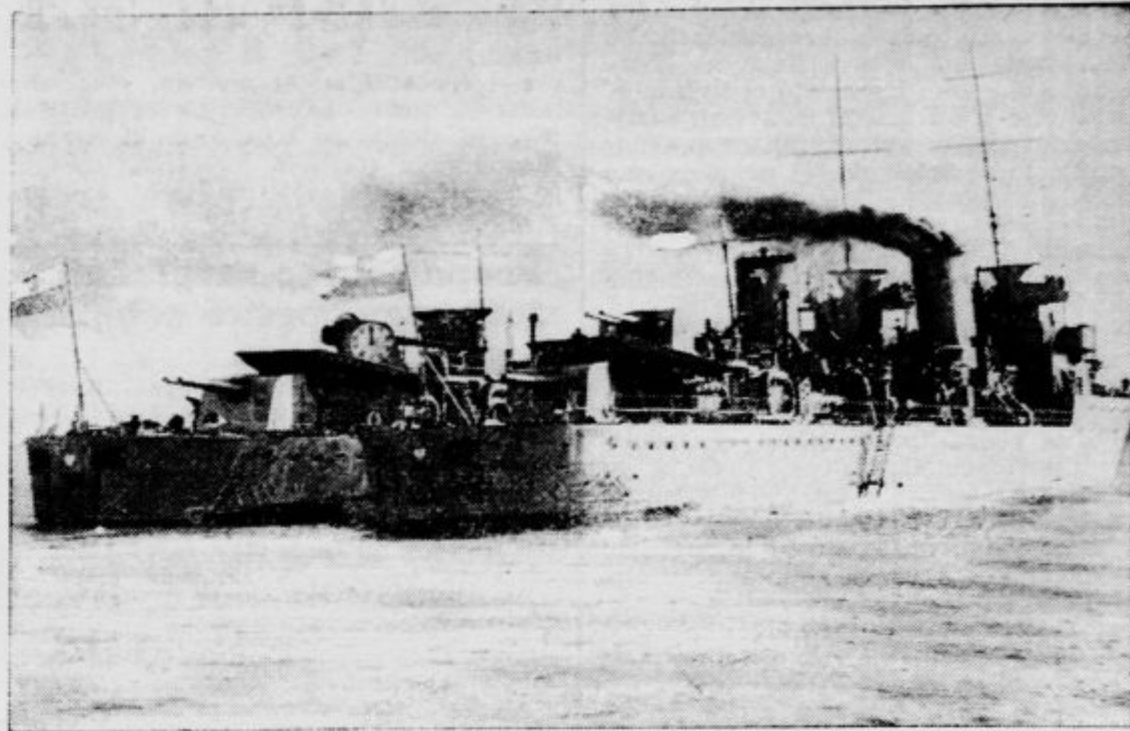
da bo pristanišče v Helsinkih prihodnje dni znova izročeno rednemu prometu;

da se nahaja glavni stan norveške vojske na neki angleški vojni ladji.

Pecivo na izkaznice

Do nedavno se je dobivalo pecivo v Nemčiji v prosti prodaji, od 6. maja dalje pa je mogoče kupiti pecivo samo na izkaznice.

Poljski rušilec »Grom«

V norveških vodah je postal žrtev nemške bombe poljski rušilec »Grom« (slika na levi), ki se mu je lani v septembru poleg »Bliskavice« (slika na desni) posrečilo prodreti nemško blokado in priti na Angleško. Anglija bo Poljakom izročila nov rušilec, da nadomestijo bridko izgubo

Zakaj zelenijo drevesa

Zelenilo ali klorofil dobi barvo šele pod vplivom sončne svetlobe

Na vprašanje, zakaj rastline spomladi ozelenijo, je mogoče odgovoriti popolnoma jasno s pomočjo mikroskopskih raziskav in analize sončne svetlobe.

Kakor vemo, so mala zrnca listnega zelenila v rastlinskih stanicah, ki dajejo listom barvo. Ta zelenilska telesa so tisti stroji, s katerimi si rastlina iz zračnega ogljika pripravlja škrob. Svoj položaj neprestano spreminjajo, in sicer v skladu s svetlobo, ki jim je na razpolago.

Če je svetloba posebno šibka, se razdelijo preko vse listne površine, da bi to svetlobo čim bolj izkoristila. Kadar je mnogo sončne svetlobe, pa se zelenilo zbirata skupaj, da bi čim bolj obšlo neugodne

vplive, ki bi jih mogla imeti premočna svetloba. Zelenilo ali klorofil, kakor se imenuje z znanstvenim imenom, je sprva brezbarvno in ozeleni šele pod vplivom sončne svetlobe. Zbira se v skladu s svojo nalogo pred vsem v površinskem tkivu, zlasti pa v listih, ki so večinoma ploski. So pa rastline, ki so celo v koreninah malo zelene. Druge rastline, kakor gobe in bakterije, pa zelenijo nimajo.

»Vaš mož mora imeti brezpogojen mir, je dejal zdravnik, »tu imate uspalilo.« »Lepo,« je rekla bolnikova žena, »kdaj naj mu ga pa dajem?« »Sploh ne,« je odgovoril zdravnik. »Jemati ga morate sami.«

Nova metoda proti rahitisu

Agencija Stefani poroča iz Berlina, da so napravili zdravnik v Frankfurtu ob Meni interesanten poskus, ki dokazuje, da je zdravstvo na novi poti k zdravljenju rahitisa pri otrokih. V ondatni bolnišnici hranijo otroke z mlekom, ki je sterilizirano z ultraviolečastimi žarki. Dosedanji poskusi so podprli domnevo, da ti žarki v ničemer ne škodujejo mleku, niti menjajo njegov okus. Otroci, ki jih hranijo s takšnim mlekom, so ozdraveli že v nekaj tednih. Zdravniki se nadejajo, da bo nova metoda postala uspešen pripomoček v borbi proti rahitisu.

Sovjetski tisk

o rasizmu

Moskovski radio je 1. maja prenašal uvodnik iz uradnega glasila »Izvestja« ter posebno poudarjal naslednji odstavek omenjenega članka: »Zveza sovjetskih držav ne pozna in ne priznava odvratnega izrestka zapadno-evropskega kapitalizma, namreč plemenske nestrpnosti in preganjanja ter zatiranja zaradi rase pripadnosti. Mi ne moremo trpeti duha, pravijo »Izvestja«, ki zatira ljudi in jim odreja svobodo samo zaradi tega, ker so se rodili kot židje, zamorci ali sploh kot pripadniki kake druge tako zvane nižje rase. Narodi, pri katerih preobvladujejo nazori te vrste in ki ne priznavajo drugim človeškega dostojanstva, sestojijo iz divjakov in poljudi.«

Palača italijanske mode

V maju bodo odprli v Turinu novo »palačo italijanske mode«. Dne 11. in 12. maja bo štirinajst največjih italijanskih modnih tvrdk v njej predvajalo svoje modele. Istočasno se bo vršila »razstava avtarkičnega oblačila«, ki bo delala propagando za domači izdelek.

Posebna razstava bo obsegala domače krzno in žive domače kužnarje. Na dvorišču modne palače bo videti najvažnejše tekstilne rastline, ki uspevajo na italijanskih tleh. Peseben oddelk razstave je določen metodam za čiščenje avtarkičnih tkiv.

Čudež sv. Januarija v Napoliju

Iz Napolija poročajo, da je prišlo tam te dni do značilne mirovne manifestacije. Bilo je ravno na dan proslave sv. Januarija. Na ta tradicionalni praznik vsako leto očivi svetnikova kri, ki jo nesejo v cerkvenem sprevodu po mestu.

Navadno se stvar odigra dolgo po začetku procesije, toplot pa se je zgodilo, da je kri navzela tekoče stanje čim je duhovnik, ki je nosil relikvije, položil nogo na cerkvene stopnice. Mnogi se je polastila velika ginjenost in verniki so popadali na kolena. V Napoliju smatrajo ta dogodek za dober znak, ki kaže, da bo ostal mir Italiji ohranjen.

A W E K D O T A

V vojni za osvoboditev Amerike je imel poglavar nekega indijanskega rodu pogovor z nekim angleškim generalom. General se je ujezil in je začel vpiti. Indijanec ga je začudeno gledal in vprašal: »Poveljuješ in se vendar jeziš?«

VSAK DAN ENA

»Mici, vaš fant stoji pred vrati.« »Po čem pa poznate, g. doktor, da je to moj fant?« »Po cigarah, ki jih kadi. So namreč — moje.«

(Vart Hemc)

MICHEL ZÉVACO:

106

Don Juan

ROMAN.

In ko sem tako premišljevala svoje žalostne misli, ki so zdaj vse življenje moje duše, sem začutila, da plakam. Debele solze so mi kapljale na papir, ki je ležal pred menoj. In skozi solze sem strmo gledala v dogorevajočo voščenko, ki mi je svetila in je bila na tem, da ugasne. Hotela sem se enkrat vstati, da bi vzela drugo svečo, pa nisem mogla, nekakšno drevnenje me je prevzemalo in obsedela sem, misleč si: »Da vidim, koliko minut mi bo še svetila! O Gospod, naj bi bilo moje življenje enako tej voščenci, ki bo kmalu ugasnila!« Ura v tempelskem stolpu se je spet oglasila; to me je nekoliko zdramilo iz mrtvila, in tedaj... tedaj, vsi svetniki naj mi bodo priče!... tedaj sem začutila v desnem komolcu, v roki in v prstih nekakšno gomazanje, kakor če nam ud zaspi... in ko sem pogledala roko, sem se začudila da nikoli tega...

»Videla sem namreč, da držim med prsti pero, čeprav se nisem spominjala, da bi ga bila pobrala. Pero je črtalo po papirju znamenja, in jaz se nisem mogla spomniti, da bi ga bila pomohila v črnilo. Reči hočem, da mi je roka, povsem neodvisno od moje volje, črtala s peresom po papirju. Pisala sem, ne da bi hotela... Kako nespretna je bila

moja roka, in kako se je obotavljala! In tedajci sem začutila, kako me obhaja strah: zavedala sem se, da mi vodi roko tuja volja, volja z onega sveta! Vendar se ji nisem izkušala upirati. Božja volja naj se zgodi, sem rekla sama pri sebi. Z vsa vero, ki jo zmoro moje srce, sem pomolila k presveti Devici in pustila roko, naj blodi po papirju... In pero je kar naprej pisalo drobce črk, majhne črte in začetke krogov in potrpežljivo začeljal spet in spet; očitno je izkušala oblikovati črke. kakor dela roka majhnega deteta, ki je prvič prijel za pero, da bi se z njim igralo. In zdajci je nastala razločna črka K, začetnica besede »Klotar«, kakor sem videla pozneje... Tisti mah je sveča ugasnila.

»V tem sem čutila, kako mi roka obotavlja se drči po papirju... pisala sem!...

»V tem me je nekaj streslo, in pero mi je zdrknilo iz izmed prstov; začutila sem silno utrujenost v vseh roki ter uganila, da je končano. Tedaj sem vstala; tipaje sem poiskala drugo svečo in jo prižgala ob večni lučki, ki gori v veži pred sliko Matere sedem žalosti. Ko sem bil aspet v sprejemnici, sem se najprej zatopila v molitev, papirja pa se nisem upala pogledati, čeprav me je mikala nestrpnost. Nazadnje sem vendarle stopila k mizi in vrgla oči na list. Dve vrstici sta bili napisani. Prva je obsegala besede: »Klotar de Ponthus.« druga, spodnja vrstica pa eno samo besedo: »Pridite.«

»Klotar de Ponthus je tisti mladi francoski plemič, ki sem ga neko nepozabno, gorja in nesreče polno noč videla v veliki izbi gostilne pri »Vedeževalki«. Na obrazu se mu odkrito zrcali poštena

duša, in kdor ga vidi, ga mora uvrstiti med ljudi, ki že na prvi pogled zbujajo zaupanje.

»Zdelo se mi je torej, da je sporočilo, ki ga je bila napisala moja roka, namenjena Klotarju Ponthuskemu. To sporočilo je pomenilo klic. Klic kam? In kdo ga kliče? Tako sem ugibala nekaj ur. Jaz ga ne kličem. Naj bo Klotar Ponthuski še tako hraber in pošten, v čem bi utegnil biti moj opraek od njega?... Počasi sem se nekoliko umirila. Da naj oddam sporočilo naprej, mi vobče ni prišlo na misel. Narobe, vse tiste dolge ure je bila v meni gotovost, da bo Klotar de Ponthus dobil sporočilo brez posredovanja moje volje. Vsa strta in izmučena sem nazadnje zaspala v naslanjaču, kjer sem sedela, in sem se zbudila šele, ko je bil zunaj dan.

»Ko sem tedaj stopila k oknu, sem videla, da je prišel do hiše in obstal pred njo človek, ki je najbrže določil, da ponese sporočilo Klotarju Ponthuskemu. Vzela sem list, ga zložila kakor se spodobi, in ga izročila možu.

»To potrjujem s svojim podpisom

Silvia Flavilla,
grofinja de Oritz.«

Za tem poročilom se je pričevalo drugo, napisano z možko roko:

»Jaz, Jakob Aubriot, oskrbnik Arronskega dvorca, izpovedujem:

»Ko me je ta plemenita gospa povabila, naj stopim z njo v poslopje, ki je znano pod imenom Bele hiše, me je naprosila, da na svojo vest in dušo pisмено izpovem, kaj me je privedlo do njenih vrat. To hočem tudi storiti, in da mi podpre pogum, mi

je plemenita gospa, ko me je videla vsega bledega, natočila velik kozarec španskega vina.

»Ko sem prišel, me je plemenita gospa najprej vprašala, ali znam pisati. Temu prostodušnemu vprašanju sem se nehote nasmehnil. Seveda znam pisati. Tako vsaj mislim. Glavno je, da ima človek kaj zapisati.

»Zgodilo se mi je podobno kakor tisto noč, ko sem slišal vpitje in sem nehote šel odklepat vrata v ograji parka. To je čista resnica: zapustil sem Arronski dvorec, ne da bi bil vsaj pozajtrkoval, tolikanj nujno me je gnalo z doma. Zaman sem se upiral tej želji ter si ponavljal, da me nič ne kliče v mesto, in dasi nisem vedel, kam naj grem, me je vendar nekaj opominjalo, da moram iti.«

»Stopil sem na ulico in tisti mah začutil, kako mi je vkljub mrazu znoj orosil sence, tako da sem sem se mora! nekajkrat obrisati; čutil sem tudi, da mi srce drhti in da me nogo komaj neso, in groznica me je izpreletavala po vsem telesu, ne da bi se bil česa bal, ampak zato, ker sem čutil, da nisem več sam svoj in da me nekaj skrivnostnega vodi proti cilju, ki ga ne poznam. Takšna je čista resnica.«

»Ko sem prišel do Bele hiše in obstal, ne vedoč, ali naj grem dalje ali naj se vrnem v dvorec, sem videl, da prihaja k meni ta plemenita gospa. Šel sem z njo v hišo in tu me je poprosila, naj odnesem gospodu Ponthuskemu pismo. Na to sem ji odgovoril: »Da, kakopak, ponesem mu ga, rekoč, da ga pošilja moja gospodarica, visokorodna gospodična de Ulloa.«

Učiteljstvo meščanskih šol

je v nedeljo zborovalo v Celju

Celje, 5. maja.

Celje je središče med Mariborom in Ljubljano, zato sklicuje veliko naših kulturnih organizacij svoje zbornice ravno v prijetno mestce ob Savinji. Sekcija učiteljstva meščanskih šol je danes polagala obračun za delovanje v lanskem letu. Zborovanje vse meščanske šole razen tržiške in jeseniške, ki imata precej neugodno zvezo po železnici. Zbor je vodil sekcijski načelnik g. Anton Faklin, ravnatelj meščanske šole na Viču. Njegovo poročilo o delu sekcije je bilo prav kratko. Uvodoma je pozdravil referenta v ministrstvu prosvete g. Maksima Rožmana kot draga tovariša, ki je prihliel iz prestolnice med svoje, da jim pove nekaj besed utehe in da se porazgovori prijateljsko o tem in onem. Zborovalci so ga veselo pozdravili. Dalje je pozdravil sekcijski načelnik tudi zastopnika celjske državne policije in zastopnika prosvetnega oddelka kr. banske uprave v Ljubljani g. svetnika prof. Planina, katerega je prosil, naj bo na svojem mestu zaščitnik meščanskih šol in naj jih v njihovih težnjah podpira. Gospod svetnik Planina se je za pozdrav v lepih besedah zahvalil in požel zborovalcem mnogo uspehov. Predsedem na želi, da pri svojem delu upoštevajo v prvi vrsti pravo srčno vzgojo, ki je je naš narod najbolj potreben. Meščanske šole da so namenjene dvigu izobrazbene stopnje srednjega stanu, zato naj mu dodajajo prav vzgojen naraščaj, ki bo narodu v ponos. Zborovalci so sprejeli lepe besede z odobravanjem. Potem je poročal načelnik sekcije o njegovih s katerimi se morajo boriti meščanske šole od svojega obstanka dalje. Ko je že videti, da se bo obrnilo na bolje, pride kakor strela iz jasnega odreda, ki potisne šolo zopet za stopnjo nazaj. Tako je uredba o izpitih, ki naj bi jih absolventi meščanskih šol polagali na raznih strokovnih šolah za sprejem. Sekcija je storila potrebne korake, da se prepreči izvedba škodljive uredb. Sestavila je spomenico, katero je poslala vsem upravnim odborom 50 meščanskih šol, kolikor jih je v banovici, in jih naprosila, da spomenico po svoje obdelajo in jo predložijo kot protest ministrstvu prosvete in ministrstvu za trgovino, ki je omenjeno uredbi izdalo nekako na svojo roko brez vednosti ministrstva prosvete. Uspeli so zadovoljivo, odzvala se je večina šol. Načelnik sekcije je spomenico osebno izročil tudi članu banovinskega sveta g. Novaku s prošnjo in utemeljitvijo, da jo prebere na seji banovinskega sveta, kar mu je g. Novak obljubil. Vendar pa banski svet o tem ni razpravljaj. Vzrok mu ni znan. Sekcija se je vneto zavzemala tudi za vse druge zadeve, katerih na načelnik ni navajal, nač pa je s posebnim poudarkom apostrofiral člana Lajovca, ki da je kot časopisni poročevalec podprl delo sekcije v svojem poročilu v »Slov. Narod« z dne 6. nov. 1937, in menda z dnevno vestjo v istem listu o zalozbi učnih knjig za meščanske šole, katere čisti dobiček naj bi šel v prid članom združenja.

V razpravo o načelnikovem poročilu je posegel g. Lajovic, ki je zavrnil načelnika z nekaterimi navedbami sekcijskega nedela, katere je potem pri slučajnostih strnil v predlog, da pridi na dnevni red prihodnjega zborovanja njegovo poročilo kot posebno točka dnevnega reda. Sprejeto je bilo vprašanje osamosvojitve slovenskega dela učiteljstva meščanskih šol z ozirom na postopanje hrvaške sekcije. Po poljskemu načelniku so zadevo dali k spisom, kjer naj se mladi v toku časa.

Glavna točka dnevnega reda je bilo predavanje ravnatelja meščanske šole v Mežici g. Herzouta o slovenski meščanski šoli. V izredno izklesani obliki je predavatelj v skoraj trirni razpravi podal zgodovino meščanskih šol pri nas in v predvojni Srbiji, ki jo je uzakoval 1898 in zopet ukinila 1904, ker je bila postavljena na nerodoviti tla zaradi neizvedbe vsaj šestletne učne obveznosti. Po vojni je slovenske meščanske šole ustanovil nadzornik dr. Leopold Poljanec, ki je bistro preudaril in prav zadel bistvo meščanskih šol. Slovensko učiteljstvo želi, da se v naše meščanske šole povrne Poljanecov duh in njegova smotnost pri vzgoji manjkajočega srednjega stanu, kateremu je edino namenjena. Slovenska meščanska šola naj naveže šolanje na končani peti razred osnovne šole, svoje učence naj izbira, vsota naj jih do božiča na poskušajo, učni načrt naj jim da v štiriletnem šolanju zaokroženo izobrazbo, ki je višja kakor ona popolnih osemrazrednih narodnih šol, učna snov naj se giblje v koncentričnih krogih, ki postajajo od razreda do razreda vse večji in globlji. Predavatelj se je posrečno dotaknil prav vseh, kar zadeva znanje in notranjo ureditev šol, prežni ni večščin, med katere naj se uvrsti tudi instrumentalna glasba kot neobvezen predmet, ki naj usposobi absolvente tudi na tem polju za udeleževanje v svojem življenjskem krogu. Navidež pozornost je treba posvečati materinskemu jeziku, srbohrvaščina pa naj se kot poseben predmet črta in priključiti njej, saj je slovenščini tako soroden jezik, da se ga vsak mimosrede nauči. Tudi jezik naj se uvrsti med neobvezne predmete. Učiteljstvo meščanskih šol naveže poučevanje na najširši krog učencev osnovne šole, zato naj bodo učitelji na meščanskih šolah pedagogi in ne strokovnjaki. Strokovna teoretična izobrazba v katerikoli smeri je pred 14.—15. letom nesmisel, teorija ne rodi sadu, le mišice obdržijo vezbe. Predavatelj je žel za svoja teletja izvajanja grobno pohvalo. Zborovalci so sklenili naj sekcijski objavi predavanje v celoti v svojem stanovskem glasilu.

Tajniško poročilo se sklada s predsednikovim. Blagajniško je zaponadeno v poročilo pregledovalca računov g. ravnatelja Vutkovića, kakor sledi: sekcijska blagajna izkazuje od zadnjega pregleda v jeseni 1. 1938 do 30. aprila nekaj nad 54.000 din dohodkov in nad 41.000 din izdatkov. Prebitek znaša nekaj nad 13.000 din. Vse računске postavke so utemeljene in dokazane s prilogami. Sekcija izdaja mladinski list »Razori«. Njihov račun izkazuje 184.000 din dohodkov in 181.000 din izdatkov, torej prebitek nekaj nad 3.000 din. Blagajnik je dobil razrešnico.

Urednik »Razorov« g. Seliškar Tone je poročal o listu in njegovem stanju. Zaradi povišja tiskarskih stroškov je v nevarnosti izdaja mladinske knjige. Zbor skleni, naj »Razori« mladini dano besedo drže, kljub težavam naj izdajo knjigo, za morebitni primanjkljaj pa jamči sekcijski.

»Razori« se tiskajo letos v nekoliko manjši nakladi kakor lani, to pa zaradi nemarnih dni, v katerih živimo. Prihodnji letnik, deveti, bo zastavil vse sile, da se bo število naročnikov spet dvignilo na okroglo 5000. Prva številka bo izšla tako zgodaj, da jo bodo dijaki dobili že pri vpisovanju. Za reorganizacijo uprave bo sklicala sekcijska še pred koncem šolskega

leta vse poverjenike na razpravo v Ljubljano, kjer se bodo pogovorili o vsem potrebnem. Poročilo so sprejeli zborovalci s pohvalo. Podpisani pa sem mnenja, da je treba upravo »Razorov« povsem ločiti, gozpodarsko in upravno, od delovanja sekcije. Zato je treba poklicati v življenje podobno ustanovo, kakršna je »Mladinska matica« in navezati stike z vsemi šolami, ki obdelavajo in vzgajajo mladino v starosti od 11 do 16 let.

S tem je bil dnevni red izčrpan. Zborovalci so si po kosilu v nabavljajni zadruzi državnih namestencev ogledali mesto ob zeleni Savinji in se s popoldanskimi vlaki vrnili domov.

BELEŽKE

Beograd ima močne živce

Znani švicarski dnevnik »Basler Nachrichten« objavlja v svoji večerajšnji številki na uvodnem mestu telefonsko situacijsko poročilo svojega južnovzhodnega dopisnika. Poročilo poudarja med drugim neomajno voljo in odločnost Jugoslavije, da brani z vsemi sredstvi svojo svobodo in neodvisnost. Dopisnik ugotavlja, da imajo v Beogradu mnogo bolj močne živce kakor v drugih evropskih prestolnicah, ne izvemši prestolnice veseli. Odločnost in hladnokrvnost Jugoslavije sta postali središče obrambne volje vsega Balkana, ki je sedaj ves odločen, upreti se slehernemu ustražovanju in slehernemu napadu, pa naj pride od katerekoli strani.

Za hladnokrvnost, ki se odraža v vseh balkanskih prestolnicah, je zelo značilno tudi dejstvo da se bo 27. t. m. sestal v Dubrovniku gospodarski svet Balkanske zveze. Prav tako kaže na odločnost Jugoslavije sklep, da bodo jugoslovanske ladje na Dunaju tudi še nadalje vršile promet preko jugoslovenskih meč tako v smeri na Budimpešto in dalje, kakor tudi v smeri k Črnemu morju. Dopisnik končno pravi, da sta odločnost in hladnokrvnost balkanskih držav z Jugoslavijo na čelu najboljše jamstvo za ohranitev miru v jugovzhodni Evropi in to celo v taki meri da bi utegnili Balkan ostati nevtralen tudi v primeru, če bi vojna vihra zajela Sredozemsko morje.

Konferenci JNS v Šibeniku in Dubrovniku

Konferenci delegatov JNS za splitsko okrožje v Splitu je v petek sledila v Šibeniku konferenca delegatov stranke za severno Dalmacijo, zvečer pa je bil sestanek mestne organizacije JNS v Šibeniku. Na obeh sestankih, ki sta bila mnogobrojno obiskana in sta potekala v odličnem razpoloženju, sta govorila Jovo Banjanin in dr. Grga Andjelinovič.

V nedeljo je bila v Dubrovniku širša politična konferenca JNS pod vodstvom predsednika dubrovniške mestne organizacije Dušana Bašića. Tudi tu sta govorila gg. Banjanin in dr. Andjelinovič. Dubrovniški konferenci so prisostvovali delegati iz južne Dalmacije in Hercegovine.

Politični sestanek JNS in OJNS v Škofji Loki

Iz banovinskega tajništva JNS poročajo:

Sreski organizaciji JNS in OJNS za Škofjo Loko sklicujeta za jutri (četrtek) 9. maja t. l. ob 20. uri v prostore hotela »Krona« v Škofji Loki sreski politični sestanek pristave stranke.

Na sestanku bosta poročala gg. dr. Branko Vrčon in Andrej Uršič.

Somisljenike stranke vabimo, da se sestanaka polnoštevilno udeležijo.

„Samoupravi“ se seveda pridružuje tudi „Slovenec“

Citirali smo mišljenje »Samouprave« glede koncentracijske vlade. Odklonilnemu stališču glavnega glasila JRZ se seveda z vneto pridružuje tudi ljubljanski organ te stranke. »Slovenec« navaja v tej zvezi naš nedeljski uvodnik ter pravi, da se »Jutro« v imenu JNS že cele tedne trudi, da bi ne vemo koda preprečilo, kako potrebna bi bila koncentracija. »Slovenec« se moti. Naš nedeljski članek ni bil napisan zato, da bi njega in njegove prepričevali o potrebi koncentracije. Mi smo le ugotovili, da so vsi narodni sloji kamorkoli pridev v državi, danes prepričani, da težke zunanjepolitične prilike zahtevajo združenje vseh pozitivnih narodnih sil. Kako pa je s tem vprašanjem s stališča notranje politike, je razvidno tudi iz govora vodilnega člana vladne stranke SDS, dr. Krizmana v Splitu, ki je ugotovil, da je današnja kombinacija prebela nositi breme dela in odgovornosti za notranjo konsolidacijo države. Notranja konsolidacija pa je pogoj moči naroda in države na zunaj.

V naših nedeljskih izjavah jmi smo še enkrat navedli stališča posrednih političnih skupin glede koncentracije zato, da ugotovimo odgovornosti. Tudi »Slovenec« bo morda jasno, da je danes, gledano s strankarskega stališča, mnogo komednejše in koristnejše biti v opoziciji in če že sam res ne ve, mu bodo morda prijatelji povedali, da bi bila tudi za naprednjake in nacionaliste v Sloveniji najboljša taktika čakati, dokler se mera odgovornosti, ki jo nosijo on in njegovi, do vrha ne dopolni.

Stališče vojvodinskih radikalov

V Novem Sadu je bila v ponedeljek konferenca pristave radikalnega glavnega odbora iz Vojvodine. Glavni referent dr. Kosić je poudarjal, da zahteva Narodna radikalna stranka revizijo onega, kar je bilo storjeno 26. avgusta pr. l. Vendar so tudi radikalni za samoupravo. Tudi Vojvodina lahko vodi samoupravo, toda ona je kot taka usodno povezana z ostalimi srbskimi kraji. Dr. Kosić je ostro napadal ministra pravde dr. Markovića, češ da se je iznevril radikalnim načelom.

Konferenca je sprejela resolucijo, ki se izreka za preureditev Jugoslavije v smislu samouprave in poudarja, da se Vojvodina, ne dajo odločiti od ostale srbske celine. Izreka se tudi za revizijo agrarne reforme, pri čemer se naj tako zvanj supermaksimi v celi državi dajo na razpolago za notranjo

kolonizacijo, istočasno pa se naj zaščiti kmečki zemljiški minimum. Na konferenci je bil izvoljen poseben akcijski odbor, ki naj izvede organizacijo strank v vsej Vojvodini. Odboru predseduje dr. Mirko Kosić.

Samo ena lista

»Hrvatski dnevnik« poroča, da bo pri običajnih volitvah v varaždinskem srezu vložena povsod le po ena lista in sicer HSS. V tem srezu ima tudi SDS nekaj pristavev, ki pa pri volitvah očitno ne bodo mogli nastopiti.

Zavrtnetv neresničnih govorov

Agencija Avala objavlja: Vesti, ki so v zadnjem času ponekod krožile, da so baje pri nekem inženjerju, tujem državljanu, v Sloveniji našli tuje vojaško orožje, vojaške uniforme in municijo, so neresnične in brez vsake stvarne podlage, kakor je doglala uradna preiskava.

„Hrvatski dnevnik“ o pogajanjih v Moskvi

Večerašnji »Hrvatski dnevnik« objavlja uvodnik o trgovinskih pogajanjih med Jugoslavijo in sovjetskimi Rusijo. List zavrača verzije, da bi bilo do pogajanj prišlo po posredovanju Londona ali Berlina. Uvedla jih je marveč neposred, izmenjava misli med obema državama. Ta izmenjava misli se je pričela med našim poslanikom v Ankari dr. Šumenkovičem in tamkajšnjim sovjetskim poslanikom.

Ko je stvar — nadaljuje »Hrvatski dnevnik« — v teku teh razgovorov dovolj dozorela, se je jugoslovanska delegacija podala v Moskvo, kjer se sedaj pogaja za trgovinsko pogodbo in za plačilni sporazum. Z obnovo trgovinskih odnošajev med Jugoslavijo in sovjetskimi Rusijo se bo ponovno potrdilo pravilo, da ideološke razlike nikakor ne vplivajo na trgovinske odnose med posameznimi državami. To sledi tudi iz tega, da si Velika Britanija ponovno prizadeva ojačiti svoje trgovinske odnose s Sovjeti, da je v enakem smislu na delu tudi Italija in da si je Nemčija že zdavnaj

uredila svoje gospodarske odnose s sovjetskimi Rusijo ter se med njima razvija prav živahen trgovinski promet.

Sprememba glede nadzorstva nad razlaščenimi gozdovi

»Službene novice« so objavile večeraj izpremembo pravilnika o upravi razlaščenih gozdov. Vrhovno nadzorstvo nad poslovanjem časne uprave razlaščenih gozdov v Delnicah in Ljubljani pride sedaj na kmetijsko ministrstvo. Izvzeti so le gozdarsko-policijski posli, nad katerimi vrši nadzorstvo v smislu zakona o gozdovih še dalje ministrstvo za gozdove in ručnike.

Nemška pozornost

»Neues Wiener Tagblatt« in še nekateri nemški listi so posvetili pozornost znanim sklepom Sokola kraljevine Jugoslavije o dnevu sokolske obrambne pripravljenosti. Navedeni list je te sklepe prinesel z dvokolonjskim naslovom »Stanje pripravljenosti za jugoslovanske sokolske organizacije.«

„Razburkano Sredozemlje“

Pod tem naslovom objavlja direktor znanega nemškega dnevnika »Frankfurter Zeitung« dr. Kircher uvodnik o sedanjem položaju v Sredozemlju, ki ga presoja z naslednjega vidika:

»Svet je v gibanju, Evropa je pred novo ureditvijo in ta nova ureditev bo pomagala in mora pomagati tudi Italiji do njenih naravnih pravic v Sredozemlju. Italijan ve, da to ne bo lahko. Toda Italija je enotna, oborožena in pripravljena, da prevzame nase posledice in tveganje, ki so zvezani z njenimi zahtevami.«

Svoja razmišljanja zaključuje nemški publicist takole: »Ali bosta smatrali zapadni veseliti za potrebno, da forsirata tempo in silita na jasne odločitve, se bo še le videlo. Zato bi morale imeti povode, ki jih Italija ne nudi, ker se je izognila slehernemu izzivanju. V zvezi z zavezniškimi ukrepi so mogoči zapletljaji. S tega vidika se lahko tudi postavi vprašanje: Kaj bo storila Italija? S tega vidika je to vprašanje tudi važnejše od drugega vprašanja: Kaj bodo storile zapadne velesile? Mussolini si noče vzeti možnosti lastne iniciative. On je bil doslej neomejen gospodar svojih odločitev in svojega tempa, pa ni zato nobenega vzroka za domnevo, da je bila ta njegova svoboda gibanja z ukrepi zapadnih velesil kakorkoli omejena.«

Glavni francoski problem po vojni

V pariškem »Tempsu« razpravlja Paul Hazard o problemih, ki bodo za Francijo nastopili po sedanjih vojni in piše med drugim: »Po zmagi se bo za nas pojavilo isto, a le še bolj zapleteno življenjsko vprašanje: Treba bo, da vzplamte v nas spet stare lastnosti naše rase, ne da bi se pustili zaslepit od naših napak. Imeti bomo morali jasnejšo zavest zgodovinskih resničnosti ter manj utvar o naravni dobroti človeka in večnem miru. Morali pa se bomo še naprej tudi ljubiti med seboj. Zlasti pa se bomo morali lotiti rešitve socialnega vprašanja, ki ga je vojna odložila in ki ga ona ne more rešiti.«

Pollakov proces

Včeraj so bile zaslišane glavne obremenilne priče

Ljubljana, 7. maja. Danes se je nadaljevala sinoči prekinjena razprava proti delničarjem tvrde Karla Pollaka dr. Meglerja, dr. Milčiča, Karlu Pollaku ml. in Pavlu Pollaku. Med poslušalci so bili tudi nekateri gospodarstveniki in pravniki, ki so s pozornostjo sledili razvoju procesa o propadu ene naših največjih industrijskih tvrdk.

Predsednik senata s. o. s. Brethl je najprej zaslišal še obtožence o tem, koliko so svojega denarja vložili v podjetje v času, ko je tvrdka začela prihajati v zagate. Nato je predsednik prešel na zasliševanje priče in je kot prvega poklical industrijar Ivana Avseneka, ki pa se ni javil, ker se mudi v Moskvi. Tudi druga priča, bivši knjigovodja podjetja Schwab se ne javi, ker se je med tem že izselil v Nemčijo. Tem več snovi je zato nudilo zasliševanje treh glavnih prič: bivšega prisilnega upravitelja in strokovnjaka v usnjarski stroki Pavla Dereanija, tajnika Mestne hranilnice ljubljanske Franca Majcena, ki je prišel v upravni odbor tvrde 1. 1931, kot zastopnik Mestne hranilnice, in končno ravnatelj Privilegirane agrarne banke dr. Petra Klinarja, ki je bil tedaj od Mestne hranilnice poverjen z nalogo, da pregleda celotno poslovanje Pollakovega podjetja.

Priča Pavel Dereani

Priča Pavel Dereani, ki je bil v 1. 1932. dodeljen k podjetju kot prisilni upravitelj, je bil najprej vprašan glede prenosov imetja tvrde Pollak na družbo »Standard«. Pojasnil je sodošči svoje mnenje, da so bili ti prenoski za tvrdko skrajno neugodni, če zato, ker vsako veliko podjetje stremi za centralizacijo svojega obrata. Pogodba je vrhu tega nalagala Pollaku mnogo neugodnejše odpovedne pogoje kakor Standardu.

Dr. Megler: »Če je bila ta pogodba za Pollaka nepovoljna, potem pa na svetu ne eksistira nič več dobrega.« Na predsednikovo vprašanje, kako je bilo s poslovanjem knjigami, je priča Dereani odgovoril: »Takoj sem zahteval izročitve knjig, toda dr. Megler in dr. Milčič sta mi rekla, da so šle knjige v Pariz. Te knjige je policija potem našla v skladišču na Dunajski cesti. Res so prišle neke knjige iz Pariza nazaj, toda bila sta le dva zaboja starih faktur.«

Dr. Megler: »Dr. Megler na vas obtožuje, da ste takoj vse knjige zaplenili in jih zaprli do 1. 1936, ter da ste odklanjali tudi vsakršna pojasnila.« Dereani: »To ni točno. Skladišč sem takoj vse osebe in zahteval predajo poslov za pregled, ključev pa nisem imel jaz.« Dalje je priča izpovedal, da so med knjigami, ki so jih potem našli v skladišču in za katere obtoženci priznavajo, da so jih skrili in mislili pokazati šele, ko bi se to njim videlo potrebno, manjkale knjige tuje valje in tudi knjige delničarjev, iz katere bi bili razvidni prejemki delničarjev. To knjigo so potem rekonstruirali za 10 do 12 let nazaj in našli, da so bili saldi, ki so bili prenešeni v novo knjigo, točni.

Branič dr. Meglerja dr. Žitko: »S tem je bilo izpričano, da je bila ta knjiga zaključena.« Vprašan po hranilni knjižici z vlogo okrog 450.000 din, ki jo je tvrdka Pollaku in ki

je po navedbah obtožnice izginila baje po prizadevanju obtožence, da bi premoženje odtegnili eksekuciji je priča povedal, da mu je poslovovala Schwab na posebno vprašanje povedal, da je knjiga izginila, zanj po v blagajni niso našli nobenega potrdila.

Državni tožilec se je nato zanimal za kartoteko za kalkulacijo cen: »Trdi se, da ste jo vi uničili.«

Dereani: »Jaz sploh nisem imel dostopa v tisto sobo, kjer je bila shranjena, in je že zato ne bi mogel uničiti!«

Dr. Megler: »Nam pa so povedali, da je bila po vašem naročilu uničena v kurilnici. To sta povedala Lavrenčič in Zupančič.«

Dereani: »Povsem jasno je, da se po mojem nalogu kaj takega ni moglo zgoditi, saj sem bil le prisilni upravitelj. Vem pa gotovo, da v času mojega poslovanja noben »beleg« ni bil uničen!«

Dr. Megler: »Saj sploh nismo mogli do vas, odločno ste odklanjali vsaka pojasnila. Na lepem pa je nekega dne prišla ciza, na kateri so odpeljali knjige. Nam pa so pobrali vse ključve in nismo imeli nobenega dostopa!«

Na predsednikovo vprašanje, zakaj misli, da je bila ustanovljena družba Standard, je priča Dereani odgovoril: »Izgledalo je tako, da je bil za njo namen pobratve vse aktivne Pollake. Vse transakcije so bile namreč izvršene brez vednosti in brez seš nadzornega odbora. Tudi vse dobave so šle na Standarda v Kranj, menice pa na Pollaka v Ljubljano. Nadalje so din 1.600.000, ki jih je Prometna banka nakazala za delničarja Standarda, Pollakovega sorodnika Peterca, vključili tako, da to ni bilo dobroimetje Peterca. Zadržna od upravnega sveta odobrena bilanca je bila ona za 1. 1929. Naslednje leto, ko so bili v nadzornem odboru dr. Šiška, dr. Adlešič in dr. Vodušek, pa ta odbor sploh ni nič deloval, ni imel nobene seje in tudi bilanca ni bila več odobrena.«

Dr. Megler: »Nikar tako pavšalno ne obtožujete, ko smo mi povsem konkretno obtoženi takih dejanj!«

Vprašan po vtisu, kdo je imel glavno besedo v podjetju tisti čas, ko je on prišel kot prisilni upravitelj, je priča izpovedal, da sta prevladovala vpliv dr. Meglerja in dr. Milčiča čeprav je opazil, da so se že tisti čas proti obema zetoma pojavljala nezaupanja s strani Pollakov. Priča je tudi mnenja, da so mogli delničarji že leto ali celo dve leti pred njegovim vstopom vedeti, da je podjetje pasivno. Tudi neplačovitosti so se morali zavedati vsaj že leta 1931., ker so takrat prihajale že številne izvršbe.

Priča Franc Majcen

Tajnik Mestne hranilnice Franc Majcen je prišel v upravni svet tvrde Pollak leta 1931, kot zastopnik Mestne hranilnice ljubljanske, zainteresirane na uspevanju podjetja zaradi posojila v znesku 30 milijonov dinarjev in žira v višini 5 milijonov din pri Narodni banki. Na predsednikovo vprašanje je izjavil, da je Mestna hranilnica čutila potrebo, postaviti svojega delegata v upravni odbor Pollakove tvrde zaradi tega, ker podjetje ni v redu plačevalo svojih obveznosti. Mestna hranilnica

je dobila za svoje posojilo hipoteko na nepremičninah tvrde in delno tudi na nepremičninah delničarjev.

Predsednik: »Ali je bil to hipotekarni kredit?«

Majcen: »Mestna hranilnica po pravilih ne bi smela dajati hipotekarnih kreditov na industrijske obrate.«

Branič dr. Puc: »Pa ga je vendar!«

Majcen: »Nekateri so kredit smatrali za hipotekarnega, drugi pa ne.«

Predsednik: »Ali je bilo hranilnici znano, da je bila tvrdka že takrat močno zadolžena?«

Majcen: »Ni bilo znano. Pozneje pa je zlasti pok. ravnatelj dr. Gregorič kritiziral razne pomankljivosti in dejstvo, da je bil prikrit dolg tvrde pri Hripoz, menda v znesku 8 milijonov.«

Predsednik: »Kakšen je bil Vaš prvi vtis, ko ste prišli s podjetjem v stik?«

Majcen: »Naletel sem takoj na »dvor članov. Najbolj energično se je zoperstavljaj dr. Megler, ki se je celo izrazil, da mu je izpod časti dopustiti kontrolo nad svojim delom. Šele nekako po enem mesecu se je dr. Megler omečal in postal popustljivši. Sam nisem napravil pregleda knjig in poslovanja, ker je bil za to določen dr. Klinar. Ta pa je izdelal in mi izročil skrajno neugodno poročilo, iz katerega sem mogel priti do sklepa, da je bila tvrdka že ob najetju posojila 1. 1926. prezadolžena. Videl sem tudi sam, da se ni ravno po pravilih. Sej ni bilo. Z največjimi težavami sem dosegel, da so začeli sklicevati seje in da so spoštovali pravila. Razen dr. Meglerja in dr. Milčiča pa so itak vsi upravni člani le poslušali in pritrdjevali tema dvema.«

Tudi ta priča se je z ostalimi strinjala v mnenju, da je podjetju trda predla že tedaj, ko je iskalo posojila pri Mestni hranilnici. V 1. 1931 pa so na vsak način že morali vedeti za pasivnost, saj so izražali nado, da bodo trenutne izgube že kako kasneje krili z višjimi dobički, ki so si jih obetali. Obrat na Vrhniki je že tedaj počival.

Ko je priča na predsednikovo vprašanje znova izjavil, da podjetje ni izpolnjevalo obveznosti do Mestne hranilnice, je branič dr. Puc pripomnil, da je plačalo 6 milijonov za same obresti, a za odplačilo glavnice 3 milijone. Dodal je, da je podjetje postalo nelikvidno nekako takrat kakor Mestna hranilnica, ki je v tem času zaprosila za moratorij.

Pri nadaljnjem zasliševanju je priča zanimal, da bi bila Mestna hranilnica vedela za terjatve Hripoze. Na sejah je odločno ugovarjal ustanovitvi »Standarda«, vendar se je udeležil le nar. sej, ker so ga potem delničarji iz upravnega odbora »ven vrgli«.

Obtoženi dr. Megler je očital priči, da je prav ona forsirala konkurz, naker je za take očitke Franc Majcen protestiral pri predsedniku senata.

Sledilo je zasliševanje priče ravnatelja dr. Petra Klinarja, ki ga je Mestna hranilnica poverila s pregledom poslovanja tvrde Pollak. Revizija je priča začel junija 1. 1931. in jo izvedel do srede julija istega leta. Revizija je imela namen ugotoviti vzroke, zakaj tvrdka ne izpolnjuje več svojih obveznosti do hranilnice. Pregled je pokazal, da je bila tvrdka za ogromne vsote prezadolžena.

Predsednik je ob 13. razpravo prekinil, nadaljevala pa se je ob 15.30 uri.

Popoldanska razprava

Na popoldanski razpravi, ki je potekala prilično monotono, je predsednik najprej zaslišal še nekaj prič. Prvi je bil na vrsti mesar Mihael Osterman iz Kranja, ki je Pollaku dobavljal kože in loj. Izpovedal je, da mu je podjetje kakor tri leta redno plačevalo vse dobave, nazadnje pa ni več mogel izterjati preostanka. Skupno je oškodovan za okrog 50.000 din.

Obtoženi Pavel Pollak je izjavil, da so poslovovali izročili denar za poravnavo preostalega zneska, da pa je poslovovala verjetno kako drugače porabil izročeni mu denar.

Kot priča zaslišani sin Karla Pollaka ml. Karleček Pollak, ki je bil pri podjetju nastavljen kot strokovno šolana moč za mesečno plačo 7.000 din, je izpovedal, da je podjetje lepo uspevalo vse do uvedbe prisilne uprave, da pa potem nikakor več ni moglo. Po njegovi izjavi sta tedaj Znan in Karla Pollak ml. pristala na prisilno upravo, toda v veri, da bo prisilni upravitelj pripravil delati v sporazumu z njima, kar pa se ni zgodilo. Baje je imel prisilni upravitelj nasprotno direktivo od Mestne hranilnice in se je moral ravnati po teh. Ta priča je tudi izpovedal, da so delničarji še tik pred uvedbo prisilne uprave vložili v podjetje svoje privatno premoženje in da tudi njegova mati, žena Karla ml., ki je imela v podjetju vloženih 2.700.000 din, teh iz podjetja ni dvignila, kar bi bila vsakokrat storila, če bi bil kdo od družine

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Dln 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dln 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dln 12.—. Dopisi in ženitve se računajo po Dln 2.— za vsako besedo, Dln 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dln 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dln 20.—. Vsi ostali oglasi se računajo po Dln 1.— za besedo, Dln 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dln 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dln 17.—.

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Graver-rezbar

ki je vešč v mešani stroki, se sprejme za samo. stojično delo in v stalno službo. Ponudbe z vzorci in opisi svojega dela ter zahtevano plačilo pošljite na »Sedmo silo, Beograd, post. predal 728. 11323-1

Postrežnico

potrebujem za torak in petek ves dan. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12452-1

Manufakturnist

in provizor aranžer, dobi službo. V polje pride samo sposobna moč z dobrih referencami. Nastop takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Aranžere«. 12454-1

Dva pekovska pomočnika

mlada, sprejemni takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra delavca«. 12449-1

Srebrni Slavko, fotograf

neka se javi Foto »Adria«, Crkvenica. 12450-1

Frizerko

in praktikanca, sprejemni. Frizerski salon »Stigara«, Miklošičeva cesta, Ljubljana. 12447-1

Mesarskega pomočnika

pridnega, poštenega, z nekaj prakse z izvaženjem mesa, sprejemni takoj. Prednost imajo vojaščinke neobvezni. Blaz legiti, mesar in pekarevec. Tržič. 12446-1

Blagajničarko

sprejemni za točilnico. Prednost imajo vojaščinke. Potrebna oseba predstavitev v gostilni Figovec, Tyrseva cesta, Ljubljana. 12443-1

Enosob. stanovanje

oddam s predsobo, kopalnico, balkonom in priključki na vodo. Prosim za 1. junij. Vovk Franc, Gerbičeva 19. 12407-21

Brivskega pomočnika

dobrega delavca sprejemni takoj v službo. Vukotić Nikola, Ptuj. 12428-1

Trgovski pomočnik

vešč vseh panog, vojaščinke, prost, zmogel kavic dobi službo za vodstvo podružnice. Nastop 1. junija. Ponudbe na podružnico Jutra Ptuj pod »Dobra moč«. 12429-1

Natakarico

ki zna kuhati, nekaj šivati sprejme gostilna »Savce«, Ptuj. 12427-1

Gospodično

pridno in pošteno sprejemni takoj. Plača 900 din. Pohoštev »Sava«, Miklošičeva cesta. 12457-1

Brivskega pomočnika

sprejme takoj salon Sever, Fugetjeva 6, Ljubljana. 12456-1

Službo dobi

Beseda 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali dajanje naslova. Najmanjši znesek 17 din.

Postrežnica

pridna, mlajša in poštena, išče zaposlitev v jutranjih urah do pol 10. ure dopoldne. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12441-2

Prodaj

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Cepljeno trnje

prvorazredno, dinar komad, divjak, korenjake nudi — ZIHER Franjo, Zamušani, Sv. Marieta, Moškanica. — Zahtevajte seznam sort. 10730-6

Blago za moške obleke

in površine dobite najceneje pri tvrdki Gončar, Sv. Petra cesta. Ogledite si zalogo in cene! 11205-1

Kino kamero

seemalno »Kineama« na film prodam odnoso za menjam za Leico ali Retino. Ostrožnik, trgovina, Pasaža. 12465-6

Stavbno parcelo

prodam 700 kv. m. Poizve se Zg. Šiška, Matjanova pot št. 8. 12442-20

Tovarna papirja, a. d. Čačak

išče dvoje spretnih strojevodij (Papiermaschinenführer)

z večletno prakso. — Ponudbe na gornji naslov, Beograd, poštni pretinac 84.

V globoki žalosti javljam, da je moj dobri soprog, gospod

FELIKS JUSTIN

agr. zemljemerski inspektor v pok.

umri včeraj popoldne, spravljen z Gospodom.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 8. maja 1940 ob pol 5. uri, izpred mrtvaške veže Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti 9, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 7. maja 1940.

HELENA JUSTIN

in ostalo sorodstvo

Brez posebnega obvestila.

Naš dragi stric, gospod

ERNEST FERK

višji sodni svetnik v pokoju

je dne 6. maja 1940 v 85. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

K večnemu počitku ga položimo v četrtek, dne 9. maja 1940, ob 14. uri pri Sv. Barbari v Slov. gor.

Naj mu bo ohranjen prijazen spomin!

Sv. Barbara v Slovenskih gorah, dne 7. maja 1940.

Žalujejoči nečaki in nečakinje

Hiša

enonadstropna, z vrhom, zidano in kašo, dobro vpetano trgovino, gostino, ležala v Gribljah na križišču cest Črnozemelj—Karlovec ter Vinica—Metlika, je napredaj zaradi smrti go-pojarja in gospodinjice. Vsi nove oskrbniki Jože Zupančič, Krasin, post. predal 728. Beč. Kraljin. 12063-30

Enodružinsko vilo

ne popolnoma zgotovljeno, štiri sobe, kopalnica, garaža, solnčna lega, prodam za vsako sprejemljivo ceno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12439-20

V Zabukovci in Lipoglavci

napredaj malo posestvo za din 25.000. V Lipoglavci 6 orolov za din 32.000. Ponudbe na dr. Ogrizka, Celje. 12438-20

Stanovanje

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Dvosobna stanovanja

komfortna, za boljši obitavi v novi hiši oddam. Ruska cesta - Gor. kolodvor. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12423-21

Štirisobno stanovanje

komfortno, v vili oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12433-21

Stanovanja

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Stanovanje

iščem, svetlo, primerno za malo obit v priključu, eno ali dvosobno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Junij 1940«. 12440-21a

Večje dvosobno stanovanje

(brez kuhinje) po možnosti z vpetim plinom, električno in vodovodom v središču mesta, lahko tudi dvorišče, lokalni, išče združeno bivanje v frizeriji za družbene namene. Ceni, ponudbe na Gled. Ljubljana, Kongresni trg. 12464-21a

Soba odda

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Opremljeno sobo

oddam samo odraslim osebam s hrano za 500 din. Poizve se: Karlova cesta št. 8. 12404-23

Dve sobi

lepi, čisti, ena opremljena, ena prazna, oddam. Krakovski nasip 14/I. 12432-23

Opremljeno sobo

solnčno, poseben vhod, oddam takoj. Pleteršnikova 26 II. nadstropje, Sv. Krištof. 12425-23

Opremljeno sobo

solnčno, s posebnim vhom v bližini Tabora, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 12455-23

Sobe išče

Beseda 50 par, davek 3 din, ter 3 din za šifro ali dajanje naslova. Najmanjši znesek 17 din.

Gospodična

išče sobo blizu kolodvora, prazno ali opremljeno s posebnim vhom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Sobos«. 12453-23a

Soba

z uporabo kopalnice iščem za takoj ob Taboru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Tabor«. 12424-23a

Padel

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

OREHOVA JEDRCA IN MED

dobite najceneje v medarni Ljubljana, Vidovska ul. 6. 10744-33

Dopisi

Vsaka beseda 2 din, davek 3 din, za dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Celje

Gospod opazovan v gledališču in kavarni pristočno pozdravljen, Mala Maci. 12461-24

Informacije

Sporečam cenj. občinstvu da preselim obit iz hiše gospoda Šestera v hišo gospoda Šurka (prej Mrzeli) v Petelinovi vasi ter se natočijo pripravam. — Maria, prediskarja. 12426-31

Stroji

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Nov mizarski stroj

nerabljen, ugodno napredaj. Levičnik Zdenko, Kamnik. 12430-29

Dražba

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Sodna dražba

stavbne parcele v Strelški ulici na okrajnem sodišču Ljubljana, devetega maja, deveta ura soba 16. Varičič na 6370 dinarjev. Informacije pri odvetniku dr. Kamušiču, Tavčarjeva 10. 12438-32

Obrit

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Trajna ondulacija

zahteva vsake moderne dame — se priporoča salon »FANCIE, Kongresni trg 3. 125-30

Živali

Čupam (trimam) prvovrstno:

foksterije, Scotchierije, Sealyhamierije, Airedalerierije, šnaučerie. Strižem druge pse proti vročini. Počepčevanje pasov: Hou-Hou, Ljubljana, Vidovdanska cesta 9. Zadoštuje dopisnice, pridem na dom. 12422-27

Ravno

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Lesena zložljiva

patentna postelja s tapaciranim m. drocem Dln 240.— pri R. RADOVAN Mestni trg 13.

Ali res še

nimate srečke drž. razredne loterije?

Sporočite čimprej

svoj cenj. naslov na navadni dopisnici hiši sreče — bančni poslovalnici

Bez jak

Maribor GOSPOSKA UL. 25

Camo din 300

stane naša moderna otomana katero kupite le pri E. Zakrajšek, MIKLOŠIČEVA 34, tel. 48-70.

Pomagaj Vam bo

Znani pisec in raziskovalec okultnih ved F. T. Karanah Vam brezplačno napove Vašo prihodnost. Razen važnih dogodkov iz preteklosti vam pove tudi vse vaše odnose do ljudi, zakona, loterije, trgovine in vseh važnejših dogodkov sedanosti. Njegov nasvet vam bo prinesel zaželjene uspehe

v življenju. Zahvalne izjave, ki jih vsak dan prejema s celega sveta, dokazujejo nenavadno zanesljivost njegovih zapovedi. — Postavite mu nekaj važnejših vprašanj, ki Vas zanimajo in sporočite mu točne rojstne podatke. Vse napovedi o Vašem življenju, ki so zgornj omenjene, boste dobili popolnoma brezplačno, če boste pri pisca kupili njegovo najnovejšo knjigo »NAS ŽIVOT I OKULTNE TAJNE«. Knjiga stane samo Dln 30.—, denar pa se pošilja na ček, račun št. 17455, na točni in stalni naslov F. T. KARANAH, ZALEC.

dobili popolnoma brezplačno, če boste pri pisca kupili njegovo najnovejšo knjigo »NAS ŽIVOT I OKULTNE TAJNE«. Knjiga stane samo Dln 30.—, denar pa se pošilja na ček, račun št. 17455, na točni in stalni naslov F. T. KARANAH, ZALEC.

Javna razprodaja!

Vaška uprava v Kočevski reki pri Kočevju je za dan 11. maja 1940 ob 14. uri v gostilni Branje razpisala javno razprodajo za približno 500 do 600 m² smrekovine. Kavcija 13.000 din. Večji del leži ob bano-vinski cesti Gotenica, Novi lazi. Podrobnosti se izve pri vaški upravi. Kočevska Reka, 5. maja 1940.

Ekonomična vožnja na tehnično najbolj izpopolnjenih

DKW motociklih

MODEL 1940

nudi užitek vsakemu še tako razvajenemu vozaču. Zahtevajte prospekte pri zastopstvu DKW, motocikli, Ljubljana, Miklošičeva 30.

NAJLEPŠE ČTIVO

Ravljen: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR - RASPUTIN

Ravljen: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Majerjeva: RUDARSKA BALADA

Broširana knjiga stane 10.— din.

Vezana knjiga stane 15.— din.

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 6

Radiotrgovci!

ZASTOPNIKI RADIOAPARATOV!

Za prodajo naših svetovno znanih radioaparatom ISCEMO v vseh večjih krajih Slovenije

agilne in zanesljive zastopnike!

Nudimo velik zaslužek, tehnično in finančno sodelovanje, prvorazredne aparate in trajne trgovske zveze.

Pismene ponudbe na PUBLICITAS D. D., Zagreb, Ilica 9, pod »Radio—56069«.

ZAHVALA

Ob prebriski nenadomestljivi izgubi našega srčno ljubljenega moža, sina, brata, svaka, zeta, gospoda

Armina Grad

se najiskreneje zahvaljujemo za vse izraze sožalja. Posebno zahvalo pa smo dolžni izreči preč. g. duh. svetniku Pečariču, komandantu Mojstrane g. kapetanu Milakaru, dalje vsem gg. častnikom, gg. podčastnikom, vojakom planincem za častno stražo in spremstvo, gasilski četi Mojstrane in Dovje, vsem zastopnikom raznih društev, ter številnim prijateljem in znancem, darovalcem cvetja in vencev ter vsem drugim, ki so nepozabnega pokojnika spremlili k večnemu počitku.

Mojstrana—Ljubljana, 7. maja 1940.

Žalujejoča soproga GIZELA GRAD
in ostalo sorodstvo

Naše gledališče

D R A M A

Sreda, 8.: Hamlet. Red sreda. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Četrtek, 9.: Danes bomo tiči. Red četrtek. Petek, 10. ob 15.: Hamlet. Dijaška predstava za izven ljubljanske srednje šole. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Ob 20.: Danes bomo tiči. Red A. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Sobota, 11.: Hamlet. Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza. Nedelja, 12.: Hamlet. Izven. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

Drevo bo imel red sreda predstavo Shakespearjevega »Hamleta« s članom Narodnega divadla Zvonimirjem Rogozom kot gostom. Odlične igralske sposobnosti Rogoza prihajajo v vlogi Hamleta do največje učinka. Sloves te njegove kreacije, s katero je pred leti dosegel angažma na Narodnem divadlu, privlači tudi zjad občinstvo v največji meri.

Abonenti reda četrtek bodo imeli v četrtek predstavo Nestroyeve burke »Danes bomo tiči« z gostom Rogozom v vlogi Bobka. V tej komični vlogi je dokazal Rogoz, kako široko igralsko polje obvlada, saj spadata vlogi Hamleta in Bobka v popolnoma nasprotna področja.

P. n. občinstvo opozarjamo, da bo petkova popoldanska dijaška predstava samo za dijake izven ljubljanskih srednjih šol. Uporobili bodo Shakespearjevega »Hamleta« z gostom Zvonimirjem Rogozom.

Opozorilo. Ker je sobotna predstava »Hamleta« z gostom Rogozom že skoro domala razprodana, opozarjamo p. n. občinstvo, pred vsem tisto s podeželja, ki se bo mudilo v binkoštnih praznikih v Ljubljani, da bo tudi v nedeljo zvečer predstava »Hamleta« z gostom Rogozom in da si lahko za to predstavo še pravčasno pismo ali telefonično naroči vstopnice!

O P E R A

Sreda, 8.: Adriana Lecouvreur. Red A. Četrtek, 9.: Modra roža. Opera. Red B. Petek, 10.: zaprt. (Generalika). Sobota, 11.: Kleopatra. Krstna predstava. Premierski abonma.

Krstna predstava domače opere »Kleopatra«, katere kompozit je dr. Danilo Svara bo v soboto 11. t. m. za premierski abonma.

Poročila II. izdaje

Obnova pogajanj med Italijo in Anglijo

Napeto pričakovanje razgovora iz Londona se vrnivše-ga angleške veleposlanika z Mussolinijem in Ciano Mussolinijeve izjave zaupnikom stranke

Rim, 7. maja, br. (OA) Sinoči se je vrnil po daljši odsotnosti sir Percy Loraine, ki se je v Londonu najprej udeležil konferenca angleških poslanikov z Balkana z zunanjim ministrom lordom Halifaxom, potem pa se prejel navodila za svoje razgovore z italijanskimi državniki, da bi se napetost v Sredozemlju omilila. V diplomatskih krogih so nocoj govorili, da bo Loraine v najkrajšem času, najbrže že jutri obiskal ministrskega predstavnika Mussolinija in nato še zunanjega ministra grofa Ciana. Zaradi tega novinarji z največjo pozornostjo zasledujejo sleherni korak angleškega veleposlanika.

V diplomatskih krogih so danes dalje zadrževali, da se Angličani mnogo nadejajo uspeha eventualnih pogajanj z Italijo, ker prihaja angleški veleposlanik iz Londona s povsem konkretnimi predlogi, po katerih naj bi se poglobil in razširil velikončni pakt iz leta 1937, tako da bi predstavljal še bolj učinkovito sredstvo za ohranitev statusa quo v območju Sredozemskega morja. Kar se tiče angleških predlogov, se more čuti le geslo: »Internacionalizacija Sredozemlja«, ne da bi bilo mogoče o tem izvesti kakke nadaljnje podrobnosti. Vsekakor pa to pomeni, da je Velika Britanija v gotovi meri pripravljena ugoditi italijanskim zahtevam in jo na ta način spustiti »ujetništva« v Sredozemskem morju.

Velikončni pakt vsebuje med drugim določilo, da se morata obe državi medsebojno obveščati o vseh vojaških ukrepih v Sredozemlju. To bo dalo angleškemu veleposlaniku priložnost, da docela razjasni namen in pomen koncentracije zavezniških sil, a da tudi izve od italijanskih državnikov, zakaj je bilo tudi italijansko vojno brodogradništvo koncentrirano v vzhodnih predelih Sredozemskega morja. V angleških diplomatskih krogih govore na osnovi velikončnega pakta, ki je še vedno v polni veljavi in ki naj bi se sedaj celo še razširil. Že kar o angleško-italijanski aliansi. Zato ni čuda, da v Rimu z največjim zanimanjem pričakujejo razgovore angleškega veleposlanika z Mussolinijem in Ciano, da bi pričakovali od njih predvsem razjasnitev položaja v Sredozemlju. Gotov optimizem so vzbudile v krogih mednarodnega tiska tudi zaupne izjave

Mussolinija, ki jih je podal 24. aprila, na praznik ustanovitve Rima, funkcionarjem fašistične stranke in ki so se potem razširile po Italiji v obliki zaupne okrožnice.

Mussolini je ob tej priložnosti iznova opozoril na strateški položaj Italije, ki je v Sredozemlju nevzdržen in ki ga je treba za vsako ceno spremeniti. Naglasil je tudi, kako ogromno škodo ima Italija kljub vsem nasprotnim zatrjevanjem zaradi zavezniške kontrole in blokade. Občo pozornost je vzbudila njegova izjava, da Nemčija doslej ni zahtevala od Italije, naj vstopi v vojno, kar bi zavezniški nedvomno že storili, ko bi imela Italija napram njim podobne obveznosti.

Proglas norveškega kralja Haakona

London, 7. maja, br. (Reuter.) Kralj Haakon je danes popoldne izdal nov proglas na norveški narod. V njem pravi, da norveška vojska trdno drži v svojih rokah postojanke v severni Norveški. Z novo pomočjo, ki se pripravljajo, jim bo uspelo vzdržati pritisk sovražnika in doseči končno zmago. Norveška vojska je bila prisiljena umakniti se iz južne in srednje Norveške le zaradi tehnične premoči sovražnika. »Jaz in moja vlada,« pravi proglas na koncu, »bova trdno vztrajala tako dolgo, dokler ne bo vsa država spet osvobojena.«

Nemci na Norveškem

London, 7. maja, br. Norveška službena agencija je nocoj izdala komunikate, v katerem pravi, da Nemcem vobče ni uspelo severno od Namsosa zavzeti kakršnokoli norveško mesto.

Večerno francosko

vojno poročilo

Pariz, 7. maja, br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je nocoj objavilo naslednje 494. vojno poročilo: Topniško streljanje zapadno od Voge-zov.

Iz Celja

e— Povišanje cen v kavarnah. Celjske kavarne so te dni zaradi dražnje povišale cene. Stevilne kavarniške goste, ki po večini še niso bili deležni povišanja prejemkov, je ta podražitev neprijetno prizadela.

e— Razprava proti inž. Westenu. Na sreškem sodišču se je včeraj zaključila nedavno preložena kazenska razprava proti inž. Maksu Westenu, ki je bil obtožen, da je na velikončni ponedeljek ponoči v gostilni razžalil trgovca Kraupnerja in Debenjaka s psovki »Windischer Hunde«. Tudi pri tej razpravi je inž. Westen odločno zanimal, da bi bil izrekel inkriminirane besede. Mediar in trgovec Rihard Kraupner je izpovedal kot prič, da je prišlo med njim in inž. Westenom do incidenta najprej v Zamparutijevi gostilni. Pozneje pa se je incident ponovil v kavarni »Merkure«. Na sodnikovo vprašanje, zakaj Kraupner ni že pri zaslišanju na policiji omenil incidenta pri Zamparutiju, je prič dejal, da je tam incident zamočal, ker se mu je drugi dan inž. Westen oprostil, češ naj mu ne zameri zelo, če ga je res kaj razžalil, ker je bil v razposajenem stanju. Trgovec Josip Debenjak je potrdil, da je inž. Westen tudi njega žalil na omejen način, in sicer v kavarni Merkur okrog ene polnoči. Priče sofer Miroslav Zagar, avtomobilski izvozelec Ignac Toplak in hotelski vratar Viktor Krivec, ki so v kritični noči šahirali v kavarni, so izpovedali, da se je inž. Westen vmešaval tudi v njihovo družbo, toda inkriminiranih besed niso čuli. Prav tako je izpovedal trgovec Lokošek iz Stor, ki je bil v družbi, v kateri je bil inž. Westen. Visokolec Frac Martini in uradnik Robert Ržinek sta bila v Westnovi družbi in nista slišala inkriminiranih psovki. Dopoldanska razprava je bila prekinjena, da je sodnik mogel zaslišati popoldne še Zamparutijevo natakarko Dvorakovo in prodajalko Hajdenkumerjevo, ki sta pa obe izjavili, da inž. Westen pri Zamparutiju priče Kraupnerja ni sposal z inkriminiranimi besedami. Priča Kraupner pa je vztrajal pri svoji izpovedi. Kraupner in Debenjak sta bila zaprisežena, nato pa je sodnik s. o. s. Kraut razglasil sodo, da je inž. Westen kriv po čl. 5. zakona o zaščiti države ter se obsoja na dva mesca zapore in 8000 din denarne kazni. Inž. Westen je priglasil rekurz.

Iz Maribora

a— Osebnostna vest. Komisar obmejne policije g. Stevo Krajnovič, ki ostane na sedanjem službenem mestu do prevzema po njegovem nasledniku, je premeščen na važno mesto v notranjem ministruvstvu. G. komisarju, ki uživa v vseh mariborskih nacionalnih in družabnih krogih izredno priljubljenost, izražamo ob napredovanju in službenem priznanju najtoplejšje čestitke, ki se jim iskreno pridružuje vsa mariborska nacionalna javnost.

Propagandne razglednice zleta mariborske sokolske župe

se dobijo v trgovini »Olimpija« (Tyrševa ulica), Avtomatski bufet (Slovenska ulica), Tiskovna zadruga (Aleksandrova cesta) in Kotlovorska prodajalna časopisov na kolidvoru. Kupujte propagandne razglednice zleta mariborske sokolske župe!

a— Letošnji april. Kakor kaže pregled opažanj tezenske vremenske postaje, je bil najtoplejši dan v letošnjem aprilu 21. april, ko je bilo v senci 22.6 st. C, najmržljajši pa 13. april, ko je zdrknilo živo srebro na 4.2 st. C pod ničlo. Povprečna temperatura je bila 9.9 st. C. Mesečna vi-

znani teniški igralci Punčec, Pallada in Mitlić ter državna prvakinja Florjanova. Začetek turnirja, ki v splošnem precej trpi zaradi slabega vremena, je prinesel našim vrhunskim igralcem celo vrsto sigurnih uspehov, seveda samo proti manj znanim domačim nasprotnikom, ki so se pojavili v prvi igrah na tem turnirju. V teku ponedelja pa so naši že zadeli na močnejše zastopnike madžarskega tenisa in prva žrtev enega izmed njih je bil naš slavn Davisov igralec Franjo Punčec sam. V igri proti Szentpeteryju je moral položiti orožje po dveh gladko izgubljenih setih 3:6, 5:7. Prav tako je igro izgubila tudi Florjanova proti Madžarki Popp z rezultatom 6:8, 3:6. Pallada je po prvem setu proti Csikosu vodil s 6:1, potem pa je Csikos odstopil, tako da je vsaj Pallada prišel do cenene zmage.

Mednarodni atletski miting v Ljubljani

Atletska sekcija SK Ilirije namerava v dnevih 8. in 9. junija prirediti velik mednarodni atletski miting. V goste je povabila znani italijanski klub Giovinezza iz Trsta ter madžarski klub Pečuh, razen tega pa še najboljšie atlete iz Jugoslavije. Miting je zamišljen kot troboj med Giovinezza, Pečuhom in Ilirijo, ki si namerava za discipline, v katerih je posebno slaba, izposoditi po 2—3 atlete od ostalih domačih klubov. Tekmovanje, ki bo na telovadnici Ljubljanskega Sokola v Tivoliju, bo

gotovo eno najzanimivejših letošnjih atletskih prireditev v Ljubljani. Spored bi obsegal skoraj vse olimpijske discipline, razen 400 m preko zaprek, 3000 m steeplechase, maratona in desetboja.

Načrt, ki ga ima Ilirija, je vreden vsega priznanja in je treba le želeči, da bi ji uspelo premagati vse težave, ki so v današnjih časih združene s tako mednarodno prireditvijo.

SK Ljubljana. Zaradi bližnjih gostovanj se pozivajo vsi igralci I. moštva, da redno in marljivo trenirajo. Ob sredah in petkih se sprejemajo novi juniorji, in sicer po treningu na igrišču. Trenirali bodo pod vodstvom trenerja. Načelnik.

SK Mars. Obveščajo se vsi igralci I. in juniorskega moštva, da od jutri dalje ne bo več treningov na dosedanjem mestu. Jutri in dalje vsak torek in petek v tednu bodo treninji moštva na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno, in sicer od 16. dalje. Opozarjajo se vsi klubovi igralci, da se teh treningov udeležujejo do zadnjega in redno. Kdor ne bo treniral ne bo nastopal v tekmah. Načelnik.

Kolesarsko društvo Ljubljaničan ima sejo v četrtek 9. t. m. ob 19. isti dan ob 20. pa bo pri tov. Selanu v Dobrunjah sestanek vseh ljubiteljev kolesarskega sporta zaradi izleta v Zupanovo jamo, ki ga namerava društvo prirediti v nedeljo dne 19. t. m. Ker bo na poti tjakaj tudi dirka kolesarjev turistov, je ta sestanek važen za vse udeležence. — Odbor.

Gospodarstvo

Gibanje zaposlenosti v Jugoslaviji

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je objavil podatke o gibanju števila zavarovancev pri vseh krajevnih organih v Jugoslaviji v mesecu februarju. Med tem ko se je lani od januarja do februarja število zavarovancev povečalo zaradi sezonskih razlogov za 44.579, je bilo letošnje sezonsko povečanje v istem mesecu mnogo slabše, saj je število zavarovancev od januarja do februarja leta naraslo le za 15.104 in smo zaradi tega glede skupnega števila zavarovancev padli pod lanski nivo. V januarju letošnjega leta smo imeli še za 5.103 zavarovanceve več nego v lanskem januarju, v februarju pa je bilo število zavarovancev za 14.372 manjše nego lani v istem mesecu. Vsega je bilo v februarju zavarovanih 666.148 zavarovancev nasproti 680.520 v januarju. Skupno število zavarovancev v Sloveniji, banovini Hrvatski in ostalih banovinah je bilo v februarju naslednje:

	februar	razlika na- 1940 sproti januarju
Slovenija	102.573	+ 1456
ban. Hrvatska	213.577	+ 4444
ostale banovine	349.998	+ 9204

V skupnem številu zavarovancev v Sloveniji so upoštevani poleg zavarovancev Okrožnega urada v Ljubljani, ki jih je bilo 91.265 (za 1321 več nego v januarju), tudi zavarovanci pri bolnišnici blagajni Trgovskega bolnišniške in podpornega društva, ki jih je bilo 10.332 (za 96 več) in zavarovanci zagrebškega Merkurja na področju Slovenije, ki jih je bilo 976 (za 39 več). Od januarja do februarja se je število zavarovancev v Sloveniji povečalo za 1.4%, v banovini Hrvatski za 2.1% in v ostalih banovinah za 2.6%.

Občutno nazadovanje zaposlenosti v lesni stroki

Od posameznih gospodarskih panog kažejo v primeri z lanskim februarjem najobčutnejše povečanje števila zaposlenih delavcev kovinska in strojna industrija, kjer je število zavarovancev naraslo za 5291 ali za 11.5%. Nadalje zaznamujemo v

primeri z lanskim letom povečanje zaposlenosti kemična industrija, živilska industrija, javni promet itd. Od gospodarskih panog, kjer se je zaposlenost v primeri z lanskim letom poslabšala, je omeniti predvsem gozdno-žagarsko industrijo, kjer je bilo letos v februarju za 12.958 zavarovanih delavcev manj nego lani in znaša nazadovanje preko 25%. Tekstilna industrija beleži zmanjšanje števila zavarovancev za 3956 za 6.2%, gradnja železnice, cest in vodnih zgradb za 3829 ali za 13.4%, industrija gradbenega materiala za 2739 delavcev ali za 15.5%, industrija za obdelovanje lesa za 1704 delavcev ali za 8%, gradbena stroka (visoke gradnje) za 1642 delavcev ali za 11% in usnjarska industrija za 1077 delavcev ali za 17.9%.

Od okrožnih uradov zaznamujemo najobčutnejše povečanje nasproti lanskemu letu okrožni uradi v Beogradu (za 4.7%) in na Sušaku (za 1.7%). Najobčutnejše zmanjšanje števila zavarovancev v primeri z lanskim letom pa beležijo okrožni uradi v Nišu (za 10%), v Karlovcu (za 9.2%), v Petrogradu (za 4.3%), v Subotici (za 2.4%) in v Ljubljani za (1.1%).

Mezde in zaslužek

Povprečje zavarovane mezd je znašalo letos v februarju za vso državo točno 25 din, to je za 0.32 din več nego v januarju in za 1.38 din več nego v lanskem februarju. Na področju dravske banovine je znašalo povprečje zavarovane mezd 26.65 din, na področju banovine Hrvatske 26.61 din in na področju ostalih banovin 23.64 din.

Skupni zavarovani zaslužek delavcev in nameštencev v vsej državi je znašal v februarju 416.4 milijona din, to je za 14.5 milijona din več nego v lanskem januarju, čeprav je bilo število zavarovancev manjše, kar je pripisati okolištnosti, da se je zaslužek zaradi povišanja povprečja zavarovane mezd v večji meri dvignil, nego je znašalo nazadovanje zaslužka zaradi manjšega števila zaposlenih delavcev.

Draginja pri nas in drugod

Že ponovno smo poudarili, da je draginja v Jugoslaviji zavzela mnogo večji obseg, kakor v ostalih evropskih državah, ne izvemski vojskujoče se države. To le potrjuje, da je pri nas borba proti draginji bolj na papirju, kar tudi ne more biti drugače, dokler je dopuščeno, da se cene kmetijskih proizvodov poljubno dvigajo, kakor smo to videli nedavno pri pšenici in koruzi. Kakor je bilo morda prej upravičeno, da se cene proizvodov, ki jih prodaja kmet zboljšajo zlasti v primeri s cenami blaga, ki ga kmet kupuje, tako se moramo na drugi strani zavedati, da je tako zboljšanje v korist kmeta možno le do gotove meje, če pa to mejo prekoracimo, se prične neizogibno splošno dvigovanje nivoja cen, ki potem kmetu nič več ne koristi,

ker se podraži tudi blago, ki ga kmet kupuje.

Da smo to mejo že davno prekoracili, o čemur je jasno podražitev v naši državi daleč preko obsega podražitve v ostalih državah, nam potrjuje najnovejša statistika Društva narodov o gibanju cen v posameznih državah. Zadnja številka biltena Društva narodov prinaša med drugim naslednje zanimive številke o podražitvi življenja od začetka vojne. V primeru s prvimi polletjem 1939 se je življenje podražilo v Zedinjenih državah za 1%, v Kanadi za 2%, v Grčiji in Madžarski za 4%, v Švici in Argentini za 6%, v Belgiji in Norveški za 8%, v Švedski za 10%, v Angliji in Estoniji za 14%, na Japonskem za 16%, v Jugoslaviji za 26%, v Rumuniji za 30% in na Kitajskem za 126%.

Kongres slovenskih vinogradnikov bo v Dolnji Lendavi

Vinogradniki dravske banovine, združeni v Vinarskem društvu v Mariboru, bodo letos zborovali v Dolnji Lendavi.

V soboto dne 18. maja 1940 bo imelo ob 20. uri zvečer Vinarsko društvo v čitalnici hotela »Krone« svoj redni letni občni zbor. V nedeljo 19. maja 1940 pa se bo prav tam vršil XII. vinarski kongres vinogradnikov dravske banovine. Na kongresu, ki se prične ob 16. uri popoldne bo poročal o selekcijskih krogih kmetijski svetnik Vladimir Kuret, banov. referent za vinarstvo v Ljubljani ter Franjo Vojsk, kletarski nadzornik iz Maribora o pogojih za pravilno kletarstvo.

V nedeljo dne 19. maja t. l. priredi Vinarska podružnica v Dol. Lendavi ob 9. uri III. vinsko razstavo in vinski sejem v gornji dvorani hotela »Krone« v Dolnji Lendavi. Razstavljenata bodo vina iz lendavskih gor in Medjimurja. Ta razstava in vinski sejem imata predvsem namen, pokazati vinogradnikom vse dravske banovine napredek prekmurskega vinogradništva v zadnjih sedmih letih. Vinska poskušnja bo pokazala, da imajo v lendavskih gorah vinogradniki prav dobro sortirana in pitna namizna vina.

Dne 19. maja popoldne, pa si bodo udeleženci kongresa ogledali dolnje lendavske gorice ob naši vzhodni državni meji.

Ker so z Dolno Lendavo udarne železniške zveze vabimo vinogradnike, kupce in ostale interese, da se polnoštevilno udeležijo te manifestacije naših vinogradnikov.

Gospodarske vesti

— Trgovinska pogajanja z Nemčijo. Včeraj popoldne je predsednik nemške trgovinske delegacije Landfried obiskal pomočnika zunanjega ministra in predsednika naše trgovinske delegacije Milivoja Piljo. Popoldne pa je bil Landfried sprejet pri trgovinskem ministru dr. Andreju. V sredo popoldne ob 11. bo prva plenarna seja naše in nemške trgovinske delegacije.

— Posojilo Gospodarske Sloge za intervencijo na trgu koruze. Iz Zagreba poročajo: Na konferenci, ki jo je imel ban dr. Šubašić z načelnikom oddelka za kmetosko gospodarstvo banske oblasti Slavkom Poljarjem, ravnateljem »Gospodarske sloge« Ljudevitom Tomašičem in glavnim ravnateljem Prizada dr. Totom, je bilo sklenjeno, da bo banska oblast jamčila za posojilo 10 milijonov din, ki ga bo »Gospodarska sloga« najela pri Banovinski hranilnici. Denar se bo porabil za intervencijo na tržišču koruze, ki so se ji cene iz spekulativnih razlogov povišale, kar je posebno v škodo pasivnim krajem. Doslej je banska oblast jamčila že za 25 milijonsko posojilo »Gospodarske sloge« za nabavo žita in modre galice ter še za poseben 5 milijonski kredit v iste namene.

— Odklonjeno povišanje cen opekarnarskih izdelkov na Hrvatskem. Kartel opekarn se je obrnil na bansko oblast v Zagrebu s predlogom, da bi kot kartelna oblast odobrila povišanje cen opekarnarskih izdelkov. Banska oblast pa je predlog zavrnila, češ da ni dovolj utemeljen, hkratu pa se je odločila ustanoviti posebno komisijo strokovnjakov, ki bo ugotovila proizvajalne stroške posameznih kartelarnih opekarn.

— Nova izdaja zadružnega zakona. Prva izdaja zakona o gospodarskih združgah z dne 11. septembra 1937, je pošla in zato sta Zveza slovenskih združg in Zadruga zveza v Ljubljani izdali in založili knjižico, ki vsebuje besedilo omenjenega zakona, razen tega pa tudi uredb o vodenju in vpogledovanju zadružnega registra, pravilnik o opravljanju revizije in pravilnik o uporabi sredstev sklada za podpiranje zadružništva. Na ta način ima vsakdo, ki se bo poslužil te knjižice, pri roki vse potrebne zakonske predpise, ki se nanašajo na zadruge, ter mu jih ni treba iskati po raznih virih. Velikega praktičnega pomena bo ta knjižica za vse one, ki imajo dan za dnevno opravka z zadružnim pravom, posebno torej za številne zadružne funkcionarje, nameštence itd. Knjižica, ki ima običajno obliko izdaj raznih naših zakonov, je naprodaj v knjigarnah po 16 dinarjev, naroči se pa lahko tudi neposredno pri eni izmed založnic.

— Dobave. Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 10. t. m. ponudbe za dobavo 40 pocinkanih sodov. Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 14. t. m. ponudbe za dobavo cementa, do 21. t. m. pa za dobavo jamskega armiranega kabla. Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo dinamita žice raznih dimenzij. Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 15. t. m. ponudbe za dobavo 6000 aluminijastih porcij, do 17. t. m. pa za dobavo raznih mornarskih gumbov iz medi.

— Licitacije. Dne 19. t. m. bo pri zavodu za izdelavo vojne opreme v Beogradu licitacija za dobavo 1000 kg kosira in istočasno v Zagrebu za dobavo raznega usnja, 15. t. m. v Beogradu in Zagrebu za dobavo 40.000 komadov desk za postelje, 18. t. m. za dobavo sviterjev, šalov, rokavic, naočnikov, pasov, krpe in dr. 27. t. m. za dobavo koev za postelje in 23. t. m. za dobavo bombažnega in lanenega sukanc.

Borze

7. maja

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški kilirinski čeki nespremenjeno 14.70. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 29.75, v Beogradu pa je bil promet po 30.05. Bolgarski kilirinski čeki so se v Beogradu trgovali po 96.50. Tečaj na svobodnem trgu se nadalje ravna po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je vojna škoda pri slabi tendenci nudila po 426 (v Beogradu je bil promet po 427). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov, pač pa je bil promet v delnicah Trboveljske po 243 — 245.

Devize

Ljubljana. Oficijelni tečaj: London 153.30 — 156.50, Pariz 86.60 — 88.90, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 743 — 755. Tečaj na svobodnem trgu. London 189.41 — 192.61, Pariz 107.06 — 109.36, New York 5480 — 5520, Curih 1223.18 — 1238.18, Amsterdam 2900.55 — 2938.55, Bruselj 917.65 — 929.65.

Curih. Beograd 10, Pariz 8.61, London 15.20, New York 446, Bruselj 74.75, Milan 22.50, Madrid 45, Amsterdam 236.75, Berlin 178.62, Stockholm 106, Sofija 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.10, Bukarešta 2.37.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote. Vojna škoda 426 bl. 4%, severne agrarne 51 bl. 6%, beguške 75 bl. 6%, dalm. agrarne 66 bl. 7%, stabiliz. 95 bl. 7%, invest. 96 — 98, 7% Blair 90 bl. 8%, Blair 98 bl. delnice: PAB 183 bl., Trboveljska 242 — 245 (243 — 245), Gutman 51 — 55, Sečeraš Osljek 215 den., Isis 31 den., Oceania 600 den. Jadranska 350 den.

Beograd. Vojna škoda 428 — 430 (427), 4% agrarne 51.50 den., 6% beguške 74 — 74.50 (74.25), 6% dalm. agrarne 65.50 — 65.75 (65.75), 6% šumske 64 — 66, 7% invest. 97 — 97.75 (97.50), 7% Blair 89 bl., 8% Blair 99 bl., (99), Narodna 8000 — 8050, PAB 179 den. (180).

Blagovna tržišča

Žito

+ Chicago. 7. maja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 105.625, za julij 101.25, za septemb. 104.50; koruza: za julij 65.375, za septemb. 65.75.

+ Novosadska blagovna borza (7. t. m.) Tendence nespremenljive. Pšenica: baška okolica Novi Sad 250 — 252; sremska 250 — 252; slav. 250 — 252; ban. 250 — 252; baška ladja Tisa 252 — 254. Rž: baška 202 — 204. Oves: sremski 194 — 196, slavski 196 — 198. Ječmen: baški in sremski 64.65 kg 204 — 206. Koruza: baška 195 — 197; par. Indija 195 — 197. Moka: baška in ban. »0g« in »0gg« 365 — 375; »2« 345 — 355; »3« 325 — 335; »4« 305 — 315; »5« 275 — 285; »6« 275 — 185. Otrubi: baški in sremski 162.50 — 165; banatski 160 — 162.50. Fižol: sremski beli brez vreč 435 — 440.

Železne ograje padajo

V Italiji so začeli odstranjevati železne ograje pri hišah, vrtovih in parkih. Železo bodo porabili za izdelovanje orožja in streliva

Položaj Italije v Sredozemskem morju

Stari angleško-francoski položaji in italijanski strateški sistem

Vzmemirjenje zavoljo najnovejših dogodkov o Sredozemskem morju se je trenutno malo poglobilo, vendar pa je skoraj jasno, da moramo pričakovati še nadaljnjih zapletitve. Italijani se pripravljajo na vse morebitnosti vsekakor precej hladnokrvno in kakor je razvidno iz pisanja njihovih listov, pred vsem iz serije člankov, ki jo je objavil pred kratkim znani Virginio Gayda v »Giornale d'Italia«, se čutijo tudi dovolj močne in zavarovane, da lahko nastopajo z zahtevami glede svojega položaja v Sredozemskem morju, ki prekašajo vse njihove dosedanje zahteve.

Nad starim angleško-francoskim položajem v tem morju si je Italija v zraku zgradila strateški sistem, o katerem misli, da more brez nadaljnega držati angleško-francoske položaje v šahu. Zavoljo italijanske grožnje iz zraka je naravna trdnjava Malta izgubila precej svojega pomena, saj je oddaljena komaj 90 km od Sicilije in jo je z letali doseči v poludru uri iz Sirakuze, v dveh urah pa iz Tripolisa. Dodekaneški otoki v Egejskem morju, ki so italijanska posest, stoje nasproti Egiptu, Palestini in Cipru. Oporišče Rod je tu oddaljeno 600 km od Aleksandrije in 550 km od Famagoste na Cipru. Kar bi ušlo italijanskim letalcem v vzhodnem Sredozemskem morju, bi se dalo iz Brindisija, Tripolisa in Tobruka ujeti v srednjem ali zapadnem delu tega morja. Otok Pantelleria, ki so ga Italijani v zadnjih letih močno utrli oboje polovici Sredozemskega morja, vzhodno in zapadno, sploh zapira. Niti sam Gibraltar za italijanska letala ni več nedosegljiv. Od Sardinije je oddaljen sicer 1200 km, toda to je razdalja, ki jo moderen bombnik tja in nazaj prav lahko premagi.

Kar se tiče zavarovanosti italijanskih mej, je zanimiv članek, ki ga je objavil te dni »Tevere«. Na vprašanje, da-li je Italija ranljiva, odgovarja ta članek z »Ne« in pravi: Jadran kot pohodni pas za sovražna brodovja sploh ne prihaja v poštev, ker ga je mogoče kakor Doverski preliv ali Skagerak zapreti v Otrantski ožini. Ostala morja, ki obkrožajo Italijo od francoske meje, mimo ligurske obale do Libije

na 1500 km dolgi črti, ki objema tudi Korziko, Sardinijo, Pantellerio in Sicilijo, se dajo s 121 italijanskimi podmornicami tako zapreti, da bi bili med posameznimi podmornicami samo presledki po 15 km. Te presledke bi lahko obvladale torpedovke. Tirensko morje na ta način ni odprto, temveč zaprto morje, v katerem bi se lahko za vsako akcijo mirno zbiralo italijansko brodovje, ki sestoji iz 6 bojnih ladij, 33 križark, 118 rušilcev in 62 torpedovk. Prištetih pa je treba tudi številna oporišča močnega italijanskega zračnega brodovja, utrjeni pas Liktorske linije v Alpah in osem milijonov bajonetov, ki jih Italija lahko pošlje v vojno...

Takšen je položaj Italije v Sredozemskem morju z vojaškega stališča, kakor ga razlagajo italijanski in njim naklonjeni nemški viri.

Kako je bil potopljen »Blücher«

Preluknjači so ga izstrelki norveških obalnih baterij

Skoro mesec dni po zasedbi Norveške, objavljajo nemški listi nekatere zanimive podrobnosti o potopitvi nemške križarke »Blücher«, ki se je pogreznila na dno morja v Oslo fjordu dne 9. aprila.

»Blücher« je pripadal skupini križark, torpedovk in manjših ladij, ki so bile pod poveljstvom admirala Kummetza. Vojne ladje so morale mimo trdnjave Oskarsborg in tam je norveška obramba na razdaljo 500 m na sovražne ladje otvorila hud topniški ogenj. Nabrežje je bilo zavito v meglo, z brega pa je bila nemška križarka Norvežanom dobro vidna.

»Blücher« je odgovarjal na norveški ogenj in njegovim topovom se je tudi deloma posrečilo, da so prisilili nekatere baterije k molku. S tem je bila odprta kot za nadaljnje nemške ladje, ki so vdrle v fjord. Kljub temu pa je nemško križarko zadelo več izstrelkov iz norveških topov. Na zgornjem krovu je nastal požar, za prvimi še več drugih, ki jih posadka ni mogla pogasiti. Kmalu nato je dobil »Blücher« še več zadetkov od norveških torpedov. Ladja ni bila več zmožna manevriranja. Voda, ki je vdirla vanjo, je zmagala in kmalu je izginila pod vodno gladino. Preden se je to zgodilo, jo je moštvo zapustilo. Kmalu po potopitvi »Blücherja« je padla norveška metropola Oslo. Ko se je ladja potapljala, so Nemci na bregu prepevali svojo pesem...

Angleško slovo od Norveške

Stockholmski dnevnik »Svenska Dagbladet« objavlja, da je imel njegov dopisnik priložnost govoriti z norveškim poveljnikom pri Namsosu, polkovnikom Goetzom. Goetz mu je pokazal pismo, ki ga je prejel ob odhodu Angležev, odnosno od njih poveljnika generala Cartona de Wyarta, ko so zapuščali norveška tla. General je pisal polkovniku:

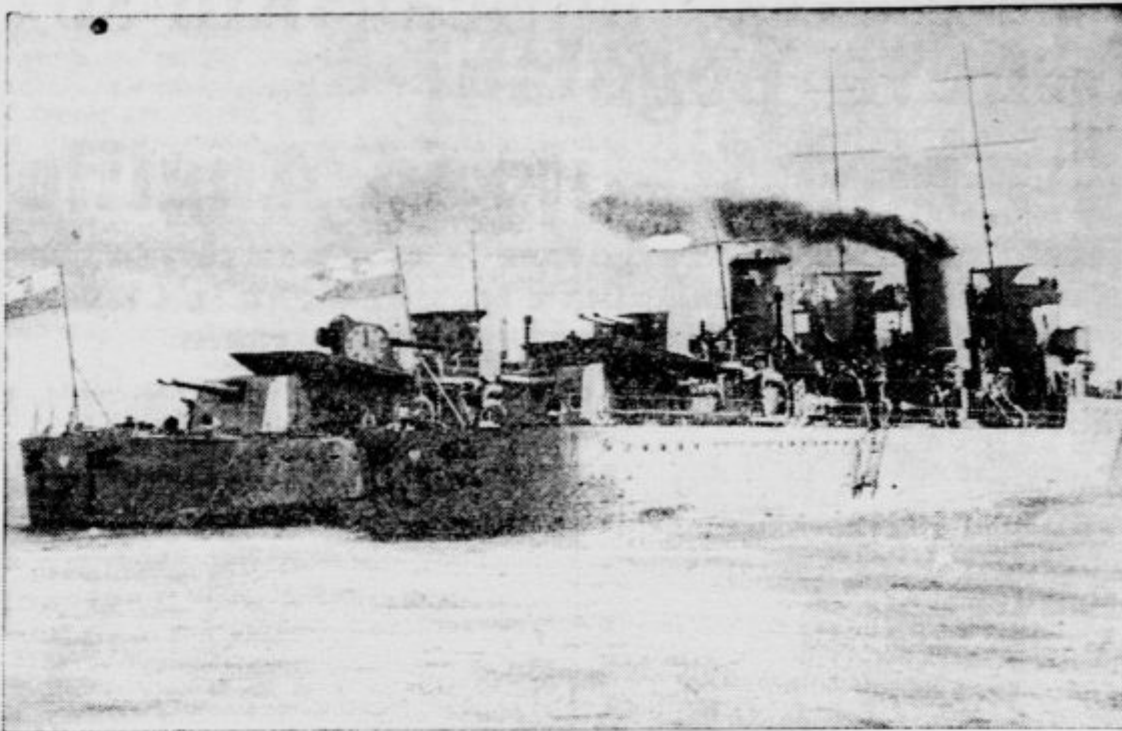
»Dragi polkovnik Goetz, z veliko žalostjo Vas obveščam, da smo morali izprazniti ozemlje v tem predelu. Vsak izmed nas občuti to kot trdo dejstvo. Ostavljamo vam mnogo materiala in upamo, da ga boste mogli prevzeti ter da bo Vam in norveški hrabri vojski v veliko korist. Po drugi strani pa upamo, da se bomo zopet vrnili v te kraje, kjer Vam bomo pomagali dovršiti boje do srečnega konca«.

Opreznost v Egiptu

Egiptska vojska preizkuša top proti letalom

Poljski rušilec »Grom«

V norveških vodah je postal žrtev nemške bombe poljski rušilec »Grom« (slika na levi), ki se mu je lani v septembru poleg »Bliskavice« (slika na desni) posrečilo prodreti nemško blokado in priti na Angleško. Anglija bo Poljakom izročila nov rušilec, da nadomestijo bridko izgubo

Zakaj zelenijo drevesa

Zelenilo ali klorofil dobi barvo šele pod vplivom sončne svetlobe

Na vprašanje, zakaj rastline spomladi ozelenijo, je mogoče odgovoriti popolnoma jasno s pomočjo mikroskopskih raziskav in analize sončne svetlobe.

Kakor vemo, so mala zrna listnega zelenila v rastlinskih stanicah, ki dajejo listom barvo. Ta zelenilska telesa so tisti stroji, s katerimi si rastlina iz zračnega ogljika pripravlja škrob. Svoj položaj ne prestopajo spreminjajo, in sicer v skladu s svetlobo, ki jim je na razpolago.

Če je svetloba posebno šibka, se razdelijo preko vse listne površine, da bi to svetlobo čim bolj izkoristili. Kadar je mnogo sončne svetlobe, pa se zelenilo zbira skupaj, da bi čim bolj obšlo neugodne

vplive, ki bi jih mogla imeti premočna svetloba. Zelenilo ali klorofil, kakor se imenuje z znanstvenim imenom, je sprva brezbarvno in ozeleni šele pod vplivom sončne svetlobe. Zbira se v skladu s svojo nalogo pred vsem v površinskem tkivu, zlasti pa v listih, ki so večinoma ploski. So pa rastline, ki so celo v koreninah malo zelene. Druge rastline, kakor gobe in bakterije, pa zelenila nimajo.

»Vaš mož mora imeti brezpogojen mir, je dejal zdravnik. Tu imate uspalivo.«
»Lepo,« je rekla bolnikova žena, »kdaj naj mu ga pa dajem?«
»Sploh ne,« je odgovoril zdravnik. »Jemati ga morate sami.«

Nova metoda proti rahitisu

Agencija Stefani poroča iz Berlina, da so napravili zdravnik v Frankfurtu ob Meni interesanten poskus, ki dokazuje, da je zdravstvo na novi poti k zdravljenju rahitisa pri otrokih. V odnotni bolnišnici hranijo otroke z mlekom, ki je sterilizirano z ultravijoličnimi žarki. Dosedanji poskusi so podprli domnevo, da ti žarki v ničemer ne škodujejo mleku, niti menjajo njegov okus. Otroci, ki jih hranijo s takšnim mlekom, so ozdraveli že v nekaj tednih. Zdravniki se nadejajo, da bo nova metoda postala uspešen pripomoček v boju proti rahitisu.

Čudež sv. Januarija v Napoliju

Iz Napolija poročajo, da je prišlo tam te dni do značilne mirovne manifestacije. Bilo je ravno na dan proslave sv. Januarija. Na ta tradicionalni praznik vsako leto oživi svetnikova kri, ki jo nesejo v cerkvenem sprevodu po mestu.

Navadno se stvar odigra dolgo po začetku procesije, topot pa se je zgodilo, da je kri navzela tekoče stanje čim je duhovnik, ki je nosil relikvijo, položil nogo na cerkvene stopnice. Množice se je polastila velika ginjenost in verniki so popadali na kolena. V Napoliju smatrajo ta dogodek za dober znak, ki kaže, da bo ostal mir Italiji ohranjen.

Če še ne veš, zdaj izveš

da je Evfrat prestopil bregove in da grozi poplave Damasku;
da bo ameriški prezident Roosevelt ostal še nekaj časa na dopustu v Hydeparku;
da so Nemci po zasedbi Poljske preimenovali veliko industrijsko mesto Lodz v Litzmannstadt, mesto Brzdziny pa v Löwenstadt;

da so iz javnega parka v Ernu odstranili spomenik, ki je stal tam na čast utemeljitelju esperanta, dr. Zamenhofu;
da je v Kozu, Anatoliji, nastala rudniška nesreča, ki je zahtevala 37 mrtvih;
da so obhajali letos rojstni dan izumitelja Marconija v Italiji kakor narodni praznik;

da je nestorja nemških arheologov Doerpfeld v starosti 87 let na grškem otoku Levkas zadela kap;

da sta obe švedski zbornici sprejeli zakon o obveznem delu;

da je angleška vlada te dni izdala seznam izgub, ki obsega 119 imen. To seznam je najobširnejši seznam angleških izgub od začetka vojne;

da bo novi italijanski poslanik pri nemški vladi Dino Alfieri dne 15. maja odpotoval v Berlin, kjer bo sprejet od Hitlerja v svečani avdienci;

da bo pristanišče v Helsinkih prihodnje dni znova izročeno rednemu prometu;

da se nahaja glavni stan norveške vojske na neki angleški vojni ladji.

Pecivo na izkaznice

Do nedavno se je dobivalo pecivo v Nemčiji v prosti prodaji, od 6. maja dalje pa je mogoče kupiti pecivo samo na izkaznice.

Sovjetski tisk

o rasizmu

Moskovski radio je 1. maja prenašal uvodnik iz uradnega glasila »Izvestja« ter posebno poudarjal naslednji odstavek omenjenega članka: »Zveza sovjetskih držav ne pozna in ne priznava odvrtnega izrasla zapadno-evropskega kapitalizma, namreč plemenske nestrpnosti in preganjanja ter zatiranja zaradi rase pripadnosti. Mi ne moremo trpeti duha, pravijo »Izvestja«, ki zatira ljudi in jim odreka svobodo samo zaradi tega, ker so se rodili kot židje, zamorci ali sploh kot pripadniki kakor druge tako zvane nižje rase. Narodi, pri katerih preobvladujejo nazori te vrste in ki ne priznavajo drugim človeškega dostojanstva, sestojijo iz divjakov in poljudov.«

Palača italijanske mode

V maju bodo odprli v Turinu novo »palačo italijanske mode«. Dne 11. in 12. maja bo štirinajst največjih italijanskih modnih trgov v njej predvajalo svoje modele. Istočasno se bo vršila »razstava avtarkidnega oblačila«, ki bo delala propagando za domači izdelek.

Posebna razstava bo obsegala domače krzno in žive domače kožuharje. Na dvorišču modne palače bo videti najzanimivejše tekstilne rastline, ki uspevajo na italijanskih tleh. Poseben oddelek razstave je določen metodam za čiščenje avtarkidnih tkiv.

A NEKDOTA

V vojni za osvoboditev Amerike je imel poglavar nekega indijanskega rodu pogovor s nekim angleškim generalom. General se je ujezil in je začel vpiti. Indijanec ga je začuden gledal in vprašal:

»Poveljuješ in se vendar jezíš?«

VSAK DAN ENA

»Mici, vaš fant stoji pred vrati.«
»Po čem pa poznate, g. doktor, da je to moj fant?«
»Po cigarah, ki jih kadi. So namreč — moje.«

(»Vart Heme«)

MICHEL ZÉVAO:

106

Don Juan

ROMAN.

In ko sem tako premišljevala svoje žalostne misli, ki so zdaj vse življenje moje duše, sem začutila, da plakam. Debele solze so mi kapljale na papir, ki je ležal pred menoj. In skozi solze sem strmo gledala v dogorevajočo voščenko, ki mi je svetila in je bila na tem, da ugasne. Hotela sem se enkrat vstati, da bi vzela drugo svečo, pa nisem mogla, nekakšno drevljenje me je prevzemalo in obsedela sem, misleč si: »Da vidim, koliko minut mi bo še svetila! O Gospod, naj bi bilo moje življenje enako tej voščenci, ki bo kmalu ugasnila!« Ura v tempelem stolpu se je spet oglasila; to me je nekoliko zdramilo iz mrtvila, in tedaj... tedaj, vsi svetniki naj mi bodo priče!... tedaj sem začutila v desnem komolcu, v roki in v prstih nekakšno gomazjenje, kakor če nam ud zaspi... in ko sem pogledala roko, sem se začudila da nikoli tega...

»Videla sem namreč, da držim med prsti pero, čeprav se nisem spominjala, da bi ga bila pobrala. Pero je črtno po papirju znamenja, in jaz se nisem mogla spomniti, da bi ga bila pomočila v črnilo. Reči hočem, da mi je roka, povsem neodvisno od moje volje, črtala s peresom po papirju. Pisala sem, ne da bi hotela... Kako nespretna je bila

moja roka, in kako se je obotavljala! In tedajci sem začutila, kako me obhaja strah: zavedala sem se, da mi vodi roko tuja volja, volja z onega sveta! Vendar se ji nisem izkušala upirati. Z vošja volja naj se zgodi, sem rekla sama pri sebi. Z vsa vero, ki jo zmoro moje srce, sem pomolila k presveti Devici in pustila roko, naj blodi po papirju... In pero je kar naprej pisalo drobce črk, majhne črtice in začetke krogov in potrpežljivo začelo spet in spet; očitno je izkušalo oblikovati črke, kakor dela roka majhnega deteta, ki je prvič prišlo za pero, da bi se z njim igralo. In zdajci je nastala, razločna črka K, začetnica besede »Klotar«, kakor sem videla pozneje... Tisti mah je sveča ugasnila.

»V tem sem čutila, kako mi roka obotavlja se drči po papirju... pisala sem!...«

»V tem me je nekaj streslo, in pero mi je zdrknilo iz izmed prstov; začutila sem silno utrujenost v vsej roki ter uganila, da je končano. Tedaj sem vstala; tipaje sem poiskala drugo svečo in jo prižgala ob večni lučki, ki gori v veži pred sliko Matere sedem žalosti. Ko sem bil aspet v sprejemnici, sem se najprej zatopila v molitev. Papirja pa se nisem upala pogledati, čeprav me je mikala nestrpnost. Nazadnje sem vendarle stopila k mizi in vrgla oči na list. Dve vrstici sta bili napisani. Prva je obsegala besede: »Klotar de Ponthus.« druga, spodnja vrstica pa eno samo besedo: »Pridite.«

»Klotar de Ponthus je tisti mladi francoski plemič, ki sem ga neko nepozabno, črta in nesreče polno noč videla v veliki izbi gostilne pri »Vedeževalki«. Na obrazu se mu odkrito zrcali poštna

duša, in kdor ga vidi, ga mora uvrstiti med ljudi, ki že na prvi pogled zbujajo zaupanje.

»Zdelo se mi je torej, da je sporočilo, ki ga je bila napisala moja roka, namenjena Klotarju Ponthuskemu. To sporočilo je pomenilo klic. Klic kam? In kdo ga kliče? Tako sem ugibala nekaj ur. Jaz ga ne kličem. Naj bo Klotar Ponthuski še tako hraber in pošten, v čem bi utegnil biti moj opra-vek od njega?... Počasi sem se nekoliko umirila. Da naj oddam sporočilo naprej, mi vobče ni prišlo na misel. Narobe, vse tiste dolge ure je bila v meni gotovost, da bo Klotar de Ponthus dobil sporočilo brez posredovanja moje volje. Vsa strta in izmučena sem nazadnje zaspala v naslanjaču, kjer sem sedela, in sem se zbudila šele, ko je bil zunaj dan.

»Ko sem tedaj stopila k oknu, sem videla, da je prišel do hiše in obstal pred njo človek, ki je najbrže določen, da ponese sporočilo Klotarju Ponthuskemu. Vzela sem list, ga zložila kakor se spodobi, in ga izročila možu.

»To potrjujem s svojim podpisom

Silvia Flavilla,
grofinja de Oritza.«

Za tem poročilom se je pričnelo drugo, napisano z moško roko:

»Jaz, Jakob Aubriot, oskrbnik Arronskega dvorca, izpovedujem:

»Ko me je ta plemenita gospa povabila, naj stopim z njo v poslopje, ki je znano pod imenom Bele hiše, me je naprosila, da na svojo vest in dušo pis- meno izpovem, kaj me je privedlo do njenih vrat. To hočem tudi storiti, in da mi podpre pogum, mi

je plemenita gospa, ko me je videla vsega bledega, natočila velik kozarec španskega vina.

»Ko sem prišel, me je plemenita gospa najprej vprašala, ali znam pisati. Temu prostodušnemu vprašanju sem se nehoti nasmešnil. Seveda znam pisati. Tako vsaj mislim. Glavno je, da ima človek kaj zapisati.

»Zgodilo se mi je podobno kakor tisto noč, ko sem slišal vpitje in sem nehotel šel odklepat vrata v ograji parka. To je čista resnica: zapustil sem Arronski dvorec, ne da bi bil vsaj pozajtrkoval, tolikanj nujno me je gnalo z doma. Zaman sem se upiral tej želji ter si ponavljal, da me nič ne kliče v mesto, in dasi nisem vedel, kam naj grem, me je vendar nekaj opominjalo, da moram iti.«

»Stopil sem na ulico in tisti mah začutil, kako mi je vkljub mrazu znoj orosil sence, tako da sem sem se moral nekajkrat obrisati; čutil sem tudi, da mi srce drhti in da me noge komaj neso, in groznica me je izpreletavala po vsem telesu, ne da bi se bil česa bal, ampak zato, ker sem čutil, da nisem več sam svoj in da me nekaj skrivnostnega vodi proti cilju, ki ga ne poznam. Takšna je čista resnica.«

»Ko sem prišel do Bele hiše in obstal, ne vedoč, ali naj grem dalje ali naj se vrnem v dvorec, sem videl, da prihaja k meni ta plemenita gospa. Šel sem z njo v hišo in tu me je poprosila, naj odnesem gospodu Ponthuskemu pismo. Na to sem ji odgovoril: »Da, kakopak, ponesem mu ga, rekoč, da ga pošilja moja gospodarica, visokorodna gospodična de Ulloa.«